

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

3 ADIM TYT Biyoloji

“3 Adımda Üniversiteye Hazırlık”

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çığın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiym, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Uluslararası! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdemi, dursun bu hayâsizca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastiğın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıkta, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatani.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânâni, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, sudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üzerinde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsı- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşam,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağının hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

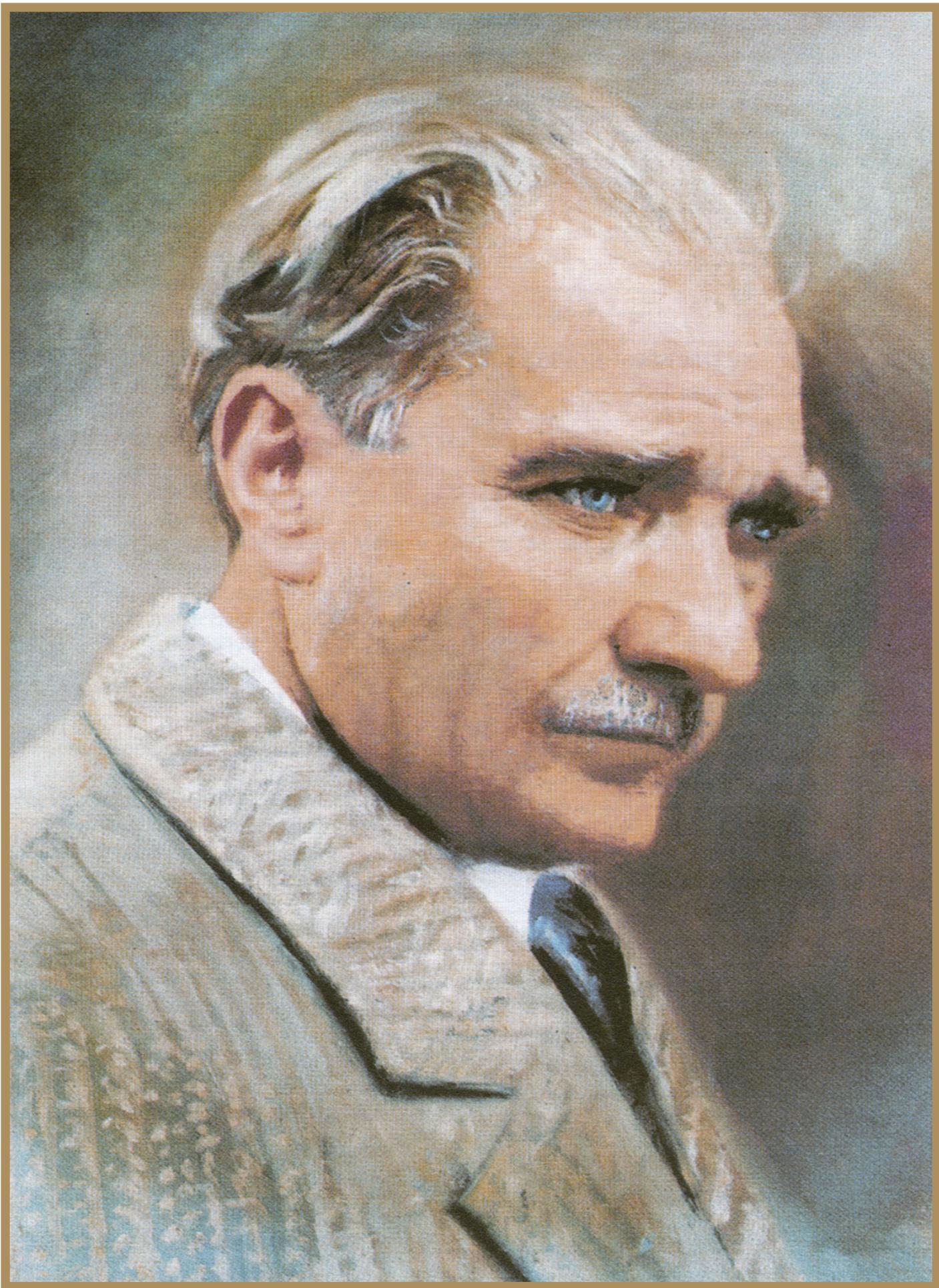
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet mu-hafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymet-li hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşün-meyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraiitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, mem-leketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hiyanet içinde bulu-nabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdî! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asıl kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1.	Canlıların Ortak Özellikleri - İnorganik Bileşikler	11
2.	Karbonhidratlar - Lipitler - Proteinler	17
3.	Enzimler - Vitaminler - Hormonlar	23
4.	Nükleik Asitler - ATP	29
5.	Hücrenin Yapısı ve Kısımları	35
6.	Hücre Zarından Madde Geçişleri - Bilimsel Yöntem	41
7.	Canlıların Sınıflandırılması - Canlı Âlemleri ve Özellikleri	47
8.	Mitoz ve Eşeysiz Üreme	53
9.	Mayoz ve Eşeyli Üreme.....	59
10.	Mendel İlkeleri ve Uygulamaları	65
11.	Eş Baskınlık - Çok Allellilik - Eşeye Bağlı Kalıtım	71
12.	Soyağaçları - Genetik Varyasyonlar ve Biyolojik Çeşitlilik	77
13.	Ekosistemin Canlı ve Cansız Bileşenleri - Canlılardaki Beslenme Şekilleri	83
14.	Ekosistemde Madde ve Enerji Akışı - Madde Döngüleri	89
15.	Güncel Çevre Sorunları - Biyolojik Çeşitliliğin Korunması	95
	Cevap Anahtarı	101

TESTLER

- 1. Aşağıda verilenlerden hangisi tüm canlılar tarafından gerçekleştirilir?**
- A) Eşeysiz üreme
 - B) Oksijenli solunum
 - C) Karbondioksit özümlemesi
 - D) Organik besin üretimi
 - E) Enerji kullanımı
- 2. Canlılarda görülen,**
- I. hücre içinde polimer maddelerin hidrolizi
 - II. ATP sentezi
 - III. karbondioksit özümlemesi
- olaylarından hangileri tüm canlılar tarafından gerçekleştirilebilir?**
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) I ve II
 - D) II ve III
 - E) I, II ve III
- 3. Aşağıdakilerin hangisinde canlıların organizasyon basamakları küçükten büyüğe doğru sıralanmıştır?**
- A) Hücre - Organel - Doku - Sistem - Organizma
 - B) Organizma - Hücre - Doku - Organel - Sistem
 - C) Organel - Hücre - Sistem - Doku - Organizma
 - D) Organel - Hücre - Doku - Sistem - Organizma
 - E) Hücre - Organizma - Organel - Doku - Sistem
- 4. Canlılarda gözlenen,**
- I. eşeyli üreme
 - II. fermantasyon
 - III. enerji üretimi
- faaliyetlerinden hangileri tüm canlılar tarafından gerçekleştirilebilir?**
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) Yalnız III
 - D) I ve II
 - E) I, II ve III
- 5. Asitlerle ilgili olarak aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlışır?**
- A) Tatları ekşidir.
 - B) pH değerleri 7'nin altındadır.
 - C) Sulu çözeltilerine OH⁻ iyonu verir.
 - D) Mavi turnusol kâğıdını kırmızıya çevirir.
 - E) Bazlarla birleştiğinde tuzları oluşturur.
- 6. Canlılar için suyun önemine ilişkin,**
- I. enzimlerin çalışabilmesi için uygun ortamı oluşturma
 - II. zorunlu durumlarda enerji verici olarak görev yapma
 - III. vücut ısısının dengede kalmasına yardımcı olma
- verilenlerden hangileri doğrudur?**
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) I ve II
 - D) I ve III
 - E) I, II ve III

7. İnsan vücutundan bulunan minerallerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?

- A) Klor, mide özsuyunun üretiminde görev alır.
- B) Magnezyum, kas ve sinir sisteminin çalışmasında etkilidir.
- C) Fosfor, kanda oksijenin taşınmasında görev yapar.
- D) Sodyum, kalp ritminin düzenlenmesinde rol oynar.
- E) Kalsiyum, kanın pihtlaşması için gereklidir.

8. Aşağıda bazı bileşiklerin kapalı formülleri verilmiştir.

- a. NH_3
- b. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- c. CO_2
- d. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$
- e. H_2O

Buna göre verilen bileşikler organik ve inorganik yapıda olanlar şeklinde sınıflanırsa seçeneklerden hangisi doğru olur?

<u>Organik</u>	<u>İnorganik</u>
A) a ve c	b,d ve e
B) b ve d	a,c ve e
C) b, c ve d	a ve e
D) b, d ve e	a ve c
E) a, c ve e	b ve d

9. Özgül ısı, saf bir maddenin bir gramının sıcaklığını 1°C artırmak için gereken ısı miktarıdır. Suyun özgül ısısı diğer biyolojik birçok sıvıdan yüksektir. Bu sayede suyun daha çok ısını hapsettiği ve emilen bu ısının yavaş yavaş ortama verildiği görülür.

Suyun bu özelliği,

- I. Göl, baraj gibi yerlerin etrafındaki karasal ortam aşırı sıcaktan daha az etkilenir.
- II. Su ekosistemlerinde ani sıcaklık değişimlerine engel olur.
- III. Kişi su ekosistemlerinin yüzeyini örten buz, alt tabakalarda yaşamın devamına olanak sağlar.

ifadelerinden hangilerine neden olur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

10. Canlılarda gözlenenlerden,

- I. köpeğin sesin geldiği tarafa yönelmesi
- II. paramesyumun asit damlatılan ortamdan uzaklaşması
- III. kurak ortam bitkisinin yaprak yüzeyinin küçük olması

hangileri çevresel uyarılara tepkidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. Aşağıda verilen, canlıların ortak özelliklerinden hangisi bir canlının ototrof olma özelliği ile ilgilidir?

- A) Beslenme
- B) Boşaltım
- C) Hareket
- D) Metabolizma
- E) Homeostazi

12. Kalsiyum vücutta en fazla bulunan mineraldir. Erişkin bir insanın vücutunda yaklaşık 1,2 kg kalsiyum bulunur. Bu miktarın %99'u kemiklerde, geri kalan kısmı ise çoğunlukla kaslarda ve kanda bulunmaktadır. Sütün önemli bir bileşeni olan kalsiyum; kemik ve dişlerin yapısına katılması, sinirsel iletimin gerçekleşmesi, kasların kasılıp gevşemesi, kanın pihtlaşması gibi vücutta çok önemli işlevlere sahiptir.

Buna göre kalsiyum mineraliyle ilgili verilenlerden hangisi yanlışdır?

- A) Eksikliğinde kemik kırılmaları görülür.
- B) Enerji veren reaksiyonlarda ham madde olarak kullanılır.
- C) Peynir ve yoğurt kalsiyum kaynağıdır.
- D) Kanın pihtlaşması için gereklidir.
- E) Eksikliğinde kas krampları ortaya çıkar.

1. Kum tilkisi Kuzey Afrika'nın ve Orta Doğu'nun çöl bölgelerinde yaşamını sürdürür bir tilki türüdür. Sıcak bölgelerde yaşamaya uyum sağlamış kum tilkileri vücut sıcaklığını korumak için ısı kaybını artıracak uzun kulak ve kuyruğa sahiptir. Bu canlıının postunun üst kısmı gri-acık kahverengi, yan tarafı kum-bej rengi, karın bölgesi ise beyaz renklidir. Kum tilkilerinin boyları 40-52 cm arasında olup ağırlıkları ise 2,5-3 kg ularmaktadır. Sürü halinde yaşayan kum tilkisi geceleri böcek, küçük memeli, sürüngen gibi canlıları avlar. Bu tilkiler yılda bir kez ocak-şubat aylarında çiftleşerek mart-nisan aylarında ise doğum yapar.

Kum tilkisinde gözlemlenen özellikler incelediğinde canlıların hangi ortak özelliğinden bahsedilmemiştir?

- A) Metabolizma
- B) Üreme
- C) Adaptasyon
- D) Büyüme
- E) Beslenme

2. Aşağıda su ile ilgili bazı sorular yer almaktadır.

- 1- Sıcak bir yaz gününde suyun hangi özelliği sayesinde aşırı ısınmamız engellenir?
- 2- Tatlı suların soğuğa karşı doğal bir izolasyon görebilmesini hangi özelliği sağlar?
- 3- Enzimlerin çalışması için neden gereklidir?
- 4- Yüksek ağaçların en uç bölgelerine hangi özelliği sayesinde ulaşabilmektedir?
- 5- Boşaltım maddelerinin uzaklaşmasında hangi özelliği kullanılır?

Soruların cevapları aşağıda karışık olarak verilmiştir.

- Kohezyon özelliği vardır.
- Katısı sıvısında batmaz.
- Metabolik tepkimeler için ortam hazırlar.
- Öz ısısı yüksektir.

Sorularla cevaplar eşleştirildiğinde hangi numaralı sorunun cevabı bulunmaz?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

3. Inorganik maddelerin canlılarda çeşitli görevleri vardır. Bu görevlerden bazıları; kemik ve dişlerin yapısına katılma, metabolik faaliyetleri gerçekleştiren enzimlerin yardımcı kısmını meydana getirme ve bazı canlılar tarafından hormon üretiminde kullanılmasıdır.

Sadece yukarıdaki bilgilere göre inorganik maddeler,

- I. yapısal
- II. düzenleyici
- III. enerji verici

hangileri için kullanılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

4. **Canlılarla ilgili,**

- I. hücresel yapıya sahip olma
- II. protein ve ATP sentezleme
- III. inorganik maddelerden glikoz ve vitamin üretme

Özelliklerinden hangileri tüm canlılar için ortaktır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Aşağıda canlıların ortak özellikleri ile ilgili tanımlar verilmiştir.

- Yaşamsal faaliyetleri sürdürmek için gerekli enerjinin sağlanmasıdır.
- Yapım ve yıkım reaksiyonları sonucu oluşan atık maddelerin vücuttan uzaklaştırılmasıdır.
- Çevresel değişimlere rağmen kararlı bir iç yapının korunmasıdır.
- Neslin devamı için canlıların çeşitli şekillerde sayılarını artırmalarıdır.

Buna göre aşağıda verilen kavramlardan hangisinin tanımına yukarıda yer verilmemiştir?

- A) Homeostazi
- B) Solunum
- C) Üreme
- D) Boşaltım
- E) Metabolizma

6. Canlıların ortak özelliklerden biri olan solunumun amacı aşağıdakilerden hangisinde ifade edilmiştir?

- A) Metabolizma faaliyetleri sonucunda oluşan atık maddelein vücuttan uzaklaştırılmaktır.
- B) Canlılığın devamı için gerekli olan metabolizma faaliyetlerine enerji sağlamaaktır.
- C) Neslin devamı için genetik yapının korunarak birey sayısını artırmaktır.
- D) Değişen çevre şartlarına uyum sağlayarak yaşama şansını artırmaktır.
- E) Büyüyüp gelişmek amacıyla ihtiyaç duyulan maddelerin vücuda alınmasıdır.

7. Bir minerale ait bazı özellikler sıralanmıştır.

- Eksikliğinde kemiklerde yumuşama meydana gelir.
- Çizgili kasların çalışması sırasında görev alır.
- Süt ve süt ürünlerinde bol miktarda bulunur.

Buna göre özellikleri verilen mineral aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kalsiyum	B) Flor	C) Magnezyum
D) İyot	E) Fosfor	

8. Depresyon, diş çürügü, egzama, saç dökülmesi gibi rahatsızlıkların nedenlerinden biri de vücutumuzdaki asit-baz dengeinin bozulmasıdır.

Bu durum, asit ve bazların aşağıda verilen hangi özelliğinden kaynaklanır?

- A) Sindirim için ortam oluşturmaları
- B) Enerji vermeleri
- C) Homeostasiyi etkilemeleri
- D) İnorganik olmaları
- E) Hücre zarından geçebilmeleri

9. İnsan vücutunda yer alan mineral maddeler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Sindirime uğradıktan sonra kana karışır.
- B) Hücresel solunum tepkimeleri ile parçalanabilir.
- C) Ototrof canlılar tarafından sentezlenir.
- D) Gerektiğinde enerji verici olarak kullanılır.
- E) Enzimlerin yapısına katılabilir.

10. Biyoloji dersinde farklı türkdeki canlıların özellikleriyle ilgili araştırma yapan bir öğrenci, aşağıdakileri sonuçlara ulaşır:

- Yağmurlu havadan sonra solucanlar toprak yüzeyine çıkmaktadır.
- Salça kavanozunun üzerinde mikroorganizmalar küflenmeye neden olmuştur.
- Fanustaki balığın yaşaması için, fanusun açık olması gereklidir.

Buna göre, bu öğrenci canlıların hangi ortak özelliğini araştırmaktadır?

- A) Üreme
- B) Boşaltım
- C) Metabolizma
- D) Solunum
- E) Hareket

11. Canlılara ait özellikler dikkate alındığında,

- I. enerji üretiminde enzim kullanma
- II. organik bileşikleri oksitleyebilme
- III. metabolik atıkları uzaklaştırabilme

verilenlerden hangileri tüm canlılarda ortaktır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

12. Aşağıdakilerden hangisi canlıların ortak özelliklerindendir?

- A) İnorganik madde kullanma
- B) Oksijenli solunumla ATP üretimi
- C) Hücre bölünmesi ile çoğalma
- D) Sitoplazmada DNA bulundurma
- E) Hücreler arası iş bölümü

1. Canlıların ortak özelliklerinin yer aldığı bazı örnekler şöyledir:

- Kurak ortamda yaşayan kaktüslerin yaprakları diken şeklinde.
- Tatlı suda yaşayan paramesyum, kontraktil kofulları sayesinde hücre içine giren fazla suyu atar.
- Deniz yıldızından kopan parçalar yeni deniz yıldızlarını meydana getirir.
- İnsanlar soluk verme ile akciğerlerden CO_2 ve su buharı atar.

Buna göre aşağıdaki ortak özelliklerden hangisine örnek verilmemiştir?

- A) Canlıların nesillerini devam ettirmeleri
- B) Atık maddeleri vücuttan uzaklaştırması
- C) Çevrelerindeki koşullara uyum sağlama
- D) Bulundukları ortamda etkenler ile durum değiştirmeleri
- E) İç ortamlarını kararlı tutmaları

2. En ilkel canlılardan en gelişmiş canlılara kadar ortak özellikler bulunmaktadır. Bu ortak özelliklerden bazıları aşağıda verilmiştir.

Buna göre,

- I. develerin kirpiklerinin uzun olması
- II. insan göz bebeğinin ışıkta küçülmesi
- III. elma ağacının sonbaharda yaprak dökmesi
- IV. küstüm otuna dokunulduğunda yapraklarını kapatması
- V. öglenanın suda çözünmüş oksijeni hücre zarından osmozla sitoplazmaya alması

verilen örneklerin ortak özellikler ile eşleştirilmesi hangisinde yanlış verilmiştir?

- A) I-Adaptasyon B) II-Hareket C) III-Boşaltım
- D) IV-Uyarıcılara karşı tepki E) V-Solunum

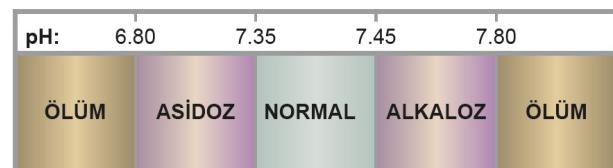
3. Aşağıdaki tabloda bazı minerallerin temel görevi gösterilmiştir.

Mineral	Temel görevi
İyot	Tiroksin hormonunun yapısına katılma
Demir	Solunum gazlarını taşıma
Potasium	Kalp ritmini düzenleme
Magnezyum	Kemik ve dişlerin,bitkilerde ise klorofilin yapısına katılma
Çinko	Kemiklerin,dişlerin,DNA,RNA ve ATP'nin yapısına katılma

Buna göre hangi mineralin görevi yanlış verilmiştir?

- A) İyot
- B) Demir
- C) Potasyum
- D) Magnezyum
- E) Çinko

4. İnsanda ideal kan pH değeri 7.35-7.45 aralığıdır. pH 6.8'e kadar inmesi asidoza, 7.8'e kadar çıkması ise alkaloza neden olur. Kan pH'ının bu aralığın dışına çıkması insanın ölümüne neden olur.

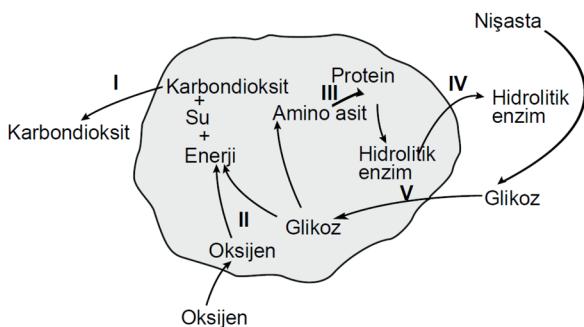

Buna göre,

- I. uzun süre susuz kalınması
 - II. kasların oksijen yetersizliğine bağlı fermentasyona geçmesi
 - III. soluk verme ile karbondioksit atılımının yüksek olması
- olaylarından hangileri alkaloz duruma gelmiş kanın normale dönmesine yardımcı olur?**

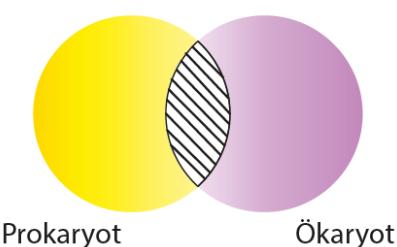
- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5. Bir hücrenin sitoplazmasında gerçekleşen olaylar ve bu hücrenin bulunduğu ortamla etkileşimi aşağıdaki şekilde gösterildiği gibidir.

Şekil incelendiğinde numaralar ile gösterilen olaylardan hangisinin tüm canlılarda ortak olarak gerçekleştirildiğinden söz edilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V
6. Aşağıda ökaryot ve prokaryot iki canlıının özelliklerine ait şema çizilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi kesinlikle taralı alanındaki ortak özelliklerden biridir?

- A) Çekirdeğe sahip olmak.
B) Oksijenli solunum yapmak.
C) Eşeysiz olarak üremek.
D) Hücre zarına sahip olmak.
E) Fotosentez yapmak.

7. Mineral maddelerin özellikleriyle ilgili,

- I. yapıcı-onarıcı olarak kullanılma
II. düzenleyici olarak çalışma
III. hücresel solunum tepkimeleriyle parçalanma
verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

8. Aşağıda dört farklı canlı gösterilmiştir.

Görseldeki canlılarla ilgili,

- I. Hücrelerinde çekirdek taşırlar.
II. Besinlerini dışarıdan hazır olarak alırlar.
III. Metabolizmaları için gerekli enerjiyi üretirler.

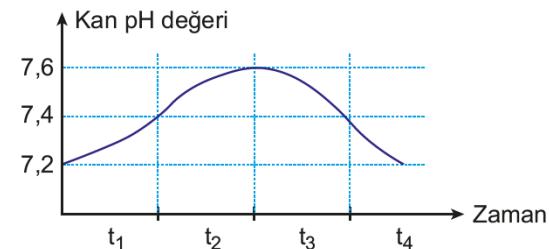
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. Mineraller ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Enzimlerin yapısına kofaktör olarak katılır.
B) Eksikliğinde çeşitli hastalıklar ortaya çıkar.
C) İnorganik besin grubu içerisinde değerlendirilir.
D) Tüm canlılarda yapıya en fazla katılan bileşendir.
E) Metabolizmanın düzenlenmesinde etkilidir.

10. Sağlıklı bir insanın kan pH değerinin değişimi ile ilgili aşağıdaki grafik verilmiştir.

İnsan kanının normal pH değerinin 7,4 olduğu düşünüürse,

- I. t_1 zaman diliminde, $H^+ + HCO_3 \xrightarrow{\text{Enzim}} H_2CO_3$ tepkimesinin gerçekleşmesiyle pH dengelenmiştir.
II. t_2 zaman diliminde hücresel solunum sonucu açığa çıkan CO_2 pH değerinin yükselmesini sağlamıştır.
III. t_3 zaman diliminde kandaki H^+ iyonu artışına bağlı olarak pH dengelenmiştir.

verilenlerden hangileri yanlış olur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Karbonhidratlar - Lipitler - Proteinler

1. Karbonhidratlarla ilgili,

- I. Genel formülleri $C_n(H_2O)_n$ şeklindedir.
- II. Biyokimyasal tepkimelerde düzenleyici olarak görev yaparlar.
- III. Monomerleri arasında glikozit bağları bulunur.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

2. Nişasta ve glikojen molekülleri için,

- I. çok sayıda glikoz molekülünden oluşma
- II. bitkiler tarafından sentezlenme
- III. dehidrasyon sentezi ile oluşma

Verilenlerden hangileri ortaktır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

3. Bir polisakkarit olan selüloz ile ilgili,

- I. Suda çözünür.
- II. Bitkilerin hücre duvarında bulunur.
- III. Lifli yapısı sayesinde bağırsakta mukus salgısını artırır.

Verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Hidrolizleri sonucu tek çeşit monomer oluşturan karbonhidratlar hangi seçenekte bir arada verilmiştir?

- A) Selüloz ve sükroz
B) Maltoz ve fruktoz
C) Maltoz ve glikojen
D) Fruktoz ve sükroz
E) Nişasta ve sükroz

5. Bir karbonhidrat çeşidiyle ilgili bazı özellikler verilmiştir:

- Hayvan hücreleri tarafından üretilen enzimlerle hidrolizi gerçekleşir.
- Patates, buğday, pirinç gibi bitkilerde bol miktarda bulunur.
- Suda çok az çözünür.
- İyotla boyandığında mavi renk oluşturur.

Buna göre özellikleri verilen karbonhidrat çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Glikoz B) Laktoz C) Selüloz
D) Glikojen E) Nişasta

6. Bir polisakkarit çeşidi olan kitin ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışdır?

- A) Yapısal bir polisakkarittir.
B) Mantarların hücre duvarını oluşturur.
C) Suda çözünmeyen bir polisakkarittir.
D) Yapısında glikoz ve kalsiyum bulunur.
E) Eklem bacaklıların dış iskeletini oluşturur.

7. Yağlar hafif olup hidrojen oranı fazla olduğundan oksijenli solunumla yıkıldığından karbonhidratlara göre iki kat fazla enerji verir ve bol miktarda metabolik su oluşturur. Kış uykusuna yatan memeliler, göçmen kuşlar ve çöl hayatına uyum sağlamış develer vücutlarında bol miktarda yağ depolar.

Buna göre aşağıda verilen ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Develer, su ve enerji ihtiyaçlarını hörgülerinde depoladıkları yağ moleküllerinden sağlar.
B) Göçmen kuşlar, uzun mesafeli uçuşları için gerekli enerji ve su ihtiyacını yağ moleküllerinden sağlar.
C) Yağ molekülleri hücresel solunumda kullanıldığından bol miktarda su ve enerji açığa çıkar.
D) Yağ molekülleri bazı hormonların yapısına katıldığı için düzenleyicidir.
E) Yağları depolamak karbonhidratlara göre daha avantajlidir.

8. Günlük yağı ihtiyacımız aktiviteye göre 50-100 gram kadardır. Yağı bu oranın üzerinde tüketmek obeziteye neden olmaktadır. Ayrıca doymuş ve trans yağların fazla tüketilmesi kalp ve damar hastalıklarına neden olabilmektedir.

Buna göre,

- Yağlı tüketimi engellenmelidir.
- Obezitenin engellenebilmesi için karbonhidrat tüketimine ağırlık verilmelidir.
- Bitkisel kaynaklı doymamış yağlar sağlıklı beslenmede tercih edilmelidir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

9. Proteinlerin etkinliği polipeptit zincirlerinin üç boyutlu özgün yapısını koruduğu sürece devam eder. Bu yapının bozulmasına denatürasyon denir.

Proteinlerin özgün yapısı,

- yüksek sıcaklık
- pH
- basınç

faktörlerinden hangileri nedeniyle bozulur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. Doğadaki protein çeşitliliğinin sınırsız olması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanamaz?

- A) Kullanılan amino asitlerin çeşidinin farklı olması
B) Sentez için şifre veren gen bölümlerinin farklı olması
C) Amino asitlerin dizilişlerinin farklı olması
D) Her amino asit çeşidinin kullanım miktarının farklı olması
E) Amino asitlerin bağlanması biçimlerinin farklı olması

11. **İnsan hücreleri,**

- temel amino asit sentezi
 - temel amino asit içeren protein sentezi
 - amino asitleri ihtiyaç hâlinde glikoza çevirme
- verilen reaksiyonlardan hangilerini gerçekleştiremez?**

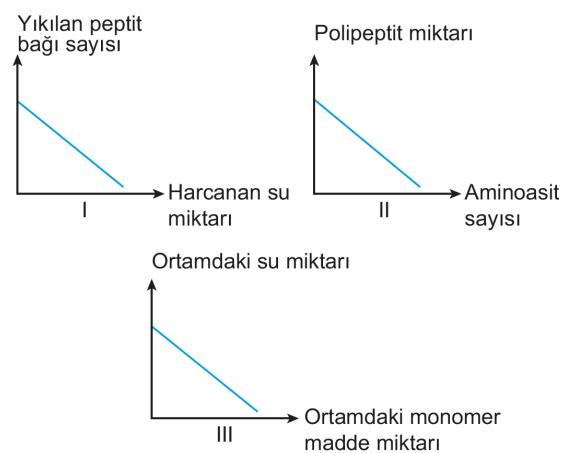
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

12. **Fosfolipitlerle ilgili verilen,**

- Hücre ve organel zarlarının yapısal molekülüdür.
 - Molekülün fosfatlı kısmı hidrofobiktir.
 - Giserole bağlı iki yağ asidi ve bir fosfat grubundan oluşur.
- ifadelerden hangileri doğrudur?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

13. **Bir hücrede polipeptit molekülü hidroliz edilirken,**

grafiklerindeki değişimlerden hangileri gözlenir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

Karbonhidratlar - Lipitler - Proteinler

1. Polisakkaritler, yüzlerce veya binlerce glikozun glikozit bağıyla bağlanması sonucu oluşur. Bitkiler, bir polisakkarit olan nişastayı depolar. Gerektiğinde glikoz monomerleri arasındaki bağları kırılır ve bitki hücrelerinin gereksinimi olan glikoz bu depodan alınır. Patates ve tahlil insan diyetindeki temel nişasta kaynaklarıdır. Buna rağmen insana ait hücrelerde nişasta bulunmaz. İnsanlar ve diğer omurgalılar glikozun fazlasını başka bir polisakkarit çeşidi olan glikojen halinde depolar.

Verilen bilgilerden yola çıkılarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Nişasta sentezinden sorumlu genler bitkilerde ve insanlarda ortaktır.
- B) Nişastayı sindiren enzimler hem bitkilerde hem de insanlarda üretilir.
- C) Polisakkaritler çok sayıda özdeş monomerdan oluşan moleküllerdir.
- D) Nişasta sentezi, glikozun daha sonra kullanılmak üzere depolanmasını sağlar.
- E) Bitkiler ve insanlar için ortak olan küçük moleküller, özgü makromoleküller şeklinde düzenlenebilir.

2. Hayvansal hücrelerin zar yapısına katılanコレsterol, kanda çözünmesi ve taşılanması için karaciğerde bir proteinle birleşir ve lipoprotein molekülü oluşur. Düşük yoğunluklu lipoproteinler (LDL), kan damarları duvarlarına girebilecek kadar küçütür ve damarlara zarar verir. Yüksek yoğunluklu lipoproteinler (HDL) ise dokulardakiコレsterolün toplanarak dışarı atılması sağırlar.

Yukarıda verilen bilgilerden yola çıkılarak,

- I.コレsterol ölçmek için kan tahlili yapılabilir.
- II.コレsterol, insanların beslenme programından çıkarılmalıdır.
- III. LDL,コレsterol havuzunun kirlilik seviyesi ise HDL bu havuzun arıtma sistemidir.

yargılarından hangilerine varılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

3. Obezite genel anlamda bedenin yağ kütlesinin yağsız kütleye oranının aşırı artmasıdır. Günlük alınan kalorinin harcanan kaloriden fazla olması durumunda, harcanamayan enerji vücutta yağ olarak depolanmaktadır. Obezitenin sıklığı ırk, yaş ve cinsiyete göre değişiklik gösterir. Çocukluk dönemindeki obezite sıklığı hem ülkemizde hem de dünya çapında artış göstermektedir. Teknolojinin gelişmesi, besin tercihleri ve beslenme alışkanlıklarının değişmesi çocukluk döneminde başlayan obezitenin, yetişkinlikte de devam etmesine neden olmaktadır.

Buna göre,

- I. Obezite artış hızının gelişmiş ülkelerde daha fazla olması beklenir.
- II. Obezitenin ortaya çıkışında genetik faktörlerin etkisi yoktur.
- III. Yeterli ve dengeli beslenme ile hareketliliğin artması obezite ile mücadelede çok önemlidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

4. Erkek eşeysel hormonu olarak bilinen "testosteron" bir lipit çeşidi olan steroid yapıpsindadır. "Anabolik Steroitler" ise testosteronun etkilerini taklit eden ilaçlardır. Bu ilaçlar geri kalmış kemik gelişimi, erkeklerde gecikmiş ergenlik, bazı kanser çeşitleri ve AIDS gibi hastalıkların tedavisinde doktor kontrollünde kullanılmaktadır. Ancak bazı kişiler hiçbir sağlık sorunu olmadığı halde, yağ oranını azaltıp kas kitlemini artırmak için anabolik steroidleri kullanmaktadır. Bu ilaçları bilincsizce ve yüksek dozda kullanan erkek bireylerde testis fonksiyonlarında ve sperm üretiminde azalma, prostat ve meme dokusunda büyümeye, vücutta aşırı killanma, kelliğ, kan basıncında artma ve karaciğerde fonksiyon bozukluğu gibi birçok sağlık sorununun ortağı olduğu bilinmektedir.

Bu ilaçlar ve etkileri hakkında aşağıda verilen açıklamalardan hangisi söylenemez?

- A) Kas dokusunda protein yapımını hızlandırır.
- B) Aşırı dozda kullanıldıklarında sperm üretimini ve kalitesini artırır.
- C) Ergenliğe geçiş sürecinde uyarıcı etkiye sahiptir.
- D) Kontrollü ve yeterli dozda tedavi amaçlı kullanılabilirler.
- E) Yüksek dozda kullanıldıklarında ciddi yan etkileri vardır.

5. Bitkilerde ve hayvanlarda bulunabilen polisakkartlerin işlevleriyle ilgili aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

İşlev	Bulunduğu canlı	Hayvan	Bitki
Deposal	a	b	
Yapısal	c	d	

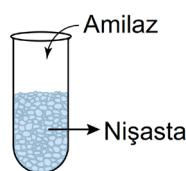
Buna göre a, b, c ve d için seçeneklerden hangisi doğru bir tanımlamadır?

- A) a, azotlu polisakkartittir.
 - B) b, hücre çeperini oluşturur.
 - C) c, karaciğerde depolanır.
 - D) c ve d suda iyi çözünür.
 - E) d, insanlar tarafından sindirilmez.
6. Aşağıda bir bitki hücrende gerçekleşen bazı dönüşüm olayları gösterilmiştir.

I, II, III ve IV ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?

- A) I, sadece bitkiler tarafından gerçekleştirilir.
 - B) II, hayvan hücrelerinde gerçekleşmez.
 - C) III, tüm canlı hücrelerde gerçekleştirir.
 - D) IV, tüm hayvanlarda gerçekleştirir.
 - E) III, bakterilerin tamamında gerçekleştirir.
7. Aşağıda verilen deney tüpüne nişastayı sindiren amilaz enzimi konulmuş ve yeterli süre beklenikten sonra iyot çözeltisi damlatılmıştır.

Deneyin sonunda,

- I. Çözelti mavi-mor renk almıştır.
 - II. Tüpte su miktarı azalmıştır.
 - III. Tüpte galaktoz miktarı artmıştır.
- verilenlerden hangilerine ulaşılabilir?**
(İyot çözeltisi nişasta ile mavi-mor renk verir.)
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) Yalnız III
 - D) I ve III
 - E) I, II ve III

8. Polisakkart oluşumu aşağıda ifade edildiği gibidir;
(n) monosakkart \rightarrow polisakkart + (n - 1) H₂O

Buna göre,

- Polisakkart üretimi bitki hücrende gerçekleşiyor ise kulananın monosakkartler fruktozdur.
- Polisakkart üretimi sırasında oluşan su miktarının bir eksiği kadar glikozit bağı kurulur.
- Üretilen polisakkart eğer hayvansal ise hücre içinde yedek besin kaynağı olarak kullanılabilir.

verilenlerden hangileri yanlışdır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

9. Dört farklı proteinin amino asit dizilimleri aşağıda verilmiştir.

K proteini: Metiyonin — Valin — Lōsin — Valin

L proteini: Metiyonin — Lōsin — Valin — Valin

M proteini: Metiyonin — Serin — Valin — Valin

N proteini: Metiyonin — Serin — Valin — Valin

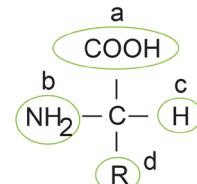
Buna göre,

- K ve L proteinlerinin farklı olması amino asit çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır.
- L ve M proteinlerindeki farklılık amino asit sayılarından kaynaklanmaktadır.
- M ve N proteinlerinin farklı olması amino asit dizilişlerinin farklı olmasından dolayıdır.
- M ve N proteinlerinin sentezlenmesi için şifre veren gen bölgeleri farklıdır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız IV
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) I, II ve IV

10. Bir amino asitin yapısı aşağıda şematize edildiği gibidir.

Amino asitin harflerle belirtilen bölgeler ile ilgili verilenlerden hangisi yanlışır?

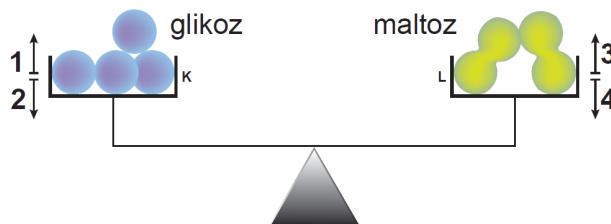
- A) a, karboksil grubu olup moleküle asit özelliği kazandırır.
- B) b, amino grubu olup moleküle baz özelliği kazandırır.
- C) c, hidrojen grubu tüm amino asit çeşitlerinde aynıdır.
- D) c ve d molekülleri peptit bağı ile birbirine bağlanır.
- E) Amino asit çeşidini d grubu belirler.

Karbonhidratlar - Lipitler - Proteinler

1. Maltoz, karbonhidratların disakkaritler grubundan bir şeker olup iki molekül glikozun dehidrasyon tepkimesiyle oluşur. Verilen bilgiye sahip bir öğrenci oldukça hassas bir terazinin iki kefesine aşağıdaki gibi moleküllerı bırakmıştır.

Buna göre terazinin K kefesinin 2, L kefesinin 3 yönünde ilerleyerek dengede kalması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanır?

- A) Glikoz molekülleri arasında yapısal farklılığın olması
 - B) Maltozu oluşturan yapı birimlerinin birbirinden farklı olması
 - C) Maltozun yapısına dehidrasyon enziminin katılması
 - D) Maltozun sentezi sırasında bir molekül su açığa çıkması
 - E) Dehidrasyon sırasında ATP enerjisinin kullanılması
2. 12 saat aç bırakıldıktan sonra bir kediye süt verilmiştir. Süt, verilmeden ve verildikten 2 saat sonra alınan kan örneğinde bulunan bazı karbonhidratların miktar analizi aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Karbonhidrat Çeşidi	1. Analiz	Karbonhidrat Çeşidi	2. Analiz
Glikoz	x mg	Glikoz	3x mg
Laktoz	-	Laktoz	-

2 saat sonra →

Buna göre,

- I. Süt içerisinde laktoz bulunmaz.
- II. Verilen süte $2x$ mg glikoz bulunur.
- III. Kan plazmasında laktoz bulunmaz.

İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

3. Proteinler biyolojik olarak işlevsel moleküllerdir.
- Yumurta akındaki ovalbumin, gelişen embriyo tarafından kullanılır.
 - Antikorlar bakteri ve virüsleri etkisiz hale getirir.
 - İnsülin hormonu vücut hücrelerini kandan glikoz almaları için uyarır.
 - Aktin ve miyozin kas hareketlerinden sorumludur.

Buna göre proteinlerin işlevlerinden hangisine örnek verilmemiştir?

- A) Yedek besin olarak depolanması
- B) Kimyasal tepkimelerin hızlandırılması
- C) Hastalığa karşı koruması
- D) Homeostazide rol alması
- E) Hareketi sağlaması

2021 TYT

4. Trigliseritler ile ilgili,

- I. Bir molekül trigliserit oluşurken bir molekül su açığa çıkar.
- II. Bir gliserol ile üç yağ asitinin esterleşmesi sonucu bir trigliserit molekülü oluşur.
- III. İnsanlar, sentezledikleri trigliseritlerin yapısındaki yağ asitlerinin bir kısmını besinlerle dışarıdan almak zorundadır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

5. Eskimoların yaşam bölgesi Kuzey Kutbu' dur. Yılın büyük bir kısmı soğuk ve dondurucu geçtiğinden toprakları verimsiz ve buzla kaplı olup bitki yetiştirciliğine olanak sağlamaz. Bu nedenle Eskimolar avlanma konusunda uzmanlaşarak balina, ren geyiği, fok, tilki, misk öküzü ve alabalık gibi yağ ağırlıklı hayvansal besinlerle beslenirler.

Eskimoların hayatı kalma şansını yağı,

- I. yüksek enerji vermesi
- II. vücut sıcaklığını koruması
- III. hücre zarının yapısında bulunması

verilen özelliklerinden hangileri artırır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. Proteinler birçok hücrenin kuru ağırlığının %50'sinden fazlasını oluşturur ve amino asit adı verilen yapı birimlerinden oluşur. 20 çeşit amino asit kullanılarak farklı proteinler üretmek mümkündür. Bir protein molekülü yüzlerce hatta binlerce amino asit içerir. Her protein DNA'nın belirlediği özgün amino asit dizilimine sahiptir. Proteinlerin yapısal ya da işlevsel özellik gösterebilmesi için üç boyutlu yapı kazanmaları gereklidir. Eğer proteini oluşturan amino asit diziliminde küçük de olsa bir değişiklik meydana gelirse protein yapısal-işlevsel özelliğini kaybedebilir. Çünkü bu değişim yanlış katlanmalara neden olarak proteinin üç boyutlu yapısını değiştirir. Bunun yanı sıra proteinin özgün yapısı ortam koşullarından da etkilendir. Örneğin, uygun olmayan pH değerleri, yüksek sıcaklık gibi faktörler proteinlerin özgün yapısını bozar. Bu duruma denatürasyon denir.

Buna göre proteinler ile ilgili verilen açıklamalardan hangisine ulaşılabilir?

- A) DNA'nın protein için şifre veren bölümünde meydana gelebilecek bir değişim, yanlış katlanmış protein oluşumuna neden olur.
- B) Yüksek sıcaklık bazı proteinlerin üç boyutlu yapısını bozmaya başladığı için tehlikelidir.
- C) Amino asit dizilişi özgün ve doğru katlanmış her protein hücrenin yapısına katılır.
- D) Protein çeşitliliğin fazla olmasının nedeni 20 çeşit amino asitin özgün dizilimini belirleyen gen kombinasyonlarıdır.
- E) Olumsuz çevre koşulları protein yapısını bozabilir.

7. Afrikada hayvansal protein yetersizliği özellikle çocukların görülen Kwashiorkor hastalığına neden olur. Bu hastalıkta büyümeye aksama, öğrenme güçlüğü, özellikle karın bölgesinde yaygın ödemler ortaya çıkabilir. Tüm organ sistemlerinde bozulmalar başlar, ciltte yaralar oluşur. Ayrıca ağır enfeksiyonlar ile mücadele edememe sonucu ölümler görülür.

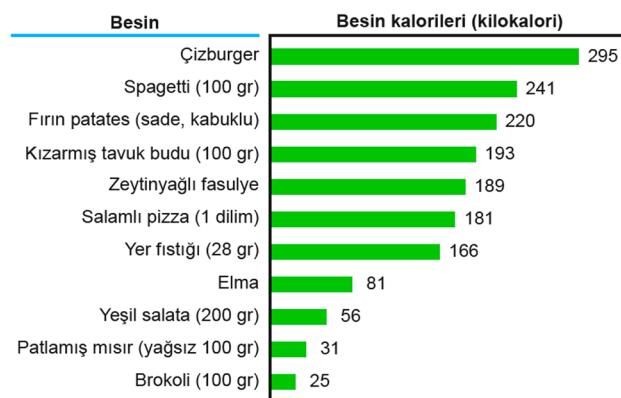
Yeteri kadar hayvansal protein alamayan bir çocuk ile ilgili,

- I. Zihinsel gelişim bozukluğu gözlenebilir.
- II. Akranlarına göre gelişimsel gerileme mevcuttur.
- III. Bağışıklık sistemi gelişemediği için hastalıklar ölümle sonuçlanabilir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Aşağıdaki tabloda 60 kg ağırlığındaki bir insanın çeşitli aktivitelerde 1 saatte harcayabileceği kalori miktarı ve bazı besin çeşitlerinin içерdiği kalori değerleri verilmiştir.

Aktivite	Enerji Harcanması (kcal/saat)
Koşu	2160
Yüzme	558
Yürüyüş	288
Dans etme	204
Piyano çalma	73
Araba sürme	61
Oturma (yazı yazma)	28

Bu tabloya göre,

- I. Yüzmek dans etmeye göre iki katından fazla kalori yaktırır.
- II. Yarım saat koşarak 400 gr spagettideki kalori yakılabilir.
- III. Bir dilim pizzadaki kaloriyi yakmak için yarım saat dans etmek gereklidir.
- IV. 100 gr tavuk budundaki kalori yarım saat yürüme ve bir saat piyano çalması ile yakılabilir.

Açıklamalarından hangileri doğrudur?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) I, II ve IV
- E) I, II, III ve IV

9. **Otçul hayvan hücrelerinde,**

- I. nişasta
- II. glikojen
- III. nötral yağ

Yukarıda verilen organik bileşiklerden hangileri enerji eldesi için kullanılır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

Enzimler - Vitaminler - Hormonlar

1. Sağlıklı insanlarda açlık kan şekeri 70-100 mg/dL aralığındadır. Bu değerin altında ya da üstünde olması bazı metabolik hastalıklara neden olur.

Buna göre açlık kan şekeri normal değerin altına düşen bir bireye aşağıdaki karbonhidrat içeren besinlerden hangisinin verilmesi kan şekeri seviyesini daha kısa sürede yükseltir?

- A) Ekmek B) Et suyu C) Meyve suyu
D) Patates E) Süt

2. **Enzimler ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?**

- A) Biyokimyasal reaksiyonları başlatır.
B) Etki ettiği maddeye substrat denir.
C) Biyolojik katalizördür.
D) Aktivasyon enerjisini düşürür.
E) Organik yapılı bileşiktir.

3. Hidrojen peroksit güçlü bir oksitleyicidir. Bu yüzden hücrelerden kısa sürede uzaklaştırılması gereklidir. Bu molekül katalaz enzimi sayesinde su ve oksijene parçalanır. Katalaz enzimi, bir saniyede 5 milyon hidrojen peroksiti parçalayabilen enzimsiz aynı molekül 300 senede parçalanmaktadır.

Yukarıda verilen durum enzimlerin hangi özelliği ile açıklanabilir?

- A) Enzimler takım halinde çalışabilir.
B) Enzimler substratına özgü moleküllerdir.
C) Enzimler reaksiyon sonunda değişmeden çıkar.
D) Enzimler girdikleri tepkimeleri hızlandırır.
E) Enzimler aynı reaksiyon için tekrar tekrar kullanır.

4. **Bileşik enzimlerle ilgili olarak,**

- I. Protein kısımlarına apoenzym denir.
II. Yardımcı kısmı organik bir madde ise kofaktör adını alır.
III. Apoenzym inaktif olup yardımcı kısım olmadan görev yapamaz.

verilenlerden hangileri yanlıştır?

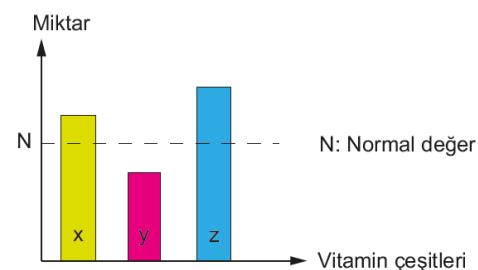
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5. A substrati + a enzimi \rightleftharpoons Ürün₁ + a enzimi
B substrati + b enzimi \rightleftharpoons Ürün₂ + b enzimi
C substrati + c enzimi \rightleftharpoons Ürün₃ + c enzimi

Yukarıda verilen tepkimelerde yer alan a, b ve c enzimleri için aşağıdakilerden hangisi söyledenemez?

- A) Substratlarına özgüdür.
B) Reaksiyon sonunda değişmeden çıkar.
C) Aynı apoenzym yapısındadır.
D) Çift yönlü çalışır.
E) Farklı substratlara etki eder.

6. Bir kişinin gün içerisinde dışarıdan aldığı x, y ve z vitaminlerinin oranı aşağıdaki gibidir.

Bu vitaminlerle ilgili olarak,

- x'in fazlası karaciğerde depolanmıştır.
- y'nin eksikliği geç ortaya çıkmıştır.
- z'ye idrarda rastlanmıştır.

bilgilerine ulaşılmıştır.

Buna göre,

- i. x; yaşıda, y ve z suda çözünen vitaminlerdir.
- ii. y, karaciğerde depolanabilir.
- iii. z, turunçgillerde bulunabilir.

verilenlerden hangileri söyledenemez?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

7. Aşağıdaki tabloda vitaminlerle ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Vitamin	Bulunduğu Besin	Alınma Nedeni	Eksikliğinde Oluşan Durum
A vitamini	Havuç ve Domates	Hücre yenilenmesi	Büyümede düzensizlik
D vitamini	Süt ve Tereyağ	Kemiklere kalsiyum emilimi	Kemiklerin yumuşaması
C vitamini	Taze meyve ve sebzeler	Hücreler arası maddenin korunması	Yaraların geç iyileşmesi

Tablo incelediğinde aşağıda verilen açıklamalardan hangisine ulaşılamaz?

- A) A vitamini çocukların büyümeye etkilidir.
- B) C vitamini bitkisel kaynaklı besinlerde bulunur.
- C) D vitamini hayvansal kaynaklı besinlerde bulunur.
- D) A vitamini eksikliği, C vitamini ile giderilebilir.
- E) D vitamini kemik gelişiminde etkilidir.

8. I. B vitamini
II. C vitamini
III. K vitamini
IV. A vitamini

yukarıda verilen vitamin çeşitlerinin eksik alınması durumunda ortaya çıkabilecek,

- a. kansızlık
- b. skorbüt
- c. kanın pihtilaşmaması
- d. gece körlüğü

rahatsızlıkların doğru eşleştirmesi hangi seçenekte verilmiştir?

I	II	III	IV
A) a	b	c	d
B) a	c	b	d
C) b	d	a	c
D) b	c	d	a
E) c	a	d	b

9. Vitaminlerle ilgili olarak,

- I. Yağda çözünen vitamin grubu A, D, E ve K'dır.
- II. Sıcaklık, metallerle temas gibi unsurlar vitamin yapısını bozar.
- III. Hidrolize uğramadan kana karışabilirler.

verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. Vücudumuzda bulunan mineraller için,

- I. hazır olarak alınma
- II. yapıya katılma
- III. düzenleyici rol oynama
- IV. inorganik yapıda olma

verilen özelliklerden hangileri vitaminler için de geçerlidir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

11. Protein yapılı enzimlerle ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlışdır?

- A) Enzimin substratına geçici olarak bağlılığı ve etki etiği bölgeye aktif merkez denir.
- B) Zamanla yapısı bozulan enzimler amino asitlerine kadar yıkılır.
- C) Enzimler, hem hücre içinde hem de hücre dışında çalışabilir.
- D) Enzimler, tepkimelerden değişmeden çıkar.
- E) Tüm enzimler çift yönlü (tersinir) çalışır.

12. Bazı vitaminlerin etkileri ve bulundukları besin tablosu verilmiştir.

Vitamin	Etkileri	Bulunduğu besinler
B	Enzimlerin yapısında koenzim (yardımcı) olarak görev alır.	Tahıllar, sebzeler, yumurta, süt vb.
C	Bağışıklığın güçlenmesini sağlar.	Turuncugiller, domates, maydanoz, biber vb.
A	Epitel (örtü) dokunun korunmasını sağlar.	Yağ, yumurta, et, süt, havuç vb.
E	Hücre yenilenmesini sağlar.	Kuruyemişler, yeşil bitkiler, bitkisel yağlar, süt, bugday vb.

Sadece tabloya bakarak,

- I. Süt sadece yağıda çözünen vitamini barındırır.
- II. Tüm vitamin çeşitleri hayvansal gıdalarda daha fazla oranda bulunurlar.
- III. A ve C vitamini eksikliği vücutun savunma sisteminin zayıflamasına neden olur.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Enzimler - Vitaminler - Hormonlar

1. Multivitamin kompleksi içeren bir ürünün şişesi görülmektedir. Şişe, yapısı itibarı ile kalın ve koyu renklidir. Şişenin içerisine nem tutucu konur ve şişe vakumlanarak kapatılır. Genellikle multivitaminlerin son kullanma tarihleri kısa olur.

Buna göre,

- I. su
- II. ışık
- III. hava

faktörlerinden hangileri vitaminleri olumsuz etkiler?

A) Yalnız I	B) Yalnız II	C) Yalnız III
D) II ve III	E) I, II ve III	

2. A, D ve E vitaminini içeren besinler ve bu vitaminlerin eksikliklerinde ortaya çıkan hastalıklar tabloda verilmiştir.

A Vitaminini	Balık	Yumurta sarısı	Havuç	Gece körlüğü
D Vitaminini	Balık	Yumurta sarısı	Süt	Raşitizm Osteomalazi Osteoporoz
E Vitaminini	Fındık-ceviz	Ton balığı	Domates	Kısırlık

- I. X vitaminini hayvansal gıdalarda bulunur.
- II. Z vitaminini ağırlıklı olarak bitkisel gıdalarda bulunur.
- III. Y vitaminini hem hayvansal hem bitkisel gıdalarda bulunur.

Buna göre X , Y ve Z ile kodlanan vitaminlerin türü ve hastalıkları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) X, kesinlikle A vitaminidir ve eksikliği gece körlüğünde neden olur.
- B) Y, D vitaminidir ve eksikliği kemik gelişimi rahatsızlıklarına neden olur.
- C) Z vitaminine herhangi bir hayvansal kaynaklı besinde rastlanmaz.
- D) Z, E vitaminidir ve eksikliğinde kısırlık görülür.
- E) Y, D vitaminidir ve eksikliğinde osteoporoz görülür.

3. Bazı sebzeler ve meyveler kurutulduğunda yapısındaki su oranı azalır ve enzim aktivitesi gerçekleşmez .Böylece kurutulan besinler yaş meye ve sebzeye göre daha uzun süre bozulmadan saklanabilir.

Suyun enzimatik tepkimeler için önemli olması,

- I. enzimatik tepkimelerde substrat olarak kullanılması
- II. enzim aktivasyonunun su yardımı ile sağlanması
- III. enzim ve substratın tepkimeye girebileceği ortamı oluşturmaları

verilen ifadelerden hangileri ile açıklanabilir?

A) Yalnız I	B) Yalnız II	C) Yalnız III
D) I ve II	E) I, II ve III	

4. Enzimler endüstriyel ve sağlık alanlarında, çevre temizliğinde, bilimsel çalışmalarında sıkılıkla kullanılan biyolojik katalizörlerdir. Tepkimelerin daha düşük sıcaklıkta, hızlı olarak gerçekleşmesine olanak sağlarlar. Örneğin proteaz, laktaz, lipaz gibi bazı enzimler eczacılıkta sindirim kolaylaştırıcı, deterjanların yapısına katılarak temizleyici ve dericilikte hayvan derisindeki kilların arındırılmasına veya yumuşatılmasına kullanılmaktadır. Yağların kalitesini, meyve sularının berraklığını artırmada, mürekkebin temizlenmesinde de yine enzimlerden yararlanılmaktadır.

Enzimlerin ilaç, deterjan vb. maddelerin yapısına katılıp işlev yapabilmesi hangi özelliği ile doğrudan ilgilidir?

- A) Hücre dışında da çalışabilmesi
- B) Belli pH değerlerinde aktifleşmesi
- C) Suda çözünerek çalışabilmesi
- D) Etki ettiği madde ile anahtar kilit uyumunda olması
- E) Maddelere dış yüzeyinden etki edebilmesi

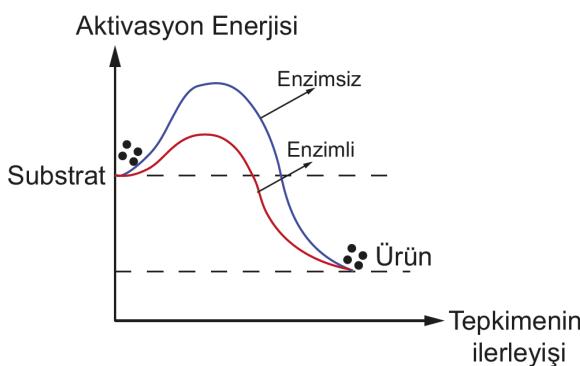
5. Bir hücrede enzim sentezine bağlı olarak,

- I. amino asit
- II. su
- III. peptit bağı
- IV. ribozom

verilenlerden hangilerinin miktarı azalabilir?

A) Yalnız I	B) I ve III	C) II ve III
D) III ve IV	E) I, II ve IV	

6. Aşağıda enzimli ve enzimsiz gerçekleşen bir reaksiyonun grafiği verilmiştir.

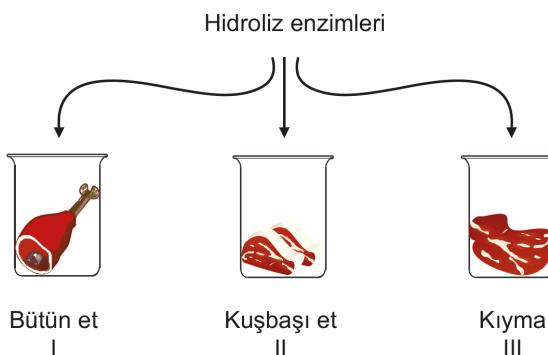

Grafiğe göre,

- Enzimli reaksiyonlar daha hızlı gerçekleşir.
- Enzimler, reaksiyonun başlaması için gerekli enerjiyi düşürür.
- Oluşan ürün miktarını artırır.

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III
7. Aşağıdaki deneye aynı miktarda et parçası; parça, kuşbaşı, kıyma haline getirilip kaplara konulduktan sonra üzerlerine hidroliz enzimleri ilave edilmiştir.

Deneyin sonunda kaplardaki ürün oluşum hızı ve nedeni hangisinde doğru olarak verilmiştir?

<u>Ürün Oluşum Hızı</u>	<u>Nedeni</u>
A) III > II > I	Substrat yüzeyi farkı
B) III > II > I	Substrat yoğunluğu farkı
C) I > II > III	Substrat yüzeyi farkı
D) I > II > III	Substrat yoğunluğu farkı
E) III > I > II	Substrat yüzeyi farkı

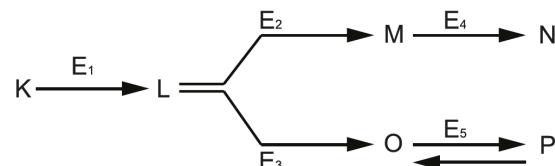
8. Aşağıda vitaminler ve eksikliğinde ortaya çıkan rahatsızlıklarla ilgili tablo verilmiştir.

Vitamin	Eksikliğinde ortaya çıkan hastalık
I A vitamini	Gece körlüğü
II B vitamini	Beriberi
III C vitamini	Kanın pihtlaşmaması
IV D vitamini	Raşitizm
V K vitamin	Skorbüt

Tablonun hangi satırlarında hata yapılmıştır?

- A) Yalnız III B) II ve IV C) III ve V
 D) I, II ve V E) II, IV ve V

9.

Bir grup enzimin çalışma mekanizmasını gösteren yukarıdaki şemaya göre aşağıda verilenlerden hangisi yanlışır?

- A) E₃'ün ürünü, E₅'in substratıdır.
 B) E₅ tersinir çalışan bir enzimdir.
 C) L substratından farklı ürünler oluşabilir.
 D) E₁ görev yapmazsa, M ve O oluşabilir.
 E) E₄ denatüre olursa M oluşabilir.

10. Vitaminlerle ilgili olarak,

- Enerji verici olarak kullanılır.
- Sindirilmeden kana geçer.
- Bileşik enzimlerin koenzim kısmını oluşturur.

yukarıda verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

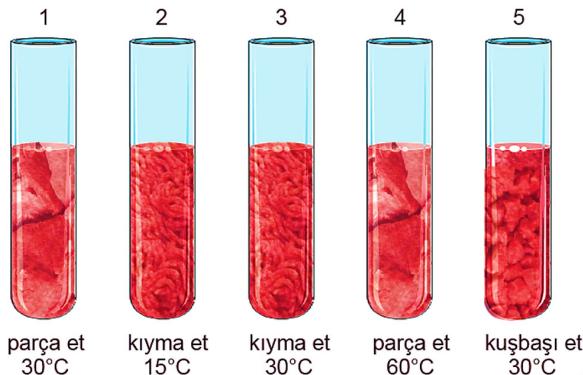
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve III

Enzimler - Vitaminler - Hormonlar

1. Deney tüpleri, her birine eşit miktarda enzim ve substrat ilavesi yapılarak sıcaklıklarını belirtilen değerlerde tutulmuştur. Tepkimelere etki edecek diğer tüm faktörler ise optimumudur.

Buna göre,

- I. 1. tüpteki tepkimenin 4. tüpten hızlı olması
- II. 3. tüpteki tepkimenin 5. tüpten hızlı olması
- III. 3. tüpteki tepkimenin 2. tüpten hızlı olması

verilenlerden hangileri substrat yüzeye ile ilişkilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Enzimlerin substratları tanıyan protein yapılı kısmına apoenzim denir. Apoenzym ile substrat, yüzey ilişkisi sayesinde birbirlerini tanır ve zayıf etkileşimli bağlar ile birbirlerine tutunurlar.

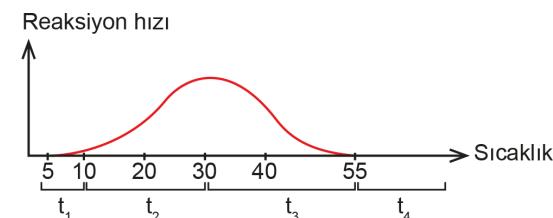
Apoenzimlerin karbonhidrat ve lipit yapılı olmaya蛋白质inden oluşmalarının nedeni,

- I. protein üretiminin karbonhidrat ve lipitlerden kolay gerçekleşmesi
- II. karbonhidrat ve lipitlerin enerji üretiminde daha fazla kullanılması
- III. proteinlerin DNA gen bilgisine göre sentezlenmesi

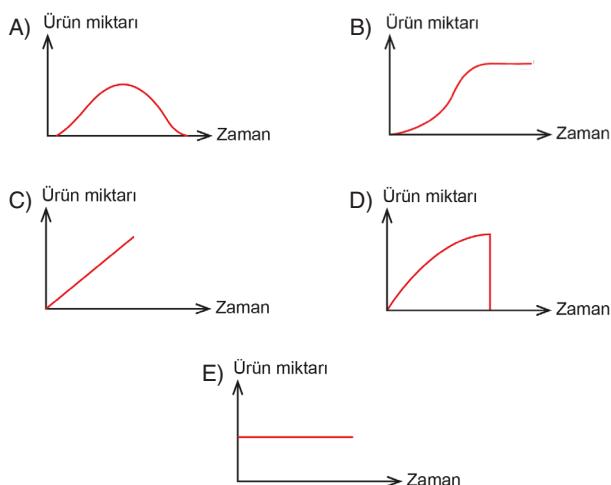
İfadelerinden hangileridir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

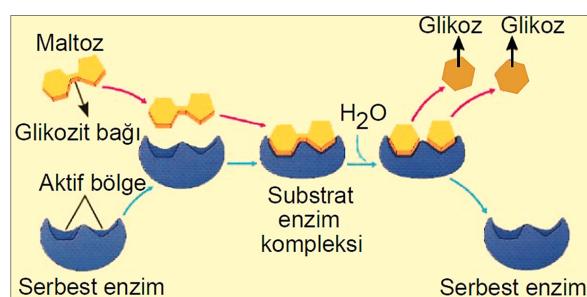
3. Ortam sıcaklığının artışına bağlı olarak bir reaksiyonun hızında meydana gelen değişim aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik incelendiğinde t_1 zaman aralığının başlangıcından t_4 zaman aralığının sonuna kadar olan süreçte ortamda biriken ürün miktarı aşağıdaki grafiklerden hangisinde gösterildiği gibi olmalıdır?

4. Bir disakkart olan maltozun enzim yardımıyla glikoza hidrolizi gösterilmiştir.

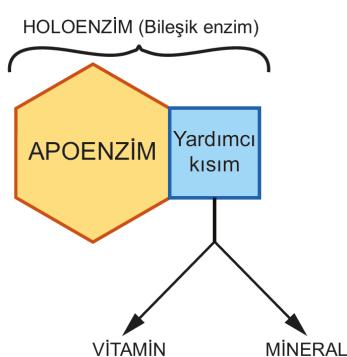
Bu tepkime ile ilgili olarak,

- I. Substrat değişmeden çıkar.
- II. Serbest enzim değişmeden çıkar.
- III. Substrat ile enzim geçici olarak birbirine bağlanır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

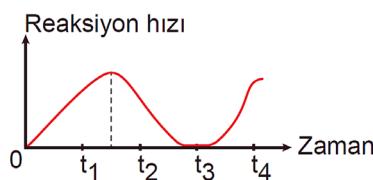
5. Bir bileşik enzimin yapısı aşağıdaki gibidir.

Buna göre bileşik enzimler için aşağıda verilenlerden hangisi yanlış olur?

- A) Apoenzym, amino asitlerden oluşur.
- B) Yardımcı kısım, organik ya da inorganik yapıda olabilir.
- C) Fe^{+2} , Mg^{+2} gibi iyonlar kofaktör olarak kullanılabilir.
- D) Apoenzym yapısı substrata göre farklılık gösterebilir.
- E) Tüm tepkimelerde bileşik enzimler görev alır.

6. Enzimatik bir reaksiyonun hız-zaman grafiği aşağıdaki gibidir.

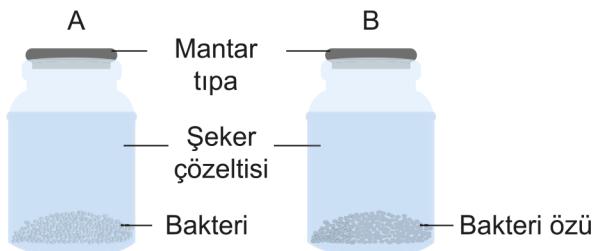
Grafik incelendiğinde,

- I. $t_0 - t_1$ aralığında tepkimeye giren substrat miktarı artmıştır.
- II. $t_2 - t_3$ aralığında ortama aktivatör madde eklenmiştir.
- III. $t_2 - t_3$ aralığında yüksek sıcaklık etkisiyle enzimin aktif merkezi denature olmuştur.
- IV. $t_3 - t_4$ aralığında ortamda ürün miktarı artmıştır.

yorumlarından hangileri doğru olur?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

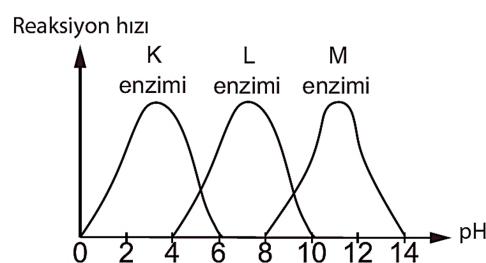
7. Aşağıda verilen A ve B deney kaplarında uygun ortam sağlandıktan sonra birine bakteri hücresi konulurken diğerine aynı bakteri türünün özü konulmuş ve üzerlerine şeker çözeltisi ilave edilmiştir. Bir süre sonra her iki kaptan biriktiği gözlenmiştir.

Buna göre deney sonucunda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Enzimler reaksiyonun sonunda değişmeden çıkar.
- B) Enzimler tersinir çalışabilir.
- C) Enzimler hücre içinde ve dışında çalışabilir.
- D) Enzimler reaksiyonları çok hızlı gerçekleştirir.
- E) Enzimler takım halinde çalışabilir.

8. Aşağıdaki grafikte K, L ve M enzimlerinin çalışıkları pH aralıkları gösterilmiştir.

Buna göre,

- I. K, M'nin çalıştığı aralıkta çalışmaz.
- II. M'nin pH toleransı, K'den fazladır.
- III. K, enziminin bazik pH'a duyarlılığı, L'den fazladır.

verilenlerden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I, II ve III
- E) I, II ve III

Nükleik Asitler - ATP

1. ATP molekülü ile ilgili,

- I. Üretildiği hücrede tüketilir.
- II. Yapısındaki fosfat grubu organik yapılidir.
- III. Gerektiği kadar üretilir ve harcanır, depo edilemez.

verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. DNA molekülü ile ilgili,

- I. Kalitsal bilgiyi depolar.
- II. Hücre yönetimini sağlar.
- III. Tüm canlılarda bulunur.

verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

3. Tek zinciri verilmiş olan aşağıdaki DNA moleküllerinden hangisi diğerlerinden daha fazla hidrojen bağına sahiptir?

- A) ASTSTTAGAT
B) ATSGAGGSTG
C) TGSAASGTAA
D) ASTTGASTTA
E) STAGGSATTG

4. DNA'nın kendini eşlemesi sırasında,

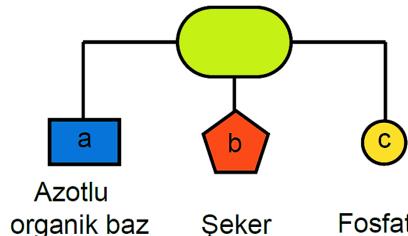
- I. ATP
- II. riboz şeker
- III. enzim
- IV. adenin nukleotit

verilenlerden hangisinin azalması beklenmez?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) II ve IV

5. Aşağıda sitozin nukleotitin yapı taşları a, b, c şeklinde verilmiştir.

Sitozin nukleotit

Belirtilen kısımlarla ilgili,

- I. RNA ve DNA'da a kısmı tamamen aynıdır.
- II. c tüm nukleotitlerde değişmez.
- III. Eğer b'de riboz var ise RNA nukleotitidir.

verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

6. DNA'nın hücredeki görevleriyle ilgili olarak,

- I. Genetik bilginin yavru döllere aktarılmasını sağlar.
- II. Sentezlenecek proteinle ilgili şifre verir.
- III. Ribozoma bağlanarak amino asitlerin peptitleşmesini sağlar.

verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

7. DNA'nın replikasyonu sırasında ortamda,

- I. Adenin ribonukleotit
- II. Deoksiriboz
- III. Fosfat
- IV. ATP

moleküllerinden hangileri azalır?

- A) I ve II
B) II ve III
C) II ve IV
D) I, II ve III
E) II, III ve IV

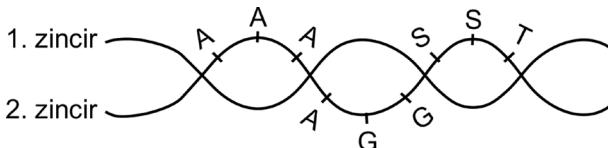
8. ATP molekülü ile ilgili,

- I. Adenin nükleotit yapısındadır.
- II. Tüm hidroliz reaksiyonlarında gereklidir.
- III. Tüm hücrelerde sentezlenir.

verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. DNA'nın bir bölümüne ait baz dizilişi aşağıdaki gibidir.

Buna göre bu DNA molekülünün 1. zincirinin baz dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) AAA AGG SST
- B) TTT TSS GGT
- C) GGG GAA TTS
- D) SSS STT AAG
- E) TTT TSS GGA

10. Hücrede bulunan DNA, RNA ve ATP molekülleriley ilgili,

- I. pentoz
- II. fosforik asit
- III. organik baz
- IV. glikozit bağı
- V. ester bağı
- VI. hidrojen bağı

verilenlerden hangileri ortaktır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) II, III ve VI
- D) I, II, III, IV ve V
- E) I, III, IV, V ve VI

11. Hidrojen bağı sayısı ve toplam guanin nükleotit sayısı bilinen bir DNA molekülünde pürin / pirimidin oranı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1
- B) 3/4
- C) 1/2
- D) 1/3
- E) 1/4

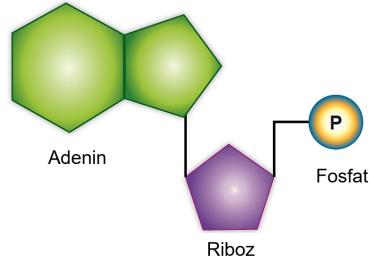
12 Adenin nükleotit ve toplam nükleotit sayısı bilinen bir DNA molekülü ile ilgili,

- I. tek zincirindeki nükleotit sayısı
- II. toplam guanin sayısı
- III. hidrojen bağı sayısı

yukarıda verilenlerden hangileri hesaplanabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

13. Aşağıda bir nükleotitin yapısına ait görsel verilmiştir.

- I. Glikozit ve ester bağı bulundurur.
- II. Adenin ve riboz molekülleri inorganik, fosfat molekülü organik yapıdadır.
- III. Molekül ağırlığı adenin deoksiribonükleotitten daha fazladır.
- IV. Sadece RNA molekülüne özgü bir nükleotittir.

Buna göre verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

Nükleik Asitler - ATP

1. Azotlu organik baz ve 5 karbonlu şeker glikozit bağı ile bağlanarak nukleoziti oluşturur. Nukleozitlere fosforik asit bağlanarak nukleotiti oluşturur. Nukleotitlerin fosfodiester bağlarıyla bağlanmasıyla oluşan zincirlere nukleik asit adı verilir. DNA'daki anlamlı nukleotit dizimleri genleri oluşturur.

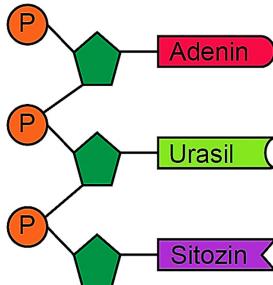
Buna göre,

- Gen
- Organik baz
- Nukleotit
- Nukleozit

verilen birimlerin küçükten büyüğe doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II<III<IV<I B) I<III<II<IV C) II<III<I<IV
D) II<IV<III<I E) IV<II<I<III

2. Aşağıda bir nukleik asitin şekli verilmiştir.

Yukarıda şekli verilen nukleik asit çeşidi için,

- Ribonukleik asittir.
- Protein sentezinde görev yapar.
- Riboz şekeri bulundurur.

verilenlerden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

3. **Toplam nukleotit sayısı bilinen bir DNA molekülü ile ilgili,**

- tek zincirindeki adenin sayısı
- toplam hidrojen bağ sayısı
- adenin / timin oranı

yukarıda verilenlerden hangileri hesaplanabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

4. Aşağıda bazı moleküllerle ilgili tablo verilmiştir.

Özellikler	Moleküller		
	X	Y	Z
Eşlenebilme	+	-	-
Protein sentezinde görev alma	+	+	+
Nukleotitlerden oluşma	+	+	+

X, Y, Z moleküllerinin özelliklerine ait tabloya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) X, çift sarmaldır.
B) Y, hücrelerde kullanılabilen enerji kaynağı olabilir.
C) Z, RNA molekülü olabilir.
D) X ve Y riboz taşırlar.
E) Y, tüm canlı hücreler tarafından üretilebilir.

5. DNA ve RNA'ya ait bazı özellikler verilmiştir.

- Çift zincirli olma
- Riboz şekeri bulundurma
- Urasil bazı bulundurma
- Fosfat içерme
- Genetik bilgi taşıma
- Kendini eşleme

Verilen özelliklerin eşleştirilmesi hangisinde doğrudur?

	DNA	RNA
A)	1-4-5-6	2-3-4
B)	1-3-6	2-4-5
C)	2-3-6	1-4-5
D)	2-4-5	1-3-6
E)	3-4-5	1-2-4-6

6. **Tek zincirindeki deoksiriboz sayısı bilinen bir DNA molekülünde,**

- Toplam nukleotit sayısı hesaplanabilir.
- Fosfat sayısı toplam nukleotit sayısına eşittir.
- Tek zincirdeki adenin nukleotit sayısı hesaplanabilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Dünya üzerinde canlı olarak tanımlanan yapılar hücre adı verilen biyolojik birimden oluşmaktadır. Hücrelerin çoğalması ve farklılaşmasıyla dokular, organlar, sistemler, organizmalar meydana gelir. Temelde hücrelerin yapısını oluşturan organic moleküller birbirleriyle benzerlik gösterir.

Buna göre,

- I. protein
- II. ATP
- III. DNA

moleküllerinden hangileri tüm canlılarda aynıdır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. Bir DNA molekülünün yapısında bulunan,

- I. deoksiriboz - toplam baz
- II. fosfat - deoksiriboz
- III. guanin sayısı - sitozin sayısı
- IV. pürin sayısı - pirimidin sayısı

çiftlerinden hangileri eşit sayıda bulunur?

- A) I ve II
- B) I, II ve III
- C) II, III ve IV
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

9. Hücrelerde gerçekleşen fosforilasyon tepkimesi aşağıdaki gibidir.

Bu tepkimeyle ilgili,

- I. Enerji kullanılır.
- II. Dehidrasyon tepkimesidir.
- III. Enzimler görev alır.
- IV. Sadece ototroflarda gerçekleşir.

verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve III
- B) II ve IV
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

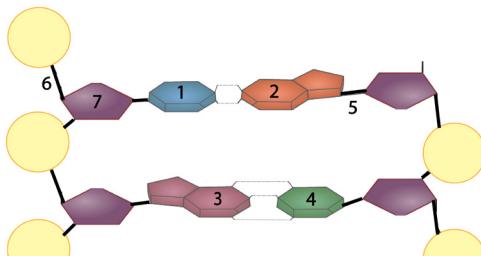
10. Bir nükleik asitin DNA ya da RNA olduğu,

- I. adenin nukleotit
- II. fosfat
- III. beş karbonlu şeker

verilenlerden hangilerine bakılarak anlaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

11. DNA molekülüne ait görsel aşağıda verilmiştir.

Görselde numaralandırılmış yapılarla ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlışdır?

- A) 2 pürin, 4 pirimidin bazdır.
- B) 7 deoksiribozdur.
- C) 5 glikozit bağıdır.
- D) 1 tüm nükleik asitlerde ortaktır.
- E) 6 ester bağıdır.

12. DNA replikasyonu sırasında,

- I. sitoplazmadaki deoksiriboz sayısı
- II. ATP miktarı
- III. açığa çıkan su miktarı
- IV. sitoplazmadaki amino asit sayısı

verilen niceliklerden hangilerinin azalması beklenir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II, III
- E) I, II, III ve IV

Nükleik Asitler - ATP

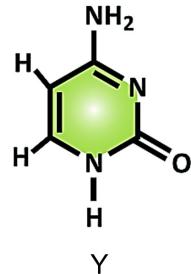
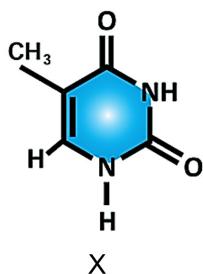
1. DNA molekülü ile ilgili olarak,

- Canlılar arasında akrabalık derecesi arttıkça DNA benzerliği de artar.
- Proteinler ve enzimler DNA üzerindeki genetik bilgiye göre sentezlenir.
- Hücrede bir proteine şifre veren gen bölgesindeki genetik bilgi değiştiğinde o hücrede bazı metabolik olaylar aksayabilir.

verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

2. Aşağıda DNA molekülünün yapısına katılan azotlu organik baz çeşitlerinden iki tanesi gösterilmiştir.

Buna göre,

- Replikasyonda X bazı ve Y bazı eşleşir.
- RNA molekülünde X ve Y bazları birlikte bulunur.
- X ve Y pirimidin baz çeşitleridir.

yukarıda verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

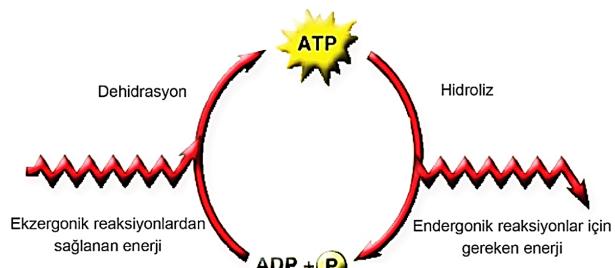
3. Tek zincirindeki fosfat sayısı bilinen bir DNA molekülü ile ilgili,

- Nükleotit sayısı, fosfat sayısına eşittir.
- Adenin nükleotit sayısı, timin nükleotit sayısına eşittir.
- Pürin nükleotit sayısı, pirimidin nükleotit sayısından fazladır.
- Guanin nükleotit sayısı, fosfat sayısının yarısıdır.

verilen ifadelerden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

4. Şekilde ATP ve ADP arasındaki döngü gösterilmiştir.

Buna göre,

- ATP'nin hidrolizi sonucunda açığa çıkan enerji endergonik tepkimelerde kullanılır.
- ADP'nin ATP'ye dönüşmesi enerji gerektirir.
- ATP sentezi endergonik bir olaydır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

2019 TYT

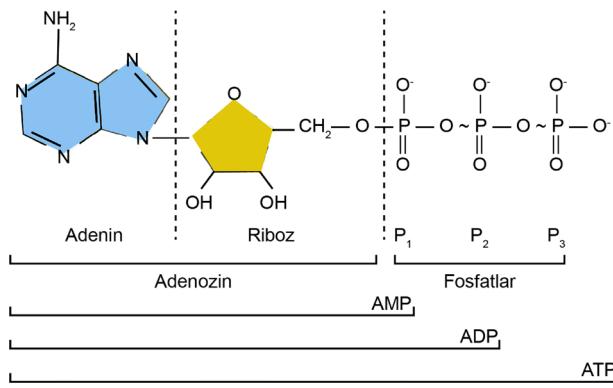
5. Aşağıdakilerden hangisi DNA ve RNA'nın ortak özelliklerinden biridir?

- A) Her birinin yapısında tüm pirimidin baz çeşitleri yer alır.
B) Her iki molekül de nükleotit polimeridir.
C) Her zaman zarlı organel içerisinde bulunurlar.
D) Zincirlerindeki pürin ve pirimidin bazlarının sayıları her zaman birbirine eşittir.
E) Hücre döngüsünde replikasyon geçirirler.

6. DNA ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışır?

- A) Nükleotit adı verilen monomerlerden yapılmıştır.
B) Hücre bölünmesi öncesinde kendisini kopyalar.
C) Genetik bilginin yavru hücrelere aktarımında işlev görür.
D) Hücredeki proteinler, DNA'daki bilgi üzerinden sentezlenir.
E) Canlılardaki DNA'ların farklılığı, sadece nükleotitlerin dizilimine dayalıdır.

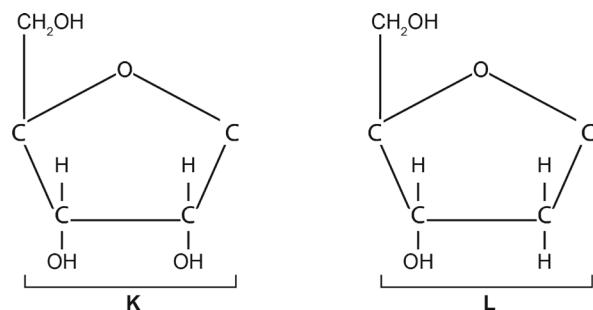
7. Enerjinin temel molekülü olan ATP'nin yapısı verilmiştir.

ATP molekülü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlışır?

- A) Tüm biyokimyasal tepkimelerde gerekli olan aktivasyon enerjisi ATP'den sağlanır.
- B) ATP'den bir molekül inorganik fosfatın ayrılması ekzergonik bir tepkimedir.
- C) Hücrede, ATP'den salınan enerji doğrudan doğruya endergonik kimyasal tepkimeleri sürdürmek için kullanılabilir.
- D) Fosfat grupları arasında yer alan bağlar hidroliz ile kırılabilir.
- E) ATP'nin yapısında RNA yapısındaki nükleozitlerden biri bulunur.

9. Deoksiriboz ve riboz birbirinden farklı monosakkartitlerdir. Deoksiriboz şekerinin yapısında riboz şekerine göre bir oksijen eksik bulunur. Riboz, RNA ve ATP'nin; deoksiriboz ise DNA'nın yapısına katılır. K ve L ile gösterilen şekerlerin moleküler yapısı aşağıdaki gibidir.

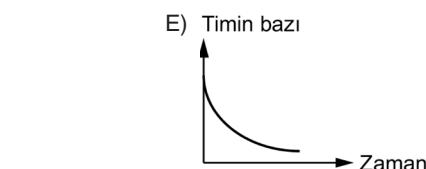
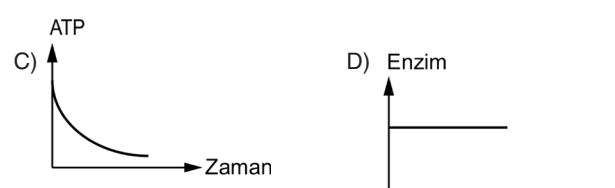
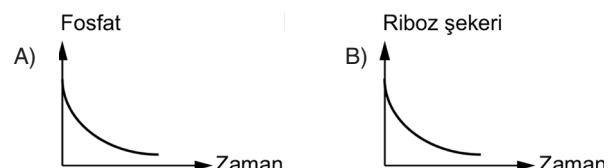
Buna göre,

- I. K ve L, 5 karbonlu şeker grubu içerisinde değerlendirilir.
- II. K ribonükleik asitin, L deoksiribonükleik asitin yapısına katılır.
- III. L hücre zarından geçebilecek büyüklüğe sahip iken K için aynı durum geçerli değildir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. RNA molekülünün sentezi sırasında gerçekleşen olaylar ile ilgili aşağıdaki grafiklerden hangisi cizilemez?

8. Hücrelerde DNA molekülünün çeşitliliğinde,

- I. organik bazların sayısı
- II. deoksiriboz şekeri sayısı
- III. organik bazların dizilişi
- IV. fosfat sayısı
- V. riboz sayısı

etkili olan yapılar hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I, III ve IV
- D) I, II, III ve IV
- E) I, III, IV ve V

Hücrenin Yapısı ve Kısımları

1. Glikoproteinler ve glikolipitler hücre zarında uyarıları algılayan reseptör olarak görev yapar, hücrelerin birbirini tanımalarını sağlar ve hücre zarının seçici geçirgenliğini denetler.

Buna göre,

- I. Glikoproteinlerin yapısı her hücrede aynıdır.
- II. Hücre zarından madde geçişini kontrol eder.
- III. Hücrenin yaşadığı ortamı algılamasını sağlar.

yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Hücrenin keşfine katkı sağlayan bilim adamlarının çalışmaları özetlenmiştir:

- Robert Hooke, kendi geliştirdiği basit bir mikroskop ile mantar meşesinden aldığı kesitleri incelemiş ve gördüğü küçük odacık şeklindeki yapılara hücre adını vermiştir.
- Anton van Leeuwenhoek, tek mercekli bir mikroskopla sperm hücrelerini ve tek hücreli canlıları incelemiştir.
- Matthias Schleiden, tüm bitkilerin ve dokuların hücrelerden oluştuğunu bulmuştur.
- Theodor Schwann, hayvanların da hücrelerden oluştuğunu ve bu hücrelerin bitki hücreleri ile özdeş olduğunu deney ve gözlemlerine dayanarak açıklamıştır.
- Rudolf Virchow, hücre çalışmalarını daha da ilerletmiş ve canlıların cansız maddelerden oluştuğunu savunan teoriyi çürütmüştür. Hücrelerin büyümesi ve çoğalması üzerinde çalışmalar yapmıştır.

Buna göre,

- I. Canlıların en temel yapı birimi hücredir.
- II. Mikroskopun gelişmesi ile hücreye ve canlılığa yönelik yeni bilgiler edinilir.
- III. Bütün canlılar hücrelerden oluşur.
- IV. Benzer türlere ait olan organizmalardaki hücrelerin kimyasal yapısı temel olarak farklıdır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

3. Şemada X, Y, Z canlılarının bulundukları organeller verilmiştir.

	X	Y	Z
Ribozom	+	+	+
Mitokondri	+	-	+
Kloroplast	+	-	-
Sentrozom	-	-	+

Buna göre aşağıdakilerden hangisi yanlışır?

- A) X, gelişmiş bir bitki olabilir.
- B) Y, oksijenli solunum gerçekleştirmez.
- C) Z, memeli bir hayvan olabilir.
- D) Z, ışık enerjisini kimyasal bağ enerjisine dönüştüremez.
- E) Y, fotosentez yapabilen bir bakteri hücresi olabilir.

4. Ökaryot hücrelerdeki endoplazmik retikulum (ER) organellinde, katlanma mekanizması ile birçok proteine üç boyutlu yapı kazandırılır. ER'de şekillenen ve olgunlaşan bu proteinler hem ilgili dokuda hem de tüm vücutta kararlı iç denge için görev yapar. Ancak ER'deki enzim bozuklukları, kalsiyum dengesizliği gibi sorunlar proteinlerin hatalı katlanması ya da olgunlaşmamış protein birikimine neden olur. "ER stresi" olarak adlandırılan bu durum insülin direnci, diyabet, obezite, kan kanseri, alzheimer, parkinson, romatizma gibi birçok hastalığa yol açar.

Buna göre,

- I. Bir organelde meydana gelen problem o organizmadaki hücreler arası iş birliğini ve organizasyonu olumsuz etkiler.
- II. Proteinlerin çoğunun yapısal ve işlevsel özellik kazanması ER'de gerçekleşir.
- III. Kararlı iç dengenin korunmasında ER'nin görevini saglığı yapması yeterlidir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

5. Ökaryot bir hücrede bazı yaşamsal özellikler ve hücrenin döngüsü vardır. Hücrenin denetimi çekirdek yönetimindedir.

Hücre çekirdeği ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğrudur?

- A) Çekirdek zarındaki porlardan nükleik asitler geçemez.
- B) Çekirdekteki kromozomların sayısı kromatit sayısına eşittir.
- C) Sitoplazma çekirdek sıvısından daha yoğundur.
- D) Hücre bölünmesinden sonra kromozomlar belirgin hale gelir.
- E) Çekirdekçik RNA ve proteinden oluşur.

6. Kloroplast organeli ile ilgili olarak,

- I. DNA ve RNA bulunurma
- II. fotofosforilasyon ile ATP sentezleme
- III. protein sentezleyebilme

verilenlerden hangileri mitokondri organeli için de söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

7. Hücre iskeletini oluşturan yapılar mikrotübüler, mikroflamentler ve ara filamentler olmak üzere üç çeşittir. Genel olarak sitoplazmadaki yapıların dizaynından sorumludurlar.

Hücre iskeletinin görevleriyle ilgili,

- I. kararlı yapıya sahip olma
- II. protein yapıya sahip olma
- III. sitoplazmayı düzenlemeye
- IV. organellerin yerlerini sabitleme

verilenlerden hangileri hepsinin ortak görevidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) Yalnız IV
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Hücre dışına sindirim enzimi salgılayan ökaryot bir hücrede,

- I. lizozom
- II. ribozom
- III. Golgi cisimciği
- IV. endoplazmik retikulum
- V. mitokondri

verilen organellerden hangisinin sayıca fazla olması beklenmez?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

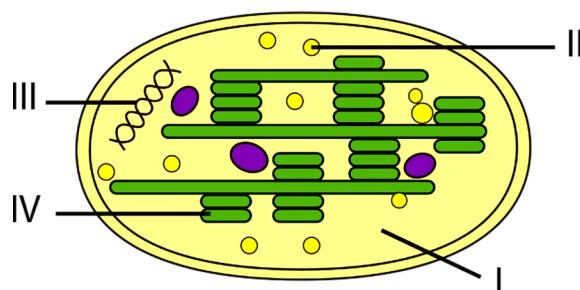
9. Hücre çekirdeği ile ilgili,

- I. Tüm ökaryot hücre çeşitlerinde bir tane çekirdek bulunur.
- II. Bölünmeyle oluşan yavru hücrelere kalıtsal bilginin aktarılmasından sorumludur.
- III. Hücre bölünmesi esnasında çekirdek de bölünür.

verilen ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

10. Aşağıdaki şekilde kloroplast organelinin bazı kısımları numaralandırılmıştır.

Numaralandırılmış kısımlarla ilgili verilen ifadelerden hangisi yanlışdır?

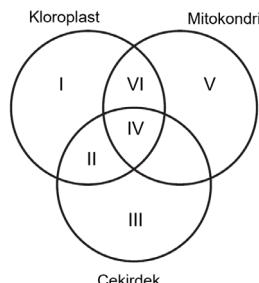
- A) I numaralı kısım kloroplastın stromasıdır.
- B) II, protein sentezi yapan ribozomdur.
- C) III, kloroplastın çekirdek kontrolü dışında çoğalmasını sağlayan DNA'dır.
- D) IV, üst üste dizilerek grana adı verilen yapıları oluşturan tilakoittir.
- E) IV numaralı yapı klorofil pigmentlerini taşıır.

Hücrenin Yapısı ve Kısımları

1. Aşağıdaki şekilde bir bitki hücresına ait 3 temel kısım ve bu kısımlara ait özellikler numaralandırılarak verilmiştir.

Buna göre numaralandırılmış özelliklerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) II - Çift katlı zara sahiptir.
- B) IV - Yapısında nükleik asit bulunur.
- C) VI - Kendine ait DNA ve RNA'sı vardır.
- D) III - Tek katlı zara sahiptir.
- E) I - Granum denilen yapıları vardır.

2. İnsan sindirim kanalını oluşturan hücreler, metabolik faaliyetleri yüksek olan hücreler olup bu bölgelerde üretilen hidrolitik enzimler sindirim kanalında polimer besin maddelerinin monomer besinlere dönüşmesini sağlar.

Buna göre aşağıda verilen hücresel yapılardan hangisinin aktivitesi insan sindirim kanalını oluşturan hücrelerde diğerlerine oranla daha az olması beklenir?

- A) Lizozom
- B) Golgi aygıtı
- C) Ribozom
- D) Mitokondri
- E) Granüllü endoplazmik retikulum

3. Bir hidrolitik enzimin hücre içinde üretiminden dış ortama salgılanmasına kadar geçen süreçte,

- I. Golgi
 - II. ribozom
 - III. hücre zarı
 - IV. granüllü endoplazmik retikulum
- verilen hücresel yapılar aşağıdaki hangi sıraya göre görev alır?**
- A) I - III - II - IV
 - B) II - I - IV - III
 - C) II - IV - I - III
 - D) IV - II - I - III
 - E) IV - III - I - II

4. Farklı görevleri üstlenen tek zarlı organel olan kofulun bazı çeşitlerinin işlevleri verilmiştir:

- Tatlı sularda yaşayan tek hücreli organizmalarda hücre içeresine giren suyu kasılmalarla dışarı atar.
- Besin kofulu ile lizozom organelinin birleşmesi sonucu oluşur.
- Hücrenin oluşturduğu metabolik atıkların ve salgı maddelerinin dışarı gönderilmesini sağlar.
- Akyuvarların mikroorganizmaları endositoz olayı ile yutması sonucu oluşur.

Buna göre aşağıdaki koful çeşitlerinden hangisine değinilmemiştir?

- A) Depo koful
- B) Boşaltım koful
- C) Kontraktil koful
- D) Besin kofulu
- E) Sindirim koful

5. Koful organelini oluşturan yapı ve organeller ile ilgili kavram haritası verilmiştir.

Buna göre aşağıda verilen yapı ve organellerin hangisinden koful oluşmaz?

- A) Hücre zarı
- B) Golgi aygıtı
- C) Endoplazmik retikulum
- D) Lizozom
- E) Kloroplast

6. Hücre bir canının temel, yapısal ve işlevsel birimidir. Enerji üretme, sentez ve dönüşüm gibi metabolik olaylar hücrelerde gerçekleşir.

İş yerini bir hücre olarak düşündüğünüzde bu işyerinin ambalaj ve paketleme birimi aşağıda verilen hücre yapılarından hangisiyle temsil edilebilir?

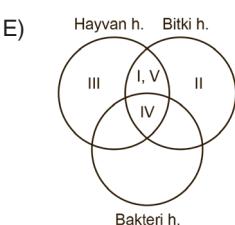
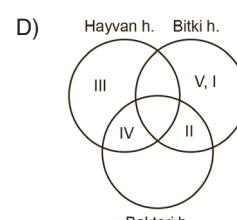
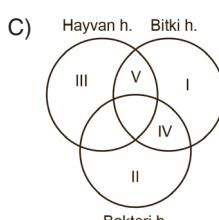
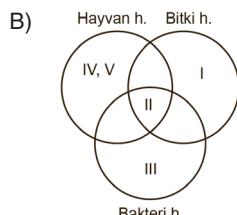
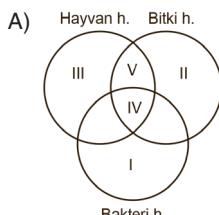
- A) Mitokondri
- B) Çekirdek
- C) Lizozom
- D) Golgi aygıtı
- E) Hücre zarı

7. Prokaryot hücre yapısına sahip canlılarda çekirdek zarı ve zarlı organeller bulunmazken ökaryot hücre yapısına sahip canlılarda çekirdek zarı, zarlı ve zarsız organeller bulunur. Bazı organeller sadece belli canlı grubunda bulunur.

Buna göre,

- I. koful
- II. kloroplast
- III. sentrozom
- IV. ribozom
- V. mitokondri

verilen organellerin hayvan, bitki ve bakteri hücrelerinde bulunma durumlarını gösteren şema hangisinde doğru gösterilmiştir?

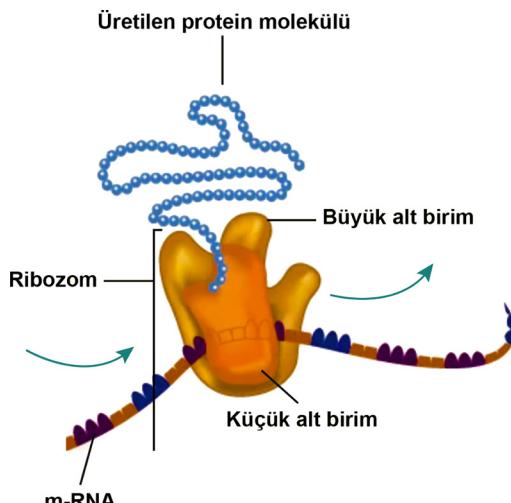
8. Lhon Sendromu, görme kaybı ile karakterize mitokondriyal bir hastalıktır. Mitokondriyal DNA'daki nokta mutasyonları sonucu hücrede oksijenli solunumun yapılamaması ile seyreden hastalık, genellikle erkeklerde genç erişkin dönemde başlamakla birlikte oldukça geniş bir yaş aralığına (5-80 yaş) sahiptir.

Lhon sendromu ile ilgili,

- I. mitokondriye ait DNA'nın olduğu
 - II. mitokondrinin oksijenli solunumda görev aldığı
 - III. çekirdekteki DNA'da nokta mutasyon sonucu oluştuğu
- yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Bir hücrede bulunan ribozom organelinin yapısı aşağıda verilmiştir.

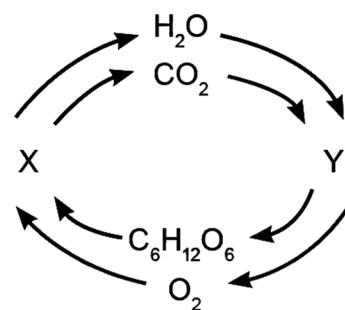
Ribozomla ilgili olarak,

- I. Ribozomun yapısında mRNA bulunur.
- II. İki alt birimden oluşur.
- III. Protein üretimi sadece büyük alt birimde gerçekleşir.

yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

10. X ve Y organellerinde gerçekleşen olaylar şematize edilmiştir.

Buna göre,

- I. X, oksijenli solunum yaparak ATP sentezler.
- II. Y'de fotosforilasyon olayı gerçekleşir.
- III. X ve Y tüm ökaryot hücrelerde bulunur.
- IV. X ve Y'nin DNA, RNA ve ribozomları vardır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) I, II ve IV

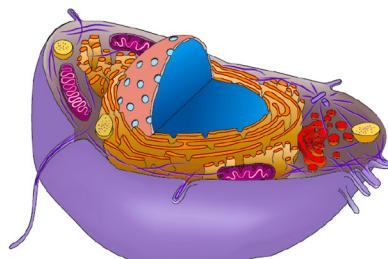

Hücrenin Yapısı ve Kısımları

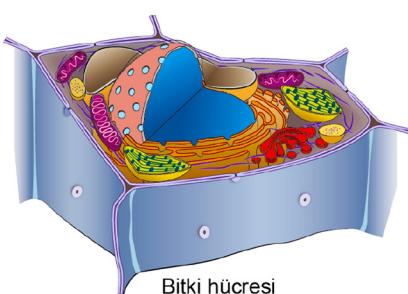

2020 TYT

1. Aşağıda bir hayvan ve bitki hücresi şematize edilmiştir.

Hayvan hüresi

Bitki hüresi

Bu hücreler karşılaştırıldığında aşağıdakilerin hangisi açısından aralarında farklılık olmadığı görülür?

- A) Hücre duvarının varlığı
- B) Hücre bölünmesinde sitokinezin gerçekleşme şekli
- C) Hücre içerisinde yer alan organel çeşitleri
- D) Hücre içi iskelet elemanlarının varlığı
- E) Kofulların sayısı ve büyülüklükleri

2. **Ökaryot hücrelerde olup prokaryot hücrelerde olmayan temel bazı özelliklerle ilgili olarak,**

- I. Zarla çevrili organellerin olması
- II. Oksijenli solunum yapan hücrende bunun için özelleşmiş mitokondri organelinin olması
- III. Hücre içi iskelet elemanlarına sahip olması

yukarıda verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2019 TYT

3. Bir öğrenci izlediği bilimsel bir belgeselde, ayrıntılı mikroskopik görüntüsünün anlatıldığı bir hücreli organizmanın; prokaryot değil, ökaryot olduğu sonucuna varıyor.

Öğrencinin, bu organizmada aşağıdakilerden hangisini gözlemesi bu doğru kanıya varmasını sağlamış olabilir?

- A) Hücre duvarına sahip olması
- B) Hücre içerisinde kofulların olması
- C) Hücrenin hareketini sağlayan bir kamçının bulunması
- D) Hücrenin ortasından basitçe ikiye bölünerek çoğalması
- E) Hücrede ribozomların bulunması

4. Endoplazmik retikulum (ER) çok sayıda molekül üreten, kese ve tüp şeklinde olabilen, çekirdek zarı ile bağlantılı bir organeldir. Dış zar yüzeyinde ribozom bulunduran çeşidine granüllü ER, bulundurmayan çeşidine ise düz ER denir. Bu iki ER çeşidi fiziksel olarak bağlantılı olsa da işlevsel olarak farklıdır. Örneğin, düz ER'nin en önemli görevlerinden biri alınan ilaçların toksik etkisini azaltmaktadır. Antibiyotik, uykú ilacı gibi kimyasallar kullanıldığında karaciğerde düz ER'nin ve içeriğinin arttığı bilinmektedir. Ancak artan düz ER vücutundan ilaca karşı direncini artırır ve alınan doz yetersiz kalır.

Buna göre,

- I. Artan düz ER sonucu, aynı ilaçlardan fayda görebilmek için daha yüksek dozda kullanmak gereklidir.
- II. ER ökaryot hücrelerde bulunan zarlı bir organeldir.
- III. Düz ER'de herhangi bir fonksiyon bozukluğu olursa, onun görevini granüllü ER üstlenir.

İfadelerinden hangilerine ulaşılamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

2021 TYT

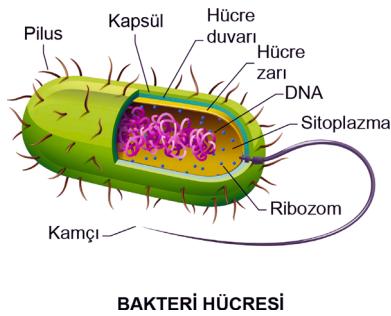
5. **Hücre zarı ile ilgili,**

- I. Zar yapısında yer alan fosfolipitler hareket hâlindedir.
- II. Zar yapısındaki glikoprotein ve glikolipit moleküllerinin dağılımı, tüm canlıların hücre zarlarında aynıdır.
- III. Zar yapısında yer alan taşıyıcı proteinler, bütün moleküllerin zardan geçişinde görev alır.

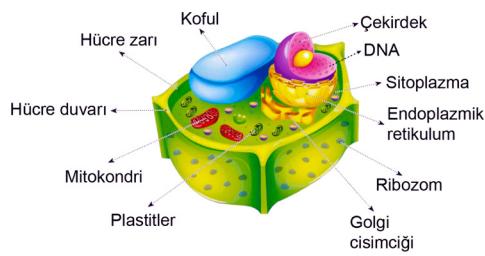
İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Bakteri ve bitki hücrelerine ait görseller verilmiştir.

BAKTERİ HÜCRESİ

Bu iki hücre tipinin farklılıklarının karşılaştırılmasında,

- hareket etmesini sağlayan yapının bulunması
- enerji üreten organelde sahip olması
- DNA'sının nerede bulunduğu
- ribozom organelinin varlığı

verilen özelliklerden hangileri kullanılır?

- A) Yalnız I B) II ve III C) III ve IV
D) I, II ve III E) I, II, III ve IV

7. Ökaryot hücrelerin çoğunda bulunan Golgi organeli kıvrımlı zar kümelerinden oluşur. Hücrede sentezlenen protein ve lipitlere son halinin verilmesi, bu moleküllerin paketlenmesi, paketlerin hücrede ilgili bölgelere transferi Golgi sayesinde gerçekleşir. Ayrıca Golgi, hücre zarının onarımında, lizozom organelinin oluşumunda, bitki hücrelerinde duvar yapısına katılan bazı karbonhidratların sentezinden sorumludur. Tüm bu işlevler sırasında çok sayıda enzim çeşidi görev alır. Günümüzde hala etkin bir şekilde tedavi edilmeyen bazı hastalıkların temelinde ise Golgideki işlev kaybının olduğu bilinmektedir. Örneğin: Alzheimer ve birçok sinir hastalığında Golginin hem yapısında hem de işlevinde anormallilikler tespit edilmiştir.

Buna göre verilen açıklamalardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Golgide meydana gelen bir aksaklık bazı organellerin yapımını etkiler.
B) Golgi, üretimi tamamlanmış moleküllerin hücre zarına ya da diğer organellere taşınmasını organize eder.
C) Moleküllerin Golgiye alınması, saflaştırılması, depolanması ve dağıtımında aynı enzimler görev alır.
D) Sinir hücreleri Golgi fonksiyon bozukluğundan tehlikeli boyutta etkilenir.
E) Hücre ceperinin temel karbonhidrat birimleri Golgide üretilir.

8. Meyvelerin farklı renklerde olmasını yapısında bulundurdukları renk pigmentleri sağlar. Bu pigmentlerden klorofil kloroplast organelinin yapısında bulunurken, diğer renk pigmentlerini kromoplast organeli taşırlar.

Pigmentler	Renk
Klorofil	Yeşil
Likopen	Kırmızı
Karoten	Turuncu
Ksantofil	Sarı

Buna göre,

- olgunlaşmamış domatesin güneşin etkisiyle olgunlaşması
- muzun zamanla sarı renkli olması

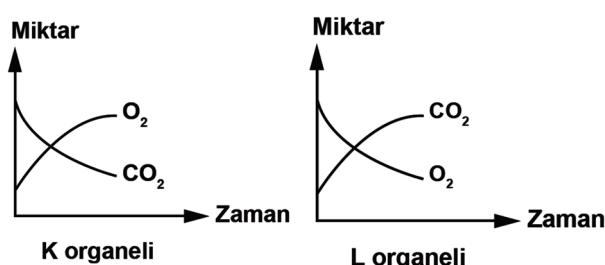
verilen örnekler ile ilgili,

- likopen pigmentinin birikmesi
- pigmentlerin birbirine dönüşmesi
- ham iken kloroplast organelinin bulunması

İfadelerinden hangileri ortaktır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. Bir bitki hücresinde farklı yapı ve görevde sahip K ve L organellerinin birim zamanda kullandığı ve ürettiği maddelerin değişimi gösterilmiştir.

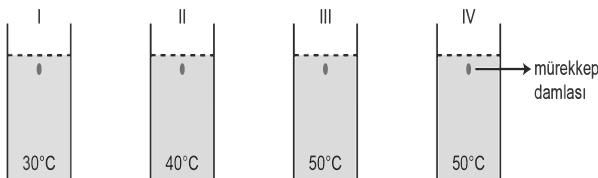

K ve L organellerinin hücresel yapı ve işlevleriyle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi söylenemez?

ÖZELLİK	K	L
A) Çift zar bulundurma	+	+
B) Çekirdeğin kontrolünde çoğalabilme	+	+
C) İşık enerjisini kullanma	+	-
D) Yönetici molekül bulundurma	-	+
E) Enzim sentezi	+	+

1. "Sıcaklık, moleküllerin kinetik enerjisini artırır ve dağılışlarını hızlandırır." hipotezini oluşturan bir grup öğrenci aşağıdaki deneyi tasarlamıştır.

I, II ve III. deney tüplerine mavi, IV. deney tüpüne ise bir damla kırmızı mürekkep ekleyerek bir süre beklemışlar ve bu sürenin sonunda,

- I, II ve III. tüplerdeki mavi mürekkebin dağılış hızları karşılaştırıldığında en hızlı III, en yavaş I,
- III ve IV. tüplerdeki farklı renklerdeki mürekkeplerden ise mavi mürekkebin daha hızlı yayılış gösterdiği gözlenmiştir.

Bu deney ile ilgili olarak,

- I. Sıcaklık, moleküllerin hareket hızlarını artırmıştır.
- II. Sıcaklık ile birlikte molekül yapısı da hareket hızını etkilemektedir.
- III. Mürekkep moleküllerinin hareketi tüp içerisinde homojen olarak dağıldıktan sonra duracaktır.

İfadelerinden hangilerinin doğru olduğu kesin olarak söylenir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. Bir grup öğrenci içinde protein bulunan iki ucu bağlanmış bağırsak parçasını, su ve fehling çözeltisi ile dolu beherde bekleterek bağırsak için mor menekşe rengine dönüştüğünü gözlemlemiştir.

Deney ile ilgili olarak,

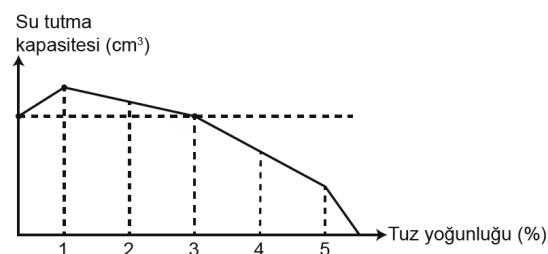
- I. Protein, hidrolize uğramadığı için bağırsak dışına çıkamamıştır.
- II. Bağırsak içi turgor basıncı artmıştır.
- III. Beherde bulunan su miktarı azalmıştır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

(Fehling çözeltisi, protein ile renk değişirir.)

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

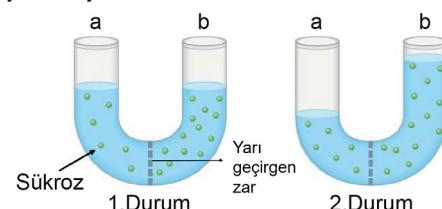
3. Yüksek tuz yoğunluğuna sahip ortamlarda yaşayan bitkilere tuzcul (halofit) bitkiler denir. Bu bitkiler hücre içi yoğunluklarını yüksek tutarak bulundukları ortama adapte olmuşlardır. Tuzcul bitki üzerinde yapılan bir deneyde, bitki yaşadığı ortamdan alınarak tuz yoğunluğunun giderek artırıldığı bir ortama konuluyor ve bitkideki su tutma kapasitesinin değişimi ölçülmüş şekildeki grafik elde ediliyor.

Deney ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenenemez?

- A) Bitkinin hücrelerinde su tutma kapasitesi en yüksek %1 tuz yoğunluğundadır.
- B) Tuz yoğunluğu %3'ten yüksek ortam, hücrelerde su kaybına neden olur.
- C) Bitkinin alındığı toprağın tuz yoğunluğu %3 olabilir.
- D) Bitkinin, yaşadığı ortamda tuz yoğunluğunun iki katına çıkarılması ölümüne neden olabilir.
- E) Tuz yoğunluğunun %3'ün altında kalması su tutma kapasitesini artırır.

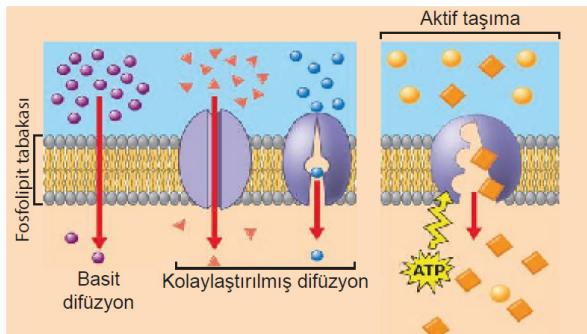
4. Bir biyoloji öğretmeni osmoz olayını öğrencilere gösterebilmek için şekildeki deney düzeneğini tasarlıyor ve 1. durumda ortasında yarı geçirgen zar bulunan U borusuna farklı yoğunlukta eşit miktarda sükroz çözeltileri koyuyor. Bir süre sonra 2. durumda a kolundaki sıvı seviyesi azalıyor, b kolundaki sıvı seviyesi artıyor.

Deneyde 2. durumda görülen değişimin nedeni ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Sükroz hücre zarından geçebilecek boyutta bir moleküldür.
- B) a kolundaki çözelti b kolundaki çözeltiye göre daha hipertoniktir.
- C) a kolundan b koluna sükroz geçmiştir.
- D) Yoğun sükroz molekülleri osmotik basınçına neden olur.
- E) b kolundan a koluna su geçmiştir.

5. Hücre zarından geçebilen büyülüklükte olan moleküllerin taşınması şekilde gösterilmiştir.

Şekle göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışır?

- A) Moleküller, difüzyonda çok yoğun ortamdan az yoğuna, aktif taşımada ise az yoğun ortamdan çok yoğun ortama doğru taşınır.
- B) Yağda çözünen moleküller hücre zarından direkt difüzyona uğrar.
- C) Kolaylaştırılmış difüzyon ve aktif taşımada taşıyıcı proteinler görev alır.
- D) Difüzyon ve kolaylaştırılmış difüzyon olayının gerçekleşmesi için enerji gerekmeyez.
- E) Difüzyon ve aktif taşıma olayları canlı ve cansız yapılarda görülür.

6. Hipertonik çözeltiye bırakılan alyuvar hücresinde,

- I. osmotik basıncın artması
- II. hemoliz
- III. sitoplazma yoğunluğunun azalması

verilenlerden hangilerinin gerçekleşmesi beklenir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

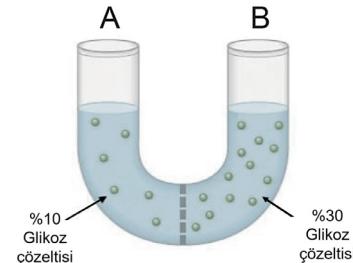
7. Aktif taşımaya ait,

- I. Az yoğun ortamdan çok yoğuna doğru olur.
- II. Zardan geçebilecek küçük moleküller taşınır.
- III. Taşıyıcı proteinler ve enzimler görev alır.

özelliklerden hangileri basit difüzyon için de geçerlidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. Şekildeki borunun A ve B koluna aynı miktarda farklı yoğunlukta sıvılar konmuştur. A koluna yoğunluğu %10 olan glikoz çözeltisi, B koluna ise yoğunluğu %30 olan glikoz çözeltisi eklenmiştir.

Yarı geçirgen zarda meydana gelen madde geçişile ilgili ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) B kolundaki sıvının emme kuvveti zamanla azalır.
- B) A kolundaki sıvı hipertoniktir.
- C) A'dan B'ye glikoz geçiği daha hızlıdır.
- D) B'den A'ya su geçiği daha hızlıdır.
- E) İki ortam arasında madde geçiği olmaz.

9. Aktif taşıma ile ilgili olarak,

- I. ATP harcanır.
- II. Taşıyıcı proteinler ve enzimler görev alır.
- III. İki ortam arasındaki yoğunluk farkını artırır.

verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

10. Amip tatlı suda yaşayan tek hücreli canlıdır ve kontraktıl kofulları sayesinde vücuta giren fazla suyu dışarı pompalar. Farklı ortamlara bırakılan amip hücresinde meydana gelecek değişimi gözlemlemek isteyen bir araştırmacı amiplerin bir kısmını deniz suyuna bir kısmını da damıtılmış suya koyarak bir deney tasarlıyor. Bir süre sonra; deniz suyuna konulan amip hücrelerinin büzüştüğünü, damıtılmış suya konulan amip hücrelerinde turgor basıncının arttığını gözlemliyor.

Buna göre,

- I. Deniz suyuna konulan amip hücresi osmoz olayı ile su kaybeder.
- II. Tatlı sudaki amipin kontraktıl koful aktivitesi deniz suyuna konulan amipten fazladır.
- III. Damıtılmış sudaki amip hücresinin emme kuvveti zamanla artar.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

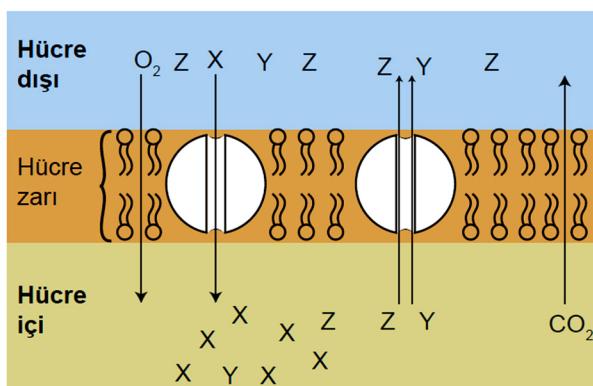
- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Hücre Zarından Madde Geçişleri -
Bilimsel Yontem

1. Hücre zarından geçebilecek boyutta olan moleküllerin geçisi, temel olarak bu moleküllerin ortam ile hücre arasındaki kontratrasyonuna bağlıdır. Moleküllerin çok yoğun olduğu yerden az yoğun olduğu yere doğru geçişine pasif taşıma denir. Pasif taşımda hücresel enerji harcanmaz. Aktif taşıma ise ortam ile hücre arasında yoğunluk farkı olmadığından ya da az yoğun ortamdan çok yoğun ortama moleküllerin taşınmasıdır. Pasif taşımanın aksine aktif taşımda hücresel enerji harcanır ve bu enerji ATP'den sağlanır. Oksijen (O_2) ve karbondioksit (CO_2) gibi gazların zardan geçisi ise sadece pasif taşıma ile gerçekleşir.

Buna göre moleküllerin taşınma yönü okla belirtildiği gibi olan bir hücrede, moleküllerden hangilerinin geçisi için ATP harcanır?

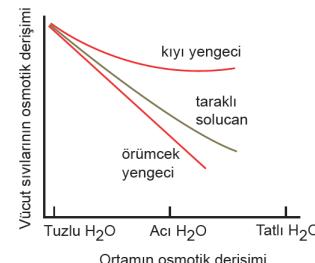
- A) O_2 ve CO_2 B) X ve Y C) X ve Z
D) O_2 , CO_2 ve Z E) X, Y ve Z

2. Hipotonik çözeltideki bir bitki hücresinde,

- I. osmotik basıncın artması
II. su yoğunluğunun artması
III. turgor basıncının artması
IV. madde alverisinin gerçekleşmesi
olaylarından hangilerinin gerçekleşmesi beklenir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

3. Ortamın osmotik derişimine göre üç farklı türün vücut sıvılarının osmotik derişiminde meydana gelen değişim grafikte verilmiştir.

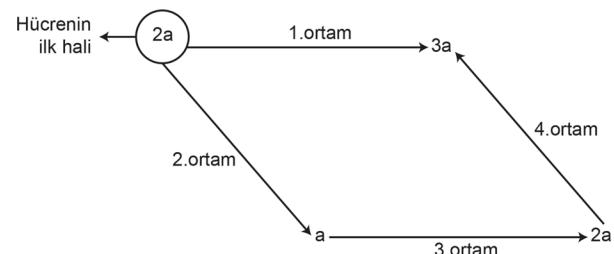
Bu üç tür ile ilgili,

- I. Örümcek yengesinin değişen ortama göre vücut içi osmotik derişimini dengede tutma yeteneği en azdır.
II. Kıyı yengeci, tuzlu sudan tatlı suya geçişte uyum sağlayacak bazı mekanizmalar sahiptir.
III. Taraklı solucanın değişen osmotik derişime uyum yeteneği, örümcek yengesinden fazla kıyı yengesinden azdır.

İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

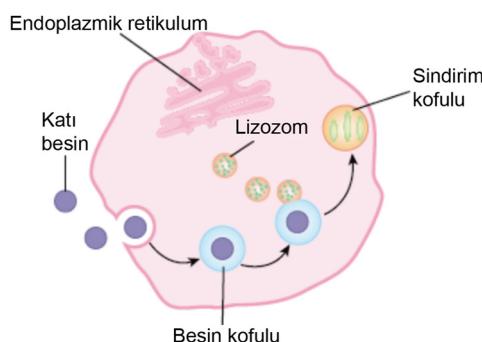
4. Sitoplazmik su değeri 2a olan bir hücrenin farklı ortamlara bırakılması sonucu değişen su miktarı şemada gösterildiği gibidir.

Şema incelendiğinde dört farklı ortam ve bu ortamlarda gözlenen değişimler için aşağıdaki açıklamalardan hangisi doğrudur?

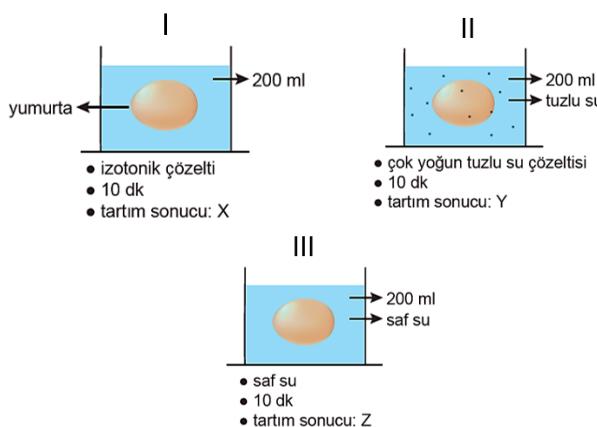
- A) Hücre 1. ortamdayken osmotik basıncı sürekli artış gösterir.
B) Hücre zarına uygulanan sıvı basıncı 2. ortamda en yüksektir.
C) Hücre, 3. ortamdayken plazmoliz durumu yaşamıştır.
D) 4. ortam hücreye göre hipertonik değerdedir.
E) 1 ve 3. ortamların su değerleri yaklaşık olarak birbirine eşittir.

5. Bir amipin katı besin molekülünü hücre içine alması ile gerçekleşen bir takım olaylar gösterilmiştir.

Amipin bu faaliyeti ile ilgili olarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Besinin alınması ile amipin hücre zarı küçülmüştür.
 B) Besin kofulunun lizozom ile birleşmesiyle sindirim kofulu oluşur.
 C) Endoplazmik retikulum sindirimde doğrudan görev alır.
 D) Amip aldığı besini, yapı taşlarına dönüştürmüştür.
 E) Besin kofulu zarı ile hücre zarı yapısı özdeştir.
6. Bir öğrenci hücre içi yoğunluğunun farklı yoğunluklardaki ortamlarda değişimini araştırmak için seçtiği tavuk yumurtasını şekildeki gibi sırasıyla önce izotonik, sonra çok yoğun tuzlu su çözeltisine, daha sonra ise saf su içine daldırıp bir süre beklettikten sonra çıkarıp tartıyor. Elde ettiği sonuçları ise not alıyor.

Buna göre öğrencinin farklı yoğunluklara sahip I, II ve III numaralı kaplar içinde beklettiği yumurta hücresindeki ağırlık değişimi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

X	Y	Z
A) Değişmez	Azalır	Artar
B) Artar	Artar	Artar
C) Değişmez	Artar	Azalır
D) Artar	Değişmez	Azalır
E) Azalır	Artar	Artar

7. U şeklinde bir boru alınarak X koluna %20'lük glikoz çözeltisi, Y koluna %10'luk maltoz çözeltisi konulmuştur.

Buna göre bir süre sonra,

I. X kolunda sıvı seviyesi bir süre yükselir.

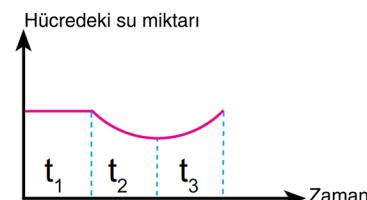
II. Y kolunda glikoza rastlanır.

III. Her iki kolda da maltoz görülür.

olaylarından hangileri gerçekleş?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III

8. Aşağıdaki grafikte bir amip hücresinin farklı ortamlarda bekletildiğinde hücresindeki su miktarının zamana bağlı değişimi gösterilmiştir.

Grafiğe göre amipin bekletildiği ortam yoğunlukları aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	t_1	t_2	t_3
A) Hipertonik	Hipotonik	İzotonik	
B) Hipotonik	Hipertonik	İzotonik	
C) İzotonik	Hipertonik	Hipotonik	
D) İzotonik	Hipotonik	Hipertonik	
E) Hipotonik	İzotonik	Hipertonik	

9. Özdeş üç bitki hücresinin konulduğu ortamlarda gösterdiği değişiklikler sırasıyla şöyledir.

- I. Ortadaki hücrenin hücre zarı ile hücre çeperi birbirinden uzaklaşmıştır.
 II. Ortadaki hücrenin hücre zarı ile hücre çeperi birbirine yaklaşmıştır.
 III. Ortadaki hücrenin hücre zarı ile hücre çeperi arasında mesafe değişmemiştir.

Bu bitki hürelerinin konulduğu ortamların yoğunlukları arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I > II > III B) I > III > II C) II > I > III
 D) II > III > I E) III > I > II

Hücre Zarından Madde Geçişleri - Bilimsel Yontem

2018 TYT

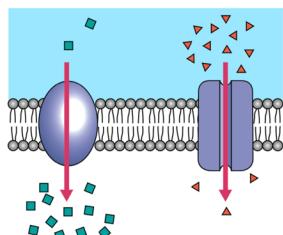
1. Bir grup öğrenci proje çalışması kapsamında "Işığın, patates bitkisinin filizlenmesi üzerinde olumlu etkisi vardır." görüşünü ileri sürerek araştırmaya başlıyor. Öğrencilerin bu amaçla yaptığı çalışmaların aşamaları aşağıda verilmiştir.
 - 10 adet patates alınarak her biri uzunlamasına ikiye kesilmiştir.
 - Her bir patates parçasının üzerindeki göz bölgeleri sayılıp kaydedilmiştir.
 - Her bir patates parçasının alt kısmı, ıslatılmış kağıt havullara sarılmış ve kesik kısımları üsté gelecek şekilde şeffaf naylon torbalara yerleştirilmiştir.
 - Naylon torbaların ağızları kapatılarak üzerlerine toplu ığney le eşit sayıda delik açılmıştır.
 - Bu şekilde hazırlanan patateslerden yarısı ışık alan yarısı da karanlık ortama konulup diğer koşullar özdeş tutulmuştur.
 - Öğrenciler bir hafta sonra naylon torbaların ağızlarını açarak her bir patates parçasının üzerindeki filizleri sayarak kaydetmişlerdir. Bu çalışmayı üç kez tekrarlamışlardır.
 - Bulgularına göre ışığın, filizlenmeyi olumlu yönde etkilediğini kaydetmişlerdir.

Öğrencilerin bu proje çalışmasında aşağıdakilerin hangisi yer almaz?

- A) Kontrollü deney yapma B) Gözlem yapma
 C) Teori oluşturma D) Çıkarım yapma
 E) Hipotez oluşturma

2018 TYT

2. Aşağıdaki şekilde hücre zarında gerçekleşen iki farklı taşıma olayı gösterilmiştir.

Bu taşıma olaylarıyla ilgili,

- I. Madde geçişleri derişim farkına göre kendiliğinden gerçekleşir.
- II. Zar proteinleri işlev görür.
- III. Hücre tarafından enerji harcanarak gerçekleşir.

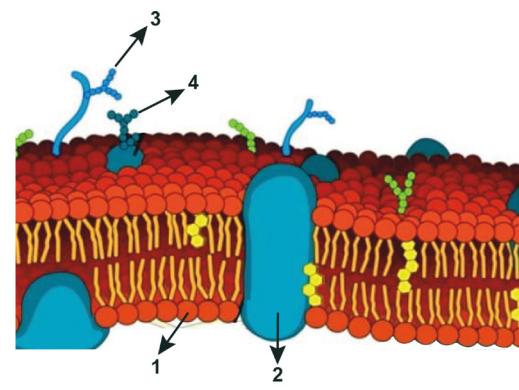
İfadelerinden hangilerinin her iki taşıma şekli için ortak olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) I ve III E) II ve III

3. Akıcı mozaik zar modelinin yapısında bulunan moleküller ile ilgili bilgiler verilmiştir.

- Glikoz molekülleri protein ile birleştiğinde glikoprotein, lipit ile birleştiğinde ise glikolipitler oluşur.
- Fosfolipitler iki sıralı olup sürekli hareket halindedir.
- Proteinler zar yüzeyinde veya lipit tabakasının içine gömülü durumdadır.

Bu bilgilere göre,

hücre zarı modelinde gösterilen kısımların eşleştirilmesi hangisinde doğru verilmiştir?

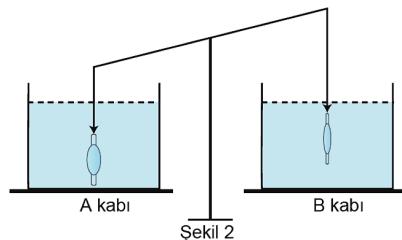
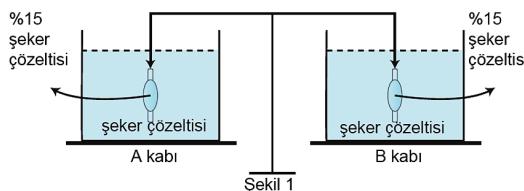
1	2	3	4
A) Fosfolipit	Glikolipit	Protein	Glikoprotein
B) Glikoprotein	Glikolipit	Fosfolipit	Protein
C) Fosfolipit	Protein	Glikolipit	Glikoprotein
D) Glikoz	Protein	Glikolipit	Fosfolipit
E) Protein	Fosfolipit	Glikoz	Glikolipit

4. Deniz suyu ile doldurulan cam fanusa akvaryumdan alınan Japon balığı bırakılmış bir süre sonra balığın öldüğü ve derisinin büzüldüğü gözlenmiştir.

Balığın ölmesinin ve derisinin büzülmesinin temel nedeni ne olabilir?

- A) Hipertonik ortamda deplazmolize uğramıştır.
 B) Hipotonik ortamda plazmolize uğramıştır.
 C) Hipertonik ortamda turgor oluşmuştur.
 D) Hipertonik ortamda plazmolize uğramıştır.
 E) İzotonik ortamda turgor oluşmuştur.

5. Suyun seçici geçirgen bir zar üzerinden az yoğun ortamdan çok yoğun ortama doğru geçmesine osmoz denir. Çözünmüş maddelerin su almak için yaptıkları emme kuvvetine osmotik basınç denir. Seçici geçirgen zar üzerinden madde geçişlerini gözlelemek isteyen bir öğrencinin bağırsak torbaları ile eşit kollu terazide hazırladığı deney düzeneği (Şekil 1) ve bir süre sonra deney düzeneğinde gözlenen değişiklikler (Şekil 2) verilmiştir.

Çözelti yoğunlukları bilinmeyen A ve B kaplarına daldırılan bağırsak torbalarının çözücüyü geçirdiği halde çözünene karşı geçirgen olmadığı bilindiğine göre deney başlangıcındaki durum ile ilgili,

- A kabının çözelti yoğunluğu B kabından fazladır.
- A kabının çözelti yoğunluğu bağırsaktakine eşitken B kabının çözelti yoğunluğu daha yüksektir.
- A kabındaki çözeltinin osmotik basıncı B kabından fazladır.

açıklamalarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

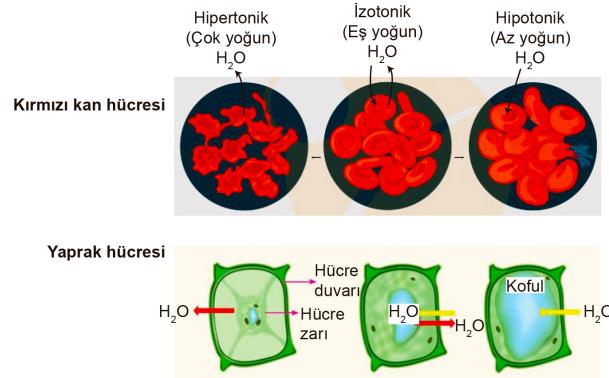
6. Yağda çözünen moleküller hücre zarındaki fosfolipit tabakasından basit difüzyonla geçebilir. Yağda çözünemeyen moleküllerin geçisi ise zar içine yerleşmiş özgül proteinler sayesinde kolaylaştırılmış difüzyonla gerçekleşebilir.

Molekül	Yağda çözünme	Organik yapıda olma
X	-	+
Y	+	+
Z	-	-

Verilen bilgiler ve tabloya göre aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

- X ve Z'nin zardan geçişinde aynı proteinler görev alır.
- Fosfolipit tabakadan geçebilen Y molekülüdür.
- Zardaki protein miktarı X ve Z'nin taşınma hızını etkiler.
- Hücre zar yapısı, zara seçici geçirgenlik özelliği katar.
- X ve Z'nin zardan geçiş hızları farklıdır.

7. Ortamların yoğunluğuna göre kırmızı kan hücresi ve yaprak hücrelerinde değişim görsellerde verilmiştir.

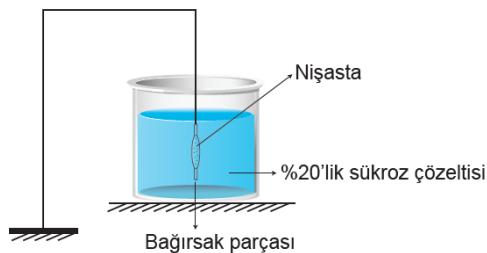
Buna göre,

- Hipertonik ortamda yaprak hücrelerinde zar ile çeper arasındaki mesafe azalır.
- Her iki hücre tipinde de izotonik ortamda dengede bir su geçisi olur.
- Hipotonik ortamda hacim artışından dolayı kırmızı kan hücreleri patlar.
- Hipertonik ortamda kırmızı kan hücrelerinde su kaybı olur.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I, III ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

8. İçerisinde nişasta bulunan bağırsak parçası iki ucu kapatılarak %20'lük sükroz çözeltisinin bulunduğu deney kabına bırakılmıştır.

Bir süre sonra ilgili deney kabına nişasta hidrolizinden sorumlu amilaz enzimi ile bol miktarda iyot çözeltisi damlatılarak değişimler izlenmeye çalışılmıştır.

Deney ortamında gözlenecek değişimlerle ilgili,

- Amilazın nişastayı hidrolizi ile oluşan glikozlar hem bağırsak hem de deney kabında eşit yoğunlukta dağılır.
- Bağırsak içeriği mavi-mor renk alırken, deney kabındaki sıvıda herhangi bir renk değişimi olmaz.
- Hem bağırsak içeriği hem de deney kabında herhangi bir renk değişimi olmaz.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

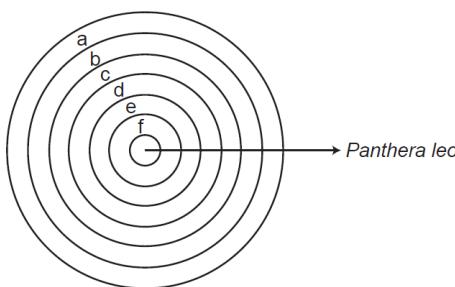
- (İyot, nişasta ile mavi-mor renk verir.)
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

**Canlıların Sınıflandırılması -
Canlı Âlemleri ve Özellikleri**

1. Bir bilim insanı hayvanlar âleminde bulunan bir canlıının özelliklerini şu şekilde belirlemiştir.
- Ortam sıcaklığına göre değişmeyen vücut sıcaklığına sahiptir.
 - Alveollü akciğerleri ile metabolizması için gerekli olan oksijeni vücutuna kazandırır.
 - Vücut sıcaklığının düzenlenmesinde alt deriye yerleşmiş ter bezleri görev yapar.
- Araştırmayı yapan bilim insanının çalışmasının bundan sonraki bölümünde bu canlıyla ilgili aşağıdaki sistematik kategorilerden hangisini bulmaya yönelik çalışma yapmasına gerek yoktur?**
- A) Şube B) Cins C) Tür D) Aile E) Takım
2. *Panthera leo* (aslan) türünün bilimsel taksonomisine yönelik şema çizilmiştir.

Şema incelendiğinde,

- I. f'den a'ya doğru ilerledikçe biyoçeşitliliğin arttığı gözlenir.
- II. d alanında, çiftlikleri zaman verimli döl oluşturabilen bireyler bulunur.
- III. c'deki birey sayısı b'ye göre azdır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. Mantarlara ait bazı özellikler verilmiştir.

- Çoğunlukla çok hücreli olup çekirdek zarı bulundurur.
- Kloroplast organeli ve diğer plastitler bulunmaz.
- Hücre çeperi bulunur ve glikojen depo eder.

Buna göre mantarlar ile ilgili,

- I. Kendi besinlerini kendileri üretebilir.
- II. Bitkilere ve hayvanlara benzeyen özellikleri vardır.
- III. Tek hücreli prokaryot hücre yapısına sahip türleri bulunur.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

4. **Canlılar tarafından gerçekleştirilen ve ekonomik değeri olan aşağıdaki işlemlerin,**

- I. Yoğurt ve hamurun mayalanması
- II. Kirli suların arıtılması
- III. Atıkların ayırtılılması
- IV. Bazı ilaçların elde edilmesi
- V. Genlerin klonlanması

hangilerinde bakteriler kullanılabilir?

- A) I ve III B) II ve IV C) III ve V
D) II, IV ve V E) I, II, III, IV ve V

5. Kara kaplumbağaları boşaltım ürünü olarak ürik asit atarken sucul kaplumbağalar hem üre hem de amonyak atmaktadır.

Buna göre kaplumbağalarda azotlu atıkların şekli,

- I. yaşadığı habitata
- II. suyun varlığına
- III. taksonomisine

İfadelerinden hangilerine bağlı olarak farklılık gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6. Canlılar sırasıyla "Tür-Cins-Familya-Takım-Sınıf-Şube-Âlem" olmak üzere hiyerarşik olarak sınıflandırılır.

Bir bilim insanının yeni keşfettiği bir bitki türünün köknar ile aynı familyadan olduğu bilindiğine göre bu türün sınıflandırılmasında,

- I. takım
- II. cins
- III. âlem
- IV. tür

sistematiğ basamaklarından hangilerine ait olduğunu belirlemek için araştırma yapmasına gerek yoktur?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

7. Bazı bitki türlerinin sahip olduğu özellikler aşağıdaki görsellerde verilmiştir.

Tek yıllık otsu bitki

Diken yapraklı çöl kaktüsü

İğne yapraklı çam ağaçları

Yaprak döken meyve ağaçları

9. Bazı hayvanların görselleri numaralandırılarak verilmiştir.

1

2

3

4

5

6

Bir öğrenci bu hayvanları omurgalı ve omurgasız olarak şekilde sınıflandırmıştır.

Omurgasız olanlar : 1, 2, 3 ve 5

Omurgalı olanlar : 4 ve 6

Buna göre aşağıdakilerden hangisi öğrencinin yaptığı sınıflandırmmanın doğru olmasını sağlar?

- A) Sadece 2'yi omurgalı grubuna almak.
- B) 1 ve 6'yi aralarında yer değiştirmek.
- C) 2 ve 3'ü omurgalı grubuna almak.
- D) 6 numaralı canlıyı omurgasız grubuna almak.
- E) 4 ve 5'i aralarında yer değiştirmek.

8. Türk bilim insanlarından oluşan bir ekip, Afyonkarahisar'ın bir ilçesinde yaptığı arazi çalışmaları sonucunda volkanik kayaların arasında bitki örnekleri toplamışlardır. Toplanan örneklerin halk arasında havalotu olarak isimlendirilen "*Bolanthus*" cinsine ait olduğu belirlenmiştir. Daha sonra literatür ve herbaryum örnekleri incelendiğinde bu örneğin "*Bolanthus timmoides*" türüne benzediğini ancak bu tür ile toplanan örnekler karşılaştırıldığında birkaç özelliğin farklı olduğu tespit edilmiş ve dolayısıyla toplanan örneklerin yeni bir tür olduğu keşfedilmiştir. Çalışmayı yürüten ekip yeni bitkiye Nobel ödüllü bilim insanı Prof. Dr. Aziz Sancar'a ithafen "*Bolanthus azizsancari*" ismini vermiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Cins ismi büyük harf ile başlar ve italicik yazılır.
- B) Akrabalık derecesinin belirlenmesinde cins isimleri önemlidir.
- C) Yeni tür, benzerlik gösterdiği tür ile verimli döл verir.
- D) Türlere iki kelimededen oluşan latince isim verilir.
- E) Cins isimleri aynı olan canlılarda ortak özellikler görülür.

10. Canlıların sınıflandırılmasıyla ilgili,

- I. akrabalık derecesi
- II. homolog organlar
- III. vücut büyülüğu
- IV. gen benzerliği
- V. protein benzerliği
- VI. analog organlar

verilenlerden hangileri filogenetik (doğal) sınıflandırmada dikkate alınmaz?

- A) I ve VI
- B) III ve VI
- C) II, III ve VI
- D) III, IV ve V
- E) I, II, IV ve V

**Canlıların Sınıflandırılması -
Canlı Âlemleri ve Özellikleri**

1. Canlılar arasında ortak protein oranı, sınıflandırma yapıılırken dikkate alınan önemli kriterlerden biridir. Hayvanların ortak protein oranları çökelme testi adı verilen özel bir yöntemle belirlenir. Yapılan bir çalışmada X canlılarından alınan kan, Y canlısına damar yoluyla verilmiştir. X'in kanındaki yabancı proteinlere karşı Y canlısının antikor üretmesi için yeterli süre beklandıktan sonra Y'nin kanından antikor içeren kan serumu elde edilmiştir. Bu serum M, N ve T canlılarından alınan kan örneklerinin üzerine damlatıldığında çökelme oranları sırasıyla %62, %4, %35 olarak belirlenmiştir.

Buna göre M, N ve T canlılarının X canlısı ile akrabalık derecesinin yakından uzak olana doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) M-N-T B) M-T-N C) N-T-M
D) T-M-N E) T-N-M

2. Battaniye ahtapotu (*Tremoctopus violaceus*) tropikal denizlerde yaşayan omurgasız bir hayvan türüdür. Bu türün en ilginç özelliği dişi ve erkek bireyler arasındaki büyüklik farkıdır. Dişi bireyler yaklaşık 2 metreye kadar uzayabılırken erkek bireyler 1-3 santimetre uzunluğunda kalır ve büyümmezler. Ağırlık bakımından ise bu fark bazı bireylerde 40.000 kata kadar ulaşabilmektedir. Erkek bireylerde içi sperm ile dolu çiftleşme için özelleşmiş bir kol bulunur. Çiftleşme sırasında bu üreme kolu erkek bireyden ayrılır ve dişinin solungaç boşluğuna aktarılır. Çiftleşme gerçekleştiğinden kısa bir süre sonra erkek bireyler ölürlü. Döllenmiş yumurtalar ise olgunlaşana kadar dişi ahtapotun vücutunda korunur.

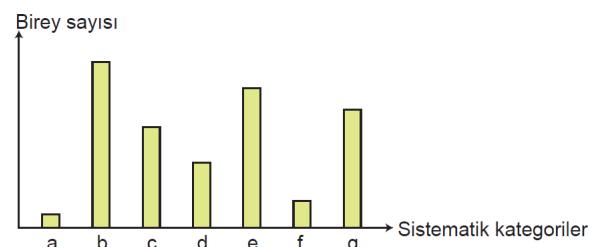
Buna göre,

- I. Aynı tür canlılarda morfolojik farklılıklar görülür.
II. Çiftleşebilme özelliği aynı tür kategorisinde yer alabilmek için yeterlidir.
III. Neslin devamı için dişi bireylerin vücutu büyütür.

açıklamalarından hangilerine ulaşılamaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

3. Hayvanlar âleminin sistematik kategorileri değerlendirildiğinde her farklı kategoride yer alan birey sayısına ilişkin grafik oluşturulmuştur.

Grafik incelendiğinde,

- I. c kategorisinde yer alan canlılar arasındaki benzerlik, g'ye göre daha fazladır.
II. d kategorisinde yer alan canlılar arasındaki ortak gen sayısı f'ye göre daha fazladır.
III. b'deki analog organ sayısı e'ye göre daha fazladır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Aynı tür canlıların beslenme, solunum, boşaltım gibi bazı özellikleri ortaktır. Cinsiyet, gen dizilişi ve kan grubu gibi bazı özellikleri ise birbirinden farklı olabilmektedir. Bilimsel adı *Archilocheus alexandri* olan siyah çeneli sinek kuşu türünün yetişkinlerinin vücutlarının alt kısımları metalik yeşil ve üst kısımları beyazdır. Gagası uzun, düz ve çok incedir. Yetişkin bir erkeğin çenesi ve yüzü siyahdır. Parlak mor bir boğaz bandına ve çatallı kuyruğa sahiptirler. Dişinin ise beyaz uçlara sahip yuvarlak bir kuyruğu ve yamasız bir boğazı vardır.

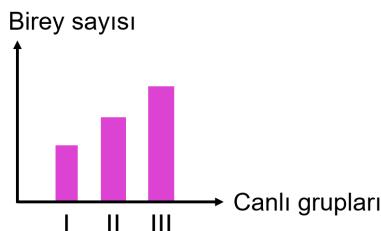
Buna göre aynı tür canlılar için,

- I. Görülen farklılıklar sadece çevre etkisi ile açıklanabilir.
II. Dişiler erkeklerle göre daha fazla özelliğe sahiptir.
III. Aynı türde ait bireyler farklı genlere sahip olabilir.

verilen ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

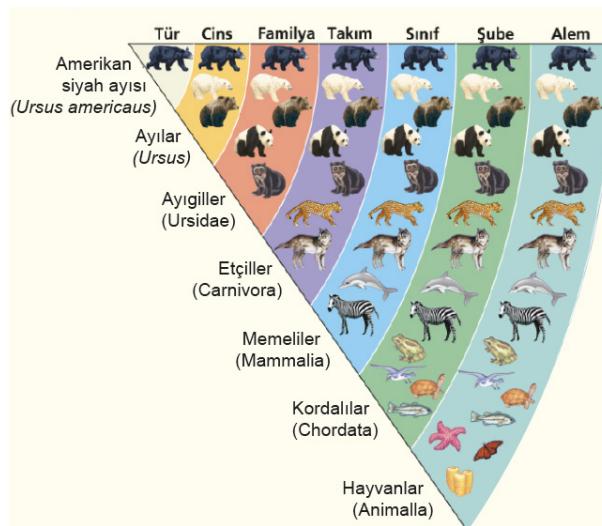
5. Aşağıdaki grafikte canlılar âleminin sınıflandırma birimlerine ait olan familya, âlem ve cins kategorilerine ait birey sayıları gösterilmiştir.

Buna göre seçeneklerdeki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) I cinsde ait birey sayısını ifade eder.
- B) II'de yer alan canlıların ortak özelliği III'ten fazladır.
- C) III'te yer alan canlıların ortak gen bulundurma olasılığı I'den azdır.
- D) I'de bulunan canlılar iki adla adlandırılır.
- E) II'de bulunan canlılar aynı takımda bulunan canlılardan daha fazla benzerler.

6. Bir biyoloji öğretmeni, öğrencilerinden Amerikan siyah ayısı'nın sınıflandırılmasını ve diğer bazı canlılarla olan benzerliğini gösteren posteri dikkatlice incelemelerini istiyor.

Buna göre öğrencilerin,

- I. Ayıgilleri oluşturan tüm canlılar Ursus cinsinde bulunur.
- II. Aynı kategoride bulunan canlıların üst kategorileri de aynıdır.
- III. Sınıfı aynı olan canlılar kesinlikle aynı takımda bulunur.

açıklamalarından hangilerini yapması doğru olur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. Beş farklı canlı türünün kromozom sayısı, beslenme çeşidi ve üreme şekilleriyle ilgili tablo oluşturulmuştur.

Canlı türü	Kromozom sayısı	Beslenme çeşidi	Üreme şekli
K	12	Heterotrof	Eşeysiz
L	24	Ototrof	Eşeyli
M	24	Heterotrof	Eşeysiz
N	48	Ototrof	Eşeyli
P	96	Heterotrof	Eşeyli

Tablo incelendiğinde,

- I. K canlısı diğer dört canlıya göre daha basit organizasyon seviyesine sahiptir.
- II. L ve M canlıları çiftleşikleri zaman verimli döl elde edebilir.
- III. N ve P canlıları çok hücreli organizmalar olup hücre sayılarını artırarak büyümeye gösterir.

ifadelerinden hangileri kesinlikle yanlışır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. Günümüzde kullanılan birçok teknolojik aracın tasarılanmasında, bilim insanların gözlemediği çeşitli canlılara ait özelliklerden esinlenmeleri etkili olmuştur.

- Balıkçıl kuşların uçma yönteminin incelenmesi ile hızlı trenler tasarlanmıştır.
- Ses hızını aşmayı başarabilen Concorde uçaklarının tasarımında yunusların burun kısmı etkili olmuştur.
- Zayıf bir görme kapasitesine sahip olan yarasaların, hareket tarzlarını belirleme prensibine dayanarak radarlar icat edilmiştir.
- Lotus çiçeğinin yağmur damllarıyla üzerindeki kiri ve tozu temizlemesi özelliğinden yararlanılarak bina dış cephe kaplama malzemesi üretilmiştir.

Buna göre verilenlerden yola çıkılarak,

- I. Doğanın taklidi sadece estetik açıdan uygulama sahasına sahip değildir.
- II. Doğanın işleyişindeki sistem, insan hayatını kolaylaştıracak teknolojiler için ipucu verir.
- III. Tasarım yaparken ve yenilikçi teknolojiler geliştirirken ilham alınan canlılar genellikle hayvanlardır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

2018 TYT

1. "Aşağıdaki özelliklerden hangisine sahip olması bir hayvanın kuş olduğunun kanıtı sayılır?"

Bu sorunun yöneltildiği bir öğrenci, aşağıdakilerden hangisini işaretlerse soruyu doğru cevaplamış olur?

- A) Uçma yeteneğine sahip olma
- B) Kanatlara sahip olma
- C) Yumurtlayarak çoğalma
- D) Sabit vücut sıcaklığına sahip olma
- E) Vücutlarında tüylere sahip olma

2019 TYT

2. Mantarlarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışır?

- A) Moleküler verilere göre mantarlar bitkilerden daha çok hayvanlara benzerlik göstermektedir.
- B) Bazı mantar türleri, birçok bitkinin topraktan mineral alımında işlev görür.
- C) Bazı mantar türleri ilaç üretiminde kullanılmaktadır.
- D) Bazı mantar türleri doğadaki madde döngülerinde ayırtıcı olarak işlev görür.
- E) Mantarlar, yoğurt üretiminde fermantasyonu gerçekleştirir.

2020 TYT

3. Linnaeus'un canlıların sınıflandırılmasıyla ilgili geliştirmiş olduğu sistem, sonradan bazı değişiklikler yapılmış olsa da günümüzde hâlâ kullanılmaktadır.

Günümüzde kullanılan bu sınıflandırma sistemiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışır?

- A) Bu sistem bir hiyerarşik sınıflandırma sistemidir.
- B) Bir üst sınıflandırma basamağında yer alan canlı grupları altta yer alanlara göre daha genel ortak özellikler taşırlar.
- C) Sınıflandırmada her takım içerisinde eşit sayıda canlı türü yer alır.
- D) Bu sınıflandırma sisteminde canlı türleri binomial olarak isimlendirilir.
- E) Canlılar sınıflandırılırken organların köken benzerlikleri de esas alınır.

TYT 2021

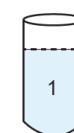
4. Aynı cinse ait iki hayvan türü için aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bu türler aynı aile içerisinde yer alır.
- B) Bu türlerin kromozom sayıları kesinlikle aynıdır.
- C) Bu türlerin genlerindeki nükleotit dizilimlerinde farklılık görülebilir.
- D) Bu türler çiftleşiklerinde verimli döller oluşturamaz.
- E) Bu türler ortak ataya dayalı benzerliklere sahiptir.

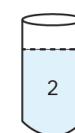
5. Bakterilerin beslenme şekilleri açıklamalarıyla verilmiştir.

- Fotosentez, ışık enerjisini kullanarak inorganik maddelerden besin üretme yöntemidir.
- Kemosentez, ışık enerjisine ihtiyaç duymadan organik besin üretme yöntemidir.
- Ayırıcı canlılar, hücre dışındaki polimer organik besinleri yapı taşlarına çevirip kullanabilirler.
- Parazit canlılar, ancak hücre dışındaki monomer yapılı basit organik bileşikleri besin olarak kullanırlar.

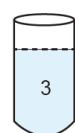
Aydınlık ortamda bulunan aşağıdaki deney tüpleri ile çeşitli deneyler yapılıyor ve sonuçlar not ediliyor.

- Protein
- Yağ
- Polisakkart çözeltisi

- Amino asit
- Yağ asidi
- Glicerol
- Glikoz çözeltisi

- CO₂
- Mineral çözeltisi

- X bakterisi 1 ve 2. deney tüplerinde çoğalabilmekte, 3. deney tüpünde sayıca azalmaktadır.
- Y bakterisi sadece 2. deney tüpünde çoğalabilmekte, 1 ve 3. deney tüplerinde sayıca azalmaktadır.
- Z bakterisi, 3. deney tüpünde çoğalabilmekteyken ortam karanlık hâle getirilirse bu ortamda sayıca azalmaktadır.
- K bakterisi, 3. deney tüpü hem aydınlatır hem de karanlık ortamda da olsa çoğalabilmektedir.

X, Y, Z ve K bakterilerinin beslenme şekli ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışır?

- A) X ve Y bakterileri 2. deney tüpüne birlikte konulursa besin için rekabete girer.
- B) Y, Z ve K bakterilerinin hücre dışı sindirim enzimleri gelişmiştir.
- C) Z bakterileri fotosentez, K bakterileri kemosentez yapar.
- D) X bakterileri polimer besinleri yapı taşlarına çevirip kullanabilir.
- E) X ve Y bakterileri heterotrof, Z ve K bakterileri ototroftur.

6. Farklı türlerde ait olgunlaşmış kozalak yapıları gösterilmiştir.

Kozalak yapılarını inceleyen bir öğrenci bu bitkilerle ilgili,

- I. Hepsinin açık tohumlu bitkilerdir.
- II. Gelişmiş kök, gövde ve yaprak yapıları bulunur.
- III. İletim demetleri bulunmaz.

Çıkarımlarından hangilerinde hata yapmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Omurgalı hayvanlara ait bir sınıfı oluşturan canlıların bazı özellikleri listelenmiştir.

- Gagali, keseli ve plesantalı olmak üzere üç gruba ayrılır.
- Yavrularını süt ile besler.
- Ter bezleri bulunur.
- İç döllenme yapar ve yanında iç gelişme görülür.

Buna göre listeye aşağıda verilen özelliklerden hangisi eklenemez?

- A) Vücutları tüylerle kaplıdır.
B) Akciğerleri alveollüdür.
C) Olgun alyuvarları çekirdeksizdir.
D) Kulak kepçesi, nasırı cisim gibi yapılara sahiptir.
E) Diyafram kasına sahiptir.

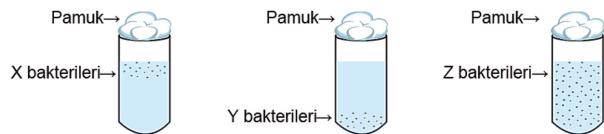
8. Omurgalı canlılara ait bazı özellikler tablodada verilmiştir.

Canlılar	Özellikler
Balık	Küçük kan dolaşımı görülmez.
Kurbağa	Larva döneminde solungaç, ergin dönemde akciğer ve deri solunumu yapar.
Sürünge	Vücutları keratin yapılı pul ve kemiksi plakalarla kaplıdır.
Kuş	Uzun kemiklerin içi boş ve havayla doludur.
Memeli	Olgun alyuvarları çekirdeksizdir.

Tabloya göre aşağıdaki ifadelerden hangisi çıkarılamaz?

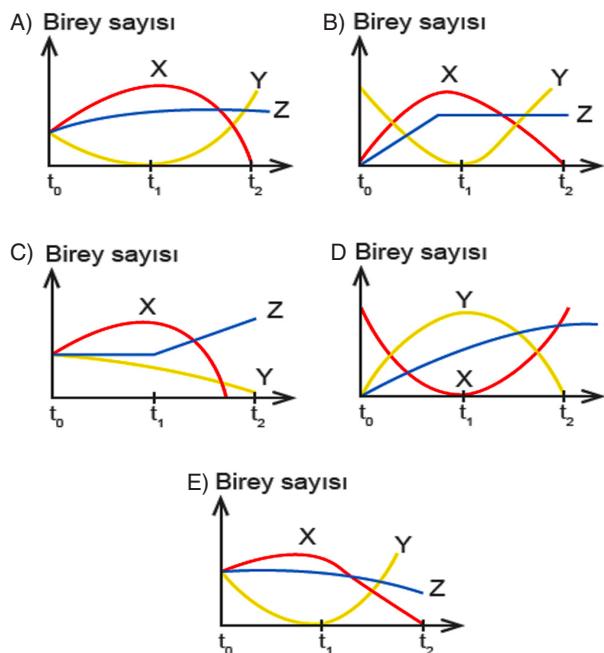
- A) Kurbağalar suda ve nemli karalarda yaşamaya uyum sağlamıştır.
B) Sürüngeleurin vücutu deri solunumu yapmaya uygundur.
C) Kuşlarda bulunan özellik, iskeletin daha hafif olmasını sağlayarak uçmayı kolaylaştırır.
D) Balıkların solungaçlarında temizlenen kan kalbe uğrama- dan vücuda gönderilir.
E) Memelilerde kanın oksijen taşıma kapasitesi yüksektir.

9. X, Y ve Z bakterilerinin aynı ortam koşullarına sahip deney tüplerinde yoğunlaştıkları bölgeler gösterilmiştir.

Aynı deney tüpüne konulan X, Y ve Z bakterileri $t_0 - t_1$ süresince oksijenli, $t_1 - t_2$ süresince oksijensiz ortamda bırakılıyor.

Bu süreçte bakterilerin sayısında görülen değişim aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

10. Canlılar sahip oldukları özelliklere göre farklı sınıflandırma birimlerine ayrırlar.

Buna göre,

- Bitki
- Bakteri
- Arke

verilen üç farklı canlı grubunun hücrelerinde aşağıdakilerden hangisi ortaktır?

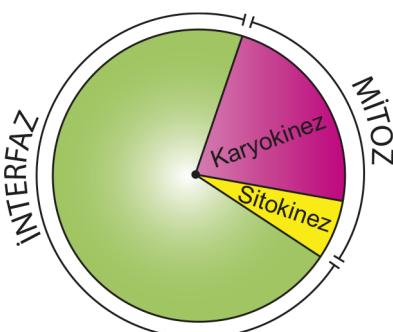
- A) Hücre duvarı
B) Mitoz
C) Doğrusal kromozom
D) Kloroplast bulundurma
E) Oksijensiz solunum

Mitoz ve Eşeysiz Üreme

1. Hücre döngüsü aşağıda şematize edildiği gibidir.

Buna göre hayvansal bir hücrede,

- DNA miktarının iki katına çıktığı (a)
- İğ ipliği ve kromozomlarınoluştuğu (b)
- Boğumlanma ile sitoplazmanın bölündüğü (c)

evreler seçeneklerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	<u>İnterfaiz</u>	<u>Karyokinez</u>	<u>Sitokinez</u>
A)	a	b	c
B)	a	c	b
C)	b	a	c
D)	b	c	a
E)	c	b	a

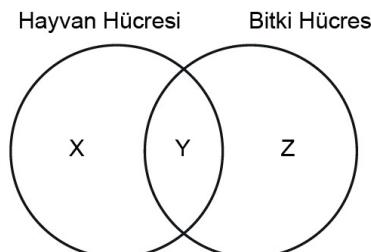
2. Mitoz evrelerinde gerçekleşen bazı olaylar numaralandırılarak aşağıda verilmiştir.

- I. Kardeş kromatitlerin birbirlerinden uzaklaşması
- II. Eşlenmiş kromozomların ekvatorial düzlemede tek sıra hâlinde sıralanması
- III. Sentyriyollerin zıt kutuplara çekilmesi
- IV. Kromozomların, kromatinlere dönüşmeye başlaması

Bunlardan hangi ikisi yer değiştirirse olayların gerçekleşme sırası doğru olur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

3. Aşağıda bitki ve hayvan hücrende görülen mitoza ait bazı özellikler verilmiştir.

Venn diyagramı üzerinde gösterilen X, Y ve Z özellikleri ile ilgili verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) X: Sitoplazma bölünmesi ara lamel oluşumu ile gerçekleşir.
- B) Y: İğ iplikleri oluşur.
- C) Z: Mikrotübül proteinleri görev alır.
- D) Y: Sentromer bölünmesi görülür.
- E) X: Sentrozom organeli görev alır.

4. Hücreler,

- I. sitoplazmanın çekirdeğin yönetemeyeceği kadar büyümesi
- II. hücre yüzeyinin hücre için gerekli madde alışverişine yeteri olmaması
- III. çok hücreli canlılarda çeşitli hormonların etkisi

verilenlerinden hangilerinin etkisiyle bölünme geçirir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Mitoz ile ilgili verilen olaylardan hangisi diğerlerinden sonra gerçekleşir?

- A) Çekirdekçığın kaybolması
- B) Çekirdek zarının oluşması
- C) Kromozomların ekvator plağında dizilmeleri
- D) Kardeş kromatitlerin birbirinden ayrılması
- E) Kromatin ipliklerin kısalıp kalınlaşması

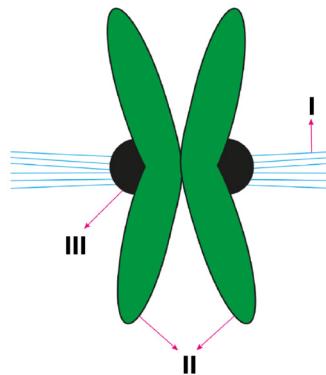
6. $2n = 26$ kromozomlu bir hücre peş peşe üç mitoz geçirirse,

- Bölünme sonrası oluşacak hücre sayısı
- Bölünme sonrası oluşan hücrelerin kromozom sayısı

değerleri aşağıdakilerin hangisinde doğru belirtilmiştir?

	I	II
A)	2	26
B)	4	26
C)	8	26
D)	8	13
E)	4	13

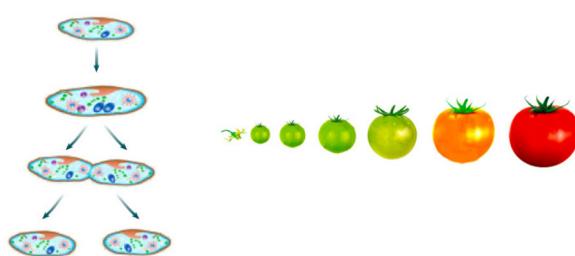
8. Mitozun profaz evresinde eşlenmiş bir kromozomun şekli verilmiştir.

Şekle göre numaralandırılmış kısımların isimlendirilmesi aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilmiştir?

I	II	III
A) Kinetokor	Kromatitler	İğ iplikleri
B) Kromatitler	İğ iplikleri	Kinetokor
C) İğ iplikleri	Kinetokor	Kromatitler
D) Kinetokor	İğ iplikleri	Kromatitler
E) İğ iplikleri	Kromatitler	Kinetokor

7. Paramesum ile bir domatesin hücrelerinde gerçekleşen mitoz bölünme sonucu nasıl değişikleri resimde gösterilmiştir.

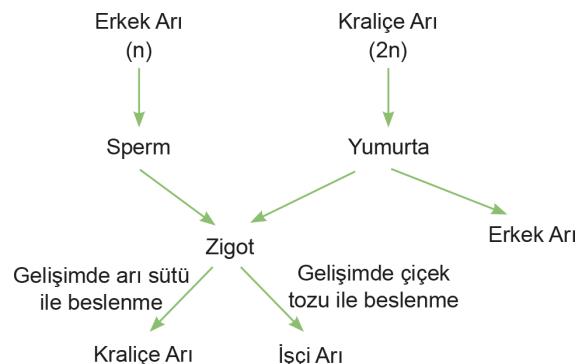
Buna göre mitoz ile ilgili olarak,

- Üremeyi sağlayabilir.
- Büyüme ve gelişmeyi sağlayabilir.
- Tek hücreli ve çok hücreli canlılarda ortak görülen bir olaydır.

verilen açıklamalardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Arı toplumundaki partenogenetik çoğalma şematize edilmiştir.

Buna göre,

- Kralice ve erkek arıda üreme hücreleri oluşurken homolog kromozom ayrılması görülür.
- İşçi arılardaki kalıtsal çeşitlilikin sebebi erkek arıda meydana gelen mutasyondur.
- Yumurta oluşumu sırasında meydana gelen sentromer sayısının bilinmesi bu popülasyonu oluşturan bireylerin kromozom sayısını bilmemiz için yeterlidir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Mitoz ve Eşeysız Üreme

- İnsanın üç farklı hücresinin bölünme süreciyle ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir.
 - K hüresi yeterli bölünme büyülüğüne ulaşamamıştır.
 - L hüresinin DNA replikasyonu sırasında kopya DNA hatalı olmuşmuştur.
 - M hüresinde mitozun metafaz evresinde bazı kromozomlar iğ ipliklerine tutunmamıştır.

İlgili hücrelerde gerçekleşen anomaliler sonrasında normal koşullarda verilmesi gereken "dur" sinyali oluşmamış ve hücreler bölünme süreçlerine devam etmiştir.

Bu üç hürenin süreci tamamlamasıyla ilgili olarak,

- K hürresinden mutasyona uğramış hücreler oluşur.
- L hürresinden farklı genetik özelliklere sahip hücreler oluşur.
- M hürresinden farklı kromozom sayısına sahip hücreler oluşur.

İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) II ve III E) I, II ve III

- Mitoz sonucu oluşan bir hücrenin kardeş kromatitlerinin gen yapısının farklı olduğu tespit edilmişse

Bu durum,

- Kardeş kromatitler arasındaki gen alışverişi
- Sitoplazma bölünmesindeki farklı paylaşım
- DNA eşlenmesinde oluşan mutasyon
- Profaz evresinde tetrat oluşumu

yorumlarından hangileri ile açıklanabilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız III
 C) II ve III
 D) III ve IV
 E) I ve IV

- Mitoz sırasında gerçekleşen olayları kartlar üzerine yazarak kart oyunu tasarlayan bir grup öğrenci oluşturdukları kart destesinden birer kart seçip daha önce seçilen kartların önüne, arkasına veya aralarına ekleyerek kart sırasını mitozun gerçekleşmesine göre tamamlamaya çalışır.

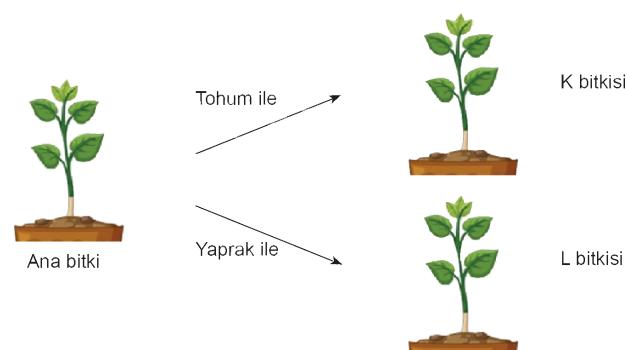
Seçilen kartlar şunlardır.

Sıradaki öğrenci aşağıda verilen kartlardan hangisini seçerse kartı 2. ve 3. kartlar arasına yerleştirmek zorunda kalır?

- A) Çekirdek zarı erir.
 B) Kardeş kromatitler birbirinden ayrılır.
 C) Çekirdekçik yeniden oluşmaya başlar.
 D) Kromatin iplikler kromozomlara dönüşür.
 E) Yeni hücreler meydana gelir.

- Şekilde ana bitkiden alınan tohum ile K bitkisi, yine aynı ana bitkiden alınan yaprak ile L bitkisi yetiştiriliyor.

K ve L bitkilerinin oluşum süreci ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışdır?

- A) L bitkisi ana bitkiden farklı genetik yapıya sahiptir.
 B) K bitkisinin temeli mayoza dayalı üremedir.
 C) L bitkisi farklı ortam koşullarına adapte olamaz.
 D) K ve L bitkilerinde büyümeye ve gelişmeye mitoz ile olur.
 E) L bitkisinde zamanla eşeyli üreme görülebilir.

5. Canlılarda üremeyle ilgili aşağıdaki tanımlar verilmiştir.
- Dişi ve erkek gametlerin çekirdeklerinin birleşmesi olayıdır.
 - Döllenmemiş yumurta hücresinin gelişerek yeni bir birey meydana getirmesidir.
 - Bir bitkiden alınan sürgünün başka bir bitkinin gövdesine eklenmesi tekniğidir.
 - Aynı türe ait iki gametin birleşmesi, gelişmesi ve yeni bir birey oluşturmazı şeklinde üreme çeşididir.

Buna göre aşağıdaki kavamlardan hangisinin tanımına yer verilmemiştir?

- A) Eşeyli üreme
- B) Aşılama
- C) Partenogenez
- D) Mayoz
- E) Döllenme

6. **Besin değeri yüksek ve bol ürün veren bir bitkinin kalitesini korumak için,**

- I. doku kültürü
- II. aynı bitkinin tohumundan üretme
- III. vejetatif üreme

yöntemlerinden hangileri kullanılmalıdır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

7. Aşağıda bazı eşeysiz üreme çeşitleri verilmiştir.

Buna göre,

- I. ikiye bölünme
- II. tomurcuklanma
- III. sporlanma
- IV. vejetatif üreme

yukarıda verilenlerden hangileri hem bir hücrelilerde hem de çok hücrelilerde görülebilir?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) I, III ve IV
- E) II, III ve IV

8. Biyoloji laboratuvarında öğrencilerle birlikte amip deneyi yapılmış ve tablodaki sonuçlar elde edilmiştir.

Eylem	Sonuç
Amipin yeterince büyümesi beklandı.	Amip bölündü.
Amipin yeterli büyülüğe ulaşması bir parçası kesilerek engellendi.	Amip bölünmedi. Çekirdekli kısım büyümeye devam etti. Çekirdeksiz kısım öldü.
Amip yeterli büyülüğe ulaştıktan sonra kesilip küçültüldü.	Amip bölünmeye devam etti.

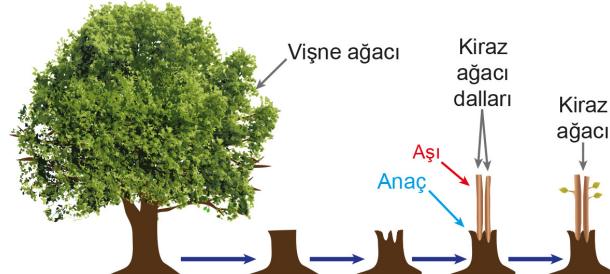
Tablodaki sonuçlara bakılarak,

- I. Amip sitoplazması belirli bir miktara ulaştığında bölünür.
- II. Sitoplazması kesilen amipin genetik yapısı değişmiştir.
- III. Hücrede yaşamsal faaliyetlerin devamı için çekirdeğe ihtiyaç vardır.
- IV. Sitoplazma miktarı bölünmeyi doğrudan etkilemez.

yorumlarından hangileri yapılamaz?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) I, II ve IV
- E) I, III ve IV

9. Ali Bey, komşunun bahçesinde bulunan kaliteli, meyvesi lezettelik kiraz ağacından aldığı sürgünü kendi bahçesinde bulunan vişne ağacını budayıp gövdesine eklemesile istediği özellikle sahip kiraz ağacını üretir.

Ali Bey'in yaptığı yöntem ile ilgili,

- I. Parçadan çoğalma anlamına gelen çelikle üremenin farklı bir şeklidir.
- II. Aşı anaçtan su ve diğer inorganik maddeleri alabilir.
- III. Aşı anaçtan bağımsız gelişebilir.
- IV. Kirazın lezzetli olması vişne ağacında bulunan genlerle ilgilidir.

verilen ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) III ve IV
- C) I, III ve IV
- D) I, II ve III
- E) I, II, III ve IV

Mitoz ve Eşeysız Üreme

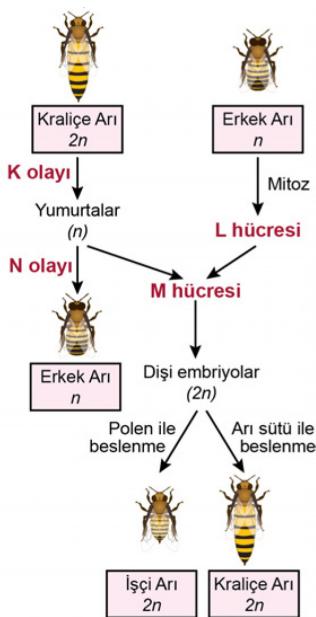

2018 TYT

1. Soğan kökü hücrelerinde hücre bölünmesi incelenirken aşağıdaki olaylardan hangisiyle karşılaşılmaz?
- Çekirdek zarının parçalanması
 - Kromatin ipliklerin kısalıp kalınlaşması
 - İğ ipliklerinin oluşumu
 - Kromatitlerin hücrenin kutuplarına çekilmesi
 - Sitokinezin boğumlanmayla gerçekleşmesi

2019 TYT

2. Aşağıdaki şekilde bal arılarında üreme süreci gösterilmiştir.

Buna göre şekilde K olayı, N olayı, L hücresi ve M hücresi ile gösterilen yerler, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

K olayı	N olayı	L hücresi	M hücresi
A) Mayoz	Rejenerasyon	Sperm	Zigot
B) Mitoz	Rejenerasyon	Sperm	Birincil oosit
C) Mayoz	Partenogenez	Sperm	Zigot
D) Mayoz	Partenogenez	Birincil spermatosit	Zigot
E) Mayoz	Tomurcuklanma	Birincil spermatosit	Birincil oosit

3. Hücre döngüsü ile ilgili bazı bilgiler şekilde gösterilmiştir.

İnterfaiz evresinde ATP sentezi, organel sayısı ve protein sentezi gibi olaylar artar. Hayvan hücrelerinde sentrozom miktarında da artış görülür.

Bu bilgilerden yararlanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- İnterfaiz evresi, hücrenin hayat devrinin en uzun dönemidir.
- Hücre döngüsü, bir hücrenin bölünmeye başlamasından sonra onu takip eden diğer bir hücre bölünmesine kadar geçen zaman aralığını kapsar.
- Hücrede interfaiz sırasında mitokondri faaliyeti ve sayısı artış gösterebilir.
- Bir hücrenin interfaiz evresi canlıının bulunduğu âlem hakkında bilgi verebilir.
- Mitotik evre sırasında kromozom sayısı iki katına çıkar.

4. Günümüzde birçok bitki türü ıslah edilmekte ve bu ıslah sonucu eskiden çekirdeklı olan bitkilerdeki çekirdek sayısı azaltılmakta hatta çekirdeksiz hale getirilmektedir. Muz, çekirdeksiz üzüm ve son zamanlarda yapılan çalışmalarla mandalina da çekirdeksiz hale getirilmiştir. Bu çalışmalar ile çekirdeği olmayan ürünler daha lezzetli ve verimlidir. ıslah sonucu bitkinin farklı varyantları yetiştirmemişti için bitkiye ait gen havuzundan daralma görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bahsedilen yöntemin dezavantajlarından birisidir?

- Ürün kalitesinin artması
- Elde edilmiş olan özelliğin süreklilik göstermesi
- Aynı kalitede ürün veren canlıların elde edilmesi
- Belirli çevresel koşullarda çoğalabilmesi
- Daha hızlı şekilde istendik ürün elde edilmesi

5. Aksolotller tüm Meksika Xochimilia Gölü'nde yaşar. Üreme dönemlerinde erkek Aksolotller spermator adındaki kapsüle spermini bırakır ve bu kapsül suyun dibine iner. Daha sonra dişi Aksolotller gelip bu kapsülüne üzerine yerleşir. Döllenenden yumurtalardan yaklaşık 2 hafta sonra larvalar oluşur. Bu larvaların gelişmesiyle ergin bireyler oluşur. Bir semender çeşidi olan Aksolotller tüm organlarını yenileyebilme özelliği ile bilim dünyasının ilgisini çekmektedir.

Yenilenme sürecini nasıl başardığını anlamak üzere yapılan çalışmalarda

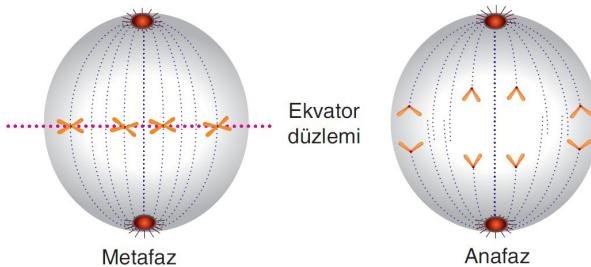
1. evrede hücreleri incelediğinde hücrelerde büyümeye olduğu,
2. evrede hücre sayısını artırdığı ve aynı RNA'ları ürettiği,
3. evrede DNA'larında nükleotit diziliminde değişme olmadığı halde farklı RNA'lar sentezlediği gözlenmiştir.

Bundan hareketle Aksolotller ile ilgili olarak,

- I. Üremeleri eşyeli olarak gerçekleştirilmektedir.
 - II. Yenilenmeyi mitoz ile gerçekleştirir.
 - III. Organ oluşumunda farklı genler aktifleşmiştir.
- İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?**
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III

6. Hücre bölünmesi sırasında kromatin ipliklerin kısalıp kalınlaşması sonucunda kromozomlar oluşur. Bir kromozom iki kardeş kromatiitten meydana gelir ve kardeş kromatitleri bir arada tutan yapı sentromerdir.

Aşağıda hayvan hücrelerinde görülen mitozun iki evresi verilmiştir.

Buna göre;

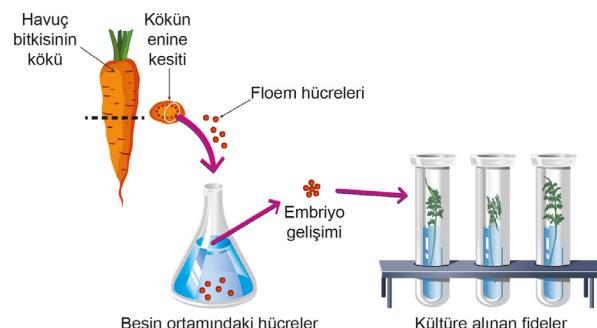
- I. Metafaz evresinde 8 kardeş kromatit vardır.
- II. 4 kromozomlu bir hücredür.
- III. Sentromer bölünmesi metafaz evresinde gerçekleşir.
- IV. Anafaz evresinde kardeş kromatitler ayrılır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) II ve III C) I, II ve IV
 D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

7. Hücre, doku veya çok küçük organ parçalarını besleyici ortam koşullarında hücre bölünmesi yaptıarak büyütülmeye doku kültürü tekniği denir.

Aşağıdaki görselde havuç kökündeki floem hücreleri izole edilerek yeni havuç fidelerinin oluşumu gösterilmiştir.

Doku kültürünün amacını ve aşamalarını öğrenen bir öğrenci,

- I. karaciğer parçalarının deney kabında mitoz bölünmelerle büyütülerek, elde edilen dokunun karaciğer nakli bekleyen hastalara aktarılması
- II. insan kulak kepçesindeki kıkırdak hücrelerinin bir başka hayvanın dokuları arasına yerleştirilerek insana ait kıkırdak dokusunun elde edilmesi
- III. kalın bağırsaktaki bir hücre topluluğunun kontolsüz olarak bölünmesi ile kanserli dokuların oluşumu

Süreçlerinden hangilerinde doku kültürü kullanıldığını söyleyebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve III

8. Bazı hücrelerin, diğer hücrelere zarar vermeden ortadan kaldırılmasına "Apoptozis" ya da "programlı hücre ölümü" denir. İnsanda embriyonik dönemden başlayarak tüm yaşam boyunca apoptozis gerçekleşir. Hücre ölümü genetik materyal kontrolünde enzimatik tepkimeler ile meydana gelir. Her saniye yaklaşık bir milyon hücremiz bu yolla vücuttan uzaklaştırılmaktadır. Bölünme kontrolü bozulan hücreler bu sayede ortadan kaldırılır.

Buna göre Apoptozis ile ilgili olarak,

- I. Hücre ölümlerine programlı denmesinin nedeni DNA kontrolünde gerçekleşmesidir.
- II. Vücuttaki hücre sayısının dengede tutulmasına olanak sağlar.
- III. Mitoz ile arasındaki kontrollü denge kanser oluşumunu engeller.

Açıklamalarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve III

Mayoz ve Eşeyli Üreme

- 1. Hücre bölünmeleri sırasında gözlenen olaylardan hangisi yanlış verilmiştir?**

Mitoz Mayoz

A) DNA'nın eşlenmesi	+	+
B) Kromozom sayısının yarıya inmesi	-	+
C) Homolog kromozomların ayrılması	+	-
D) Kardeş kromatitlerin ayrılması	+	+
E) Krossing over	-	+

- 2. Eşeyli üreyen canlılarda kalıtsal çeşitliliğin sağlanmasında rolü olan homolog kromozomlar arasında meydana gelen parça değişimi (krossing over) olayını incelemek isteyen bir araştırmacıının seçeneklerde verilen hücre tiplerinden hangisini kullanması doğru olur?**

- A) Tohumun çimlenip büyümesiyle oluşan bitkinin yaprak hücrelerini
- B) Yumurta içinde gelişmekte olan cıvcıv embriyonik hücrelerini
- C) Aşılama yöntemi uygulanan meyve ağacının bölünebilir doku hücrelerini
- D) Kralice arının eşey organındaki üreme ana hücresini
- E) Çilek bitkisinin sürüngen gövdesinden oluşan genç gövde hücrelerini

- 3. Mayoz sırasında gözlenen,**

- I. tetrat oluşumu
 - II. homolog kromozomların ayrılması
 - III. kardeş kromatitlerin ayrılması
- olayları aşağıda verilen hangi sıraya göre gerçekleşir?**
A) I - II - III	B) I - III - II	C) II - III - I
D) III - I - II	E) III - II - I	

- 4. Mayozun genel özellikleriyle ilgili aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlışır?**

- A) Üreme ana hücreleri tarafından gerçekleştirilir.
- B) Sadece $2n$ kromozomlu hücreler gerçekleştirilebilir.
- C) Tetrat, sinapsis ve krossing over olayları gözlenir.
- D) Bölünme sonrası kromozom sayısı yarıya iner.
- E) Mayoz I ve mayoz II öncesinde DNA eşlenmesi gerçekleştirir.

- 5. Ökaryot bir hücrenin bölünmesi esnasında meydana gelen aşağıdaki olayların hangisine bakarak bölünmenin mayoz olduğunu anlarız?**

- A) DNA eşlenmesi
- B) Kardeş kromatitlerin ayrılması
- C) Çekirdek zarının kaybolması
- D) İğ ipliklerinin oluşması
- E) Homolog kromozomların farklı kutuplara çekilmesi

- 6. Mayozun profaz - I evresinde 12 tetrat oluşturan hayvan-sal bir organizmanın kas hücresindeki kromozom sayısı kaçtır?**

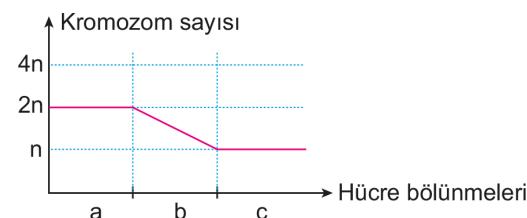
- A) 6 B) 12 C) 24 D) 36 E) 48

- 7. Mayoz süresince bazı olaylar farklı evrelerde tekrarlanır.**

Aşağıdakilerden hangisi tekrarlanan olaylara örnek gösterebilir?

- A) DNA eşlenmesi
- B) Tetrat oluşumu
- C) Krossing over meydana gelmesi
- D) Sitoplazma bölünmesi
- E) Homolog kromozomların ayrılması

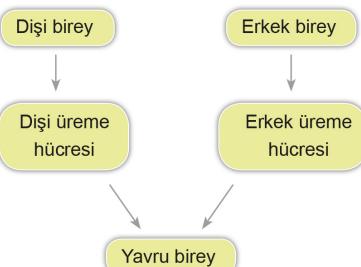
- 8. $2n$ kromozomlu bir hücrenin farklı bölünmeler sırasındaki kromozom sayısı değişimi aşağıda verilen grafikteki gibidir.**

Buna göre a, b ve c olaylarının eşleştirilmesi hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	<u>a</u>	<u>b</u>	<u>c</u>
A)	Mitoz	Mayoz I	Mayoz II
B)	Mitoz	Mayoz II	Mayoz I
C)	Mayoz II	Mayoz I	Mitoz
D)	Mayoz II	Mitoz	Mayoz I
E)	Mayoz I	Mayoz II	Mitoz

9. Eşeyli üreyen bir canlı türünde çoğalma süreci aşağıda ifade edildiği gibidir.

Buna göre,

- Dişi üreme hücresinde dişi bireyin vücut hücresinin yarısı kadar kromozom bulunur.
- Erkek üreme hücresinin kalıtsal yapısı ile erkek bireyin kalıtsal yapısı birbirinden farklıdır.
- Yavru birey atalarının her birine %50 oranında kalıtsal benzerlik gösterir.

verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III

10. Mitozla büyümeye ya da çoğalma sağlanırken, sadece mayozla,

- çoğalma
- gamet oluşturma
- büyüme
- döllenme

verilenlerden hangileri sağlanır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
 D) II ve IV E) I, III ve IV

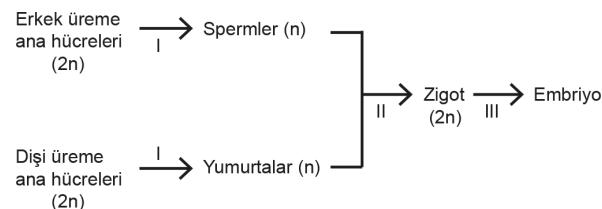
11. Bazı canlılar erkek ve dişi üreme organına aynı anda sahiptir. Bu tür canlılara hermafrodit canlı denir. Hermafrodit canlıların bazlarında dişi ve erkek üreme hücreleri aynı anda oluşabilir ve bu canlılar kendi kendini dölleme yeteneğine sahiptir. Bazı hermafrodit canlılarda ise erkek ve dişi üreme hücreleri farklı zamanlarda gelişir ve bu canlılar kendini dölleyemez.

Hermafrodit canlılarda,

- türün neslinin devam etme olasılığının artması
 - kendini dölleyecek yeteneğe sahip olmaması
 - erkek ve dişi gametlerin farklı zamanlarda olgunlaşması
- görülen özelliklerden hangileri kalıtsal çeşitliliğin artmasına neden olur?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) II ve III E) I, II ve III

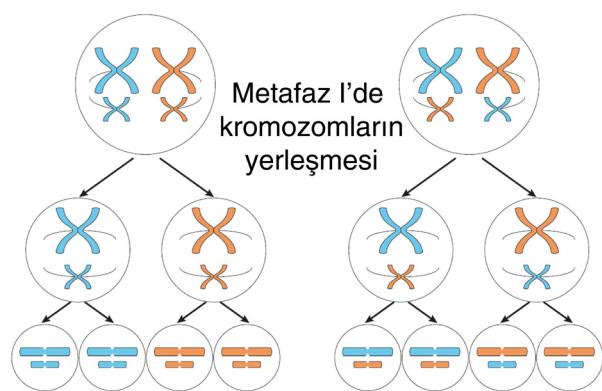
12. İnsanda embriyo oluşumu şematize edilmiştir.

Buna göre numaralandırılmış olaylardan hangileri kalıtsal çeşitliliğe (varyasyon) olanak sağlar?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) I ve II
 D) II ve III
 E) I, II ve III

13. Mayoz sırasında homolog kromozomların ayrılması sonucunu göstermek isteyen bir öğrenci aşağıdaki şekilleri çizmiştir.

Öğrencinin çiziminden,

- İki çift homolog kromozomlu bir hücrenin mayozu ile oluşturulan yavru hücrelerini çizmiştir.
- Yavru hücreler için kromozomlar bakımından dört kombinasyon bulmuştur.
- Metafaz I evresinde kromozom dizilimleri içeren iki ayrı olasılık düşünmüştür.

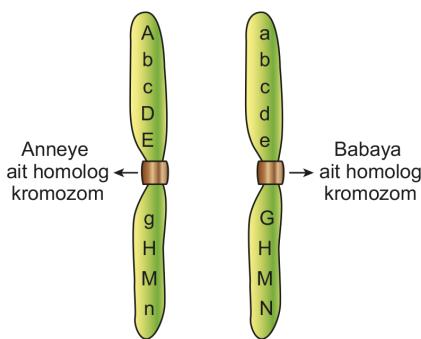
yukarıda verilen ifadelerden hangileri çıkarılabilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) I ve II
 D) II ve III
 E) I, II ve III

1. Ahmet Bey bahçesinde bulunan bitkilere aşağıdaki işlemleri uyguluyor.
- I. Beyaz gülden budadığı dalları köklendiriyor.
 - II. Belli bir alana lale soğanlarını ekiyor.
 - III. Bir kök olarak ektiği çilek geniş bir alana yayılıyor.
 - IV. Bahçenin kenarlarına ceviz tohumlarını ekiyor.
 - V. Bahçesinde bulunan üzümasmalarını aşılıyor.
- Ahmet Bey'in yaptığı hangi işlem sonucunda yeni oluşan bitkinin genetik yapısı ana bitkiden farklı olur?**
- A) I B) II C) III D) IV E) V
2. **$2n=40$ kromozomlu eşeyli üreyen bir canlıının mayoz evreleri ile ilgili olarak,**
- I. Anafaz I'de her kutba 10 kromozom çekilir.
 - II. Metafaz II'de her bir hücrenin ekvatoral bölgesinde 40 kromatite iğ iplikleri bağlanır.
 - III. Profaz I'de 20 tetrat oluşur.
- yukarıda verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?**
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III
3. **Eşeyli üreme ve bu yolla üreyen canlılarla ilgili olarak aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlıştır?**
- A) Döllenme olayı eşeyli üremenin temelidir.
B) Bazı ershilik canlılar kalıtsal çeşitliliği artırmak için kendilerini döllemeyi engelleyen uyumlara sahiptir.
C) Türün değişen ortam koşullarına uyum yapma olasılığını artıran üreme çeşididir.
D) Gametlerin birleşmesi sonucu diploit zigot hücresi oluşur.
E) Çok hücreli tüm canlıların üreme şeklidir.
4. Kamçı kuyruklu kertenkele (Kafkas kertenkelesi)'nin üreme periyodu aşağıda özetlendiği gibidir.
- İlgili türün popülasyonlarında erkek birey yoktur.
 - Çiftleşme dönemlerinde bazı bireyler erkek gibi davranışlar kur yapar.
 - Kur davranışları dışı canlıların mayoz sürecini tetikler.
 - Mayozla oluşan yumurtanın kromozomları eşlenerek diploit hücre oluşur. Bu hücre mitozla yeni bireyi oluşturur.
- Verilen üreme süreci değerlendirildiğinde,**
- I. Yeni birey döllenme gerçekleşmeden meydana gelir.
 - II. Oluşan bireylerin değişen ortam koşullarına adaptasyonu ana canlı ile aynıdır.
 - III. Oluşan bireyler arasındaki morfolojik farklılık modifikasyon ile açıklanır.
- yorumlarından hangileri yapılabilir?**
- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III
5. **Mayozda genetik çeşitliliği sağlayan crossing over ve homolog kromozomların bağımsız dağılıminin gerçekleştiği evreler sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?**
- A) Profaz I / Anafaz I
B) Profaz II / Metafaz II
C) Profaz I / Telofaz I
D) İnterfaz / Anafaz I
E) Profaz I / Profaz II

6. Anne ve babaya ait homolog kromozomlar aşağıda verildiği gibi olup kromozom üzerindeki genler harflerle gösterilmiştir.

Buna göre seçeneklerde verilen gametlerden hangisi oluşurken krossing over olayı görülmemiştir?

- A)
- B)
- C)
- D)
- E)

7. Mayozun profaz I evresinde homolog kromozomların yan yana gelmesiyle oluşan dört kromatitli yapıya tetrat denir.

Buna göre profaz I evresinde 23 tetrat bulunduran bir üreme ana hücrenin profaz II evresindeki kromozom sayısı kaçtır?

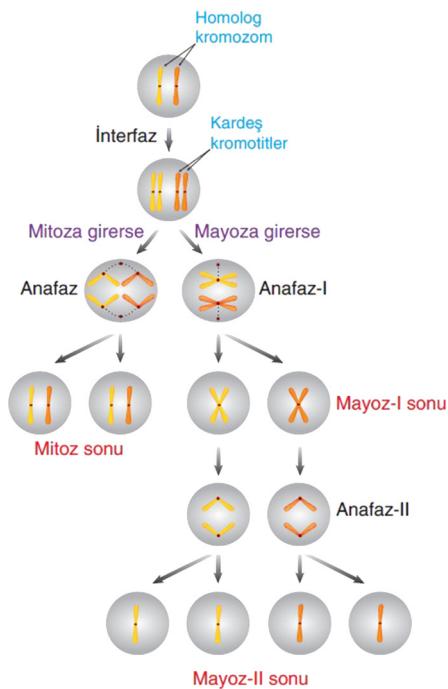
(Bir kromozom iki kardeş kromatitten oluşur.)

- A) 23
- B) 46
- C) 48
- D) 92
- E) 96

8. Mayoz sonrasında kalitsal çeşitliliğin sağlanmış olmasıının temel nedeni seçeneklerin hangisinde belirtilmiştir?

- A) Bölünme öncesinde DNA replikasyonunun gerçekleşmesi
- B) Profaz - I'de kromozomlar arasında zorunlu olarak gerçekleşen gen alış-verışı
- C) Anafaz - I'de homolog kromozomların ayrılması
- D) Metafaz - II'de kromozomların ekvator düzlemine sıralanması
- E) Anafaz - II'de kardeş kromatitlerin ayrılması

9. Bir hücrenin mitoz ve mayoz evrelerin bir kısmı şekilde gösterilmiştir.

Şekil incelendiğinde aşağıda verilen ifadelerden hangisi söylenenemez?

(Mutasyon gerçekleşmemiştir.)

- A) Mitoz ve mayoz öncesinde hücre genetik maddesini eşler.
- B) Mitoz sonucu oluşan hücreler genetik olarak farklıdır.
- C) Mitozda kromozom sayısı değişmez.
- D) Mayozda kromozom sayısının yarıya inmesinin nedeni homolog kromozomların ayrılmasıdır.
- E) Mitozun anafaz evresi ile mayozun anafaz II evresinde kardeş kromatitler ayrılır.

10. Bir sperm ana hücresinden gamet oluşuncaya kadar geçen süreçte aşağıda verilenlerden hangisi en son gerçekleşir?

- A) Haploit kromozomlu iki hücrenin oluşması
- B) Kardeş kromatitlerin ayrılması
- C) Kardeş olmayan kromatitler arasında parça değişimi
- D) G_2 evresindeki DNA miktarının $1/4$ 'ü kadar DNA içeren hücrelerin oluşması
- E) Hücrelerin hareket yeteneği kazanması

Mayoz ve Eşeyli Üreme

2020 TYT

1. Bir tavuk ve horozun çiftleşmesinden elde edilen yumurtalar kuluçkaya alınıyor. Yumurtadan çıkan cıvcıvlerin tüy rengi, ibik biçimini, tepelik şekli ve kuyruk biçimini gibi bazı karakterlere ait özellikler bakımından birbirlerinden farklılık gösterdiği gözlemleniyor.

Cıvcıvlar arasındaki bu farklılığın ortaya çıkmasına aşağıdakilerden hangisinin katkı yapması beklenmez?

- A) Gametlerin oluşumu sırasında crossing over olayının gerçekleşmesi
- B) Mayozda homolog kromozomların şansa bağlı olarak kuptulmaya gitmesi
- C) Her bir cıvcıvin oluşumu için birleşen gametlerin farklı genotipte olması
- D) Bir yumurtanın, çok sayıdaki spermden biri tarafından döllenmesi
- E) Yumurtaların kuluçka süresince farklı sıcaklıklara maruz kalması

3. Aşağıda verilen bölünme evresi incelendiğinde,

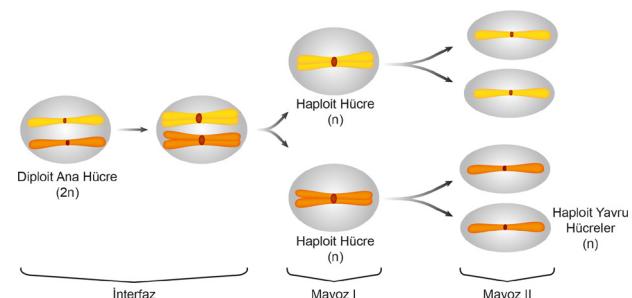

- I. $2n=8$ kromozomlu bir hücrenin mitoz anafazıdır.
- II. $2n=8$ kromozomlu hücrenin mayozuna ait anafaz I evresidir.
- III. Bölünmeye giren hücre diploit eşey ana hücresidir.
- IV. Bölünme tamamlandığında kromozom sayısı ana hücresininyle aynı olan yeni hücreler oluşur.

verilen açıklamalardan hangileri çıkarılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve IV
- E) I, III ve IV

4. Mayozda kromozom sayısının değişimi şekilde verilmiştir.

Mayoz sonucu oluşan haploit yavru hücreler olgunlaşma sürecinden sonra gametlere dönüsür. Haploit kromozomlu bu gametler döllenmeye katılırsa diploit kromozomlu yavrular oluşur.

Buna göre,

- I. Mayoz her nesilde kromozom sayısının ikiye katlanması öner.
- II. Kromozom sayısı hem mayoz I'de hem de mayoz II'de yarıya düşer.
- III. Interfaz sürecinde gen miktarı iki katına çıkar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

2021 TYT

2. İnsan eşey ana hücresinde gerçekleşen mayozla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlışlıstır?

- A) Mayoz tamamlandığında oluşan hücrelerin genetik yapıları birbirinden farklıdır.
- B) Profaz I evresinde homolog kromozom çiftlerinin kardeş olmayan kromatitleri arasında parça değişimi gerçekleşebilir.
- C) Anafaz I evresindeki kromozom sayısı anafaz II evresindekinin iki katıdır.
- D) Mayoz I tamamlandığında oluşan hücreler n kromozom-ludur.
- E) Anafaz I evresinde homolog kromozomların hangi kutuplara çekileceği şansa bağlı olarak gerçekleşir.

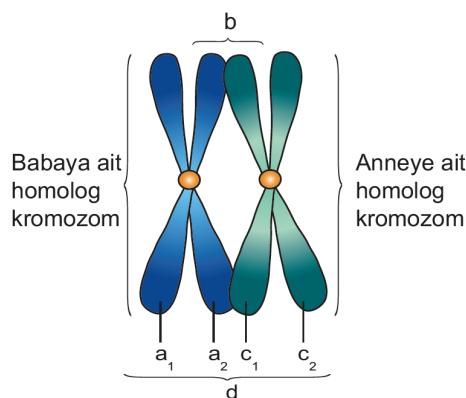
5. Eşeyli üreyen canlılarda kromozom sayısının nesiller boyunca sabit kalması durumu,

- I. mitoz
- II. mayoz
- III. DNA replikasyonu
- IV. döllenme

verilenlerden hangi ikisinin gerçekleşmesi ile sağlanır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

6. Kromozomlarla ilgili aşağıdaki şekil verilmiştir.

Mayoz I'in profaz evresindeki kromozomları temsil eden şekilde harflerle gösterilen yapılar için,

- I. a_1 ve a_2 kardeş kromatitlerdir.
- II. b sinapsisi ifade eder.
- III. c_1 ve a_2 arasında crossing over gerçekleşebilir.
- IV. d tetrat yapısıdır.

verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) II ve IV
- D) I, II ve III
- E) I, II, III ve IV

7. Eşeyli üreme ile oluşan iki kardeş tek yumurta ikizleri dışında genetik yapıları aynı olmaz.

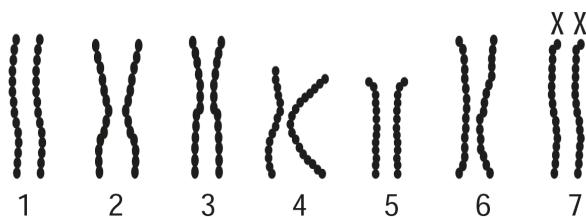
Bu duruma neden olarak,

- I. Sperm ve yumurtanın aynı sayıda kromozom taşıması
- II. Sperm ve yumurtanın sitoplazma miktarının farklı olması
- III. Bir spermin rastgele bir yumurtayı döllemesi
- IV. Homolog kromozomların farklı kutuplara bağımsız olarak taşınması

verilenlerden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

8. Sağlıklı bir canlıya ait 7 kromozom çifti ile ilgili görsel verilmiştir.

Bu görselden yararlanarak,

- I. Bu canlı aynı tür cinsiyet kromozomuna sahiptir.
- II. Her kromozom çiftinin şekli ve boyutu eşi ile birebir aynıdır.
- III. Bu canlı diploit ($2n$) kromozom yapısına sahiptir.

sonuçlarından hangileri çıkarılabilir?

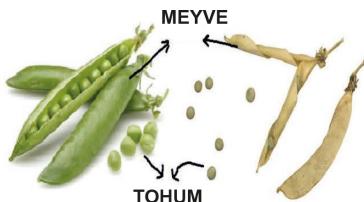
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Mendel İlkeleri ve Uygulamaları

1. Bezelye bitkisinde görülen iki karekterin kalıtım özellikleri resim ve tabloda gösterilmiştir.

KARAKTER	BASKIN ÖZELLİK	ÇEKİNİK ÖZELLİK
Tohum Rengi	Sarı	Yeşil
Meyve Rengi	Yeşil	Sarı

Buna göre,

- I. Bezelyenin çeşitli bölgelerinin renk kalıtımı farklı genler tarafından kontrol edilir.
- II. Bezelye bitkisinin farklı bölgelerinde görülen aynı rengin baskınlık durumu birbirinden farklıdır.
- III. Bezelyede yeşil tohumlu olmak yeşil meyveli olmaya baskındır.

İfadelerinden hangileri çıkarılamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

2. $KK\text{Ll}\text{mm}\text{Nn}$ genotipine sahip bir canlı Mendel ilkelerine göre aşağıda verilen gamet çeşitlerinden hangisini oluşturmaz?

- A) $KLmn$
- B) $Klmn$
- C) $KLmN$
- D) $KlmN$
- E) $KIMn$

3. Aşağıda verilen fenotip ve ilgili genotip örneklerinden hangisi yanlış gösterilmiştir?

Fenotip	Genotip
A)	a
B)	A
C)	A
D)	a
E)	X^aY

4. Bir karaktere ait baskın ve çekinik özelliklerin kalıtımından sorumlu genler harfler ile ifade edilir.

Buna göre,

- I. Baskın alel büyük harfle gösterilir.
- II. Her iki alel aynı ise homozigot biri diğerinden farklısa heterozigottur.
- III. Yumurta ve sperm hücrelerinde genin alellerinden bir tanesi bulunur.

Verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5. Bezelyelerde uzun gövde kısa gövdeye baskındır. Uzun gövdeli bezelyeler diğer uzun gövdeli bezelyelerle çaprazlanlığında 3:1 fenotip oranında F_1 dölleri oluşmaktadır.

Buna göre yukarıda ifade edilen çaprazlama sonucunda oluşabilecek genotip oranları seçeneklerden hangisindeki gibi olmalıdır?

	Homozigot		Heterozigot	Homozigot
	Baskın	Çekinik	Baskın	Çekinik
A)	3		1	0
B)	2		1	1
C)	1		2	1
D)	1		1	2
E)	0		1	3

6. İnsanlarda ayrık kulak memesi özelliği, yapışık kulak memesi özelliğine baskındır.

Heterozigot ayrık kulak memesi özelliğindeki ebeveynlerin ayrık kulak memesi özelliğinde kız çocukların olma olasılığı kaçtır?

- A) 1/4 B) 1/8 C) 1/16
D) 3/16 E) 3/8

7. Bezelyelerde sarı tohum yeşil tohuma, yuvarlak tohum buruşuk tohuma baskındır.

Homozygot sarı-yuvarlak tohumla, yeşil-buruşuk tohumlu iki bitki çaprazlığında,

- I. sarı-yuvarlak
II. sarı-buruşuk
III. yeşil-yuvarlak
IV. yeşil-buruşuk

verilenlerden hangileri F_1 dölünde görülmez?

- A) I ve II B) III ve IV C) II ve III
D) I, II ve III E) II, III ve IV

8. Mendel genetığında heterozigot karakter sayısı (n) bilindiğinde F_1 dölünün kendileştirilmesiyle oluşan F_2 dölünde meydana gelecek genotip çeşidi sayısı 3^n , fenotip çeşidi sayısı 2^n formülleriyle hesaplanır.

Buna göre F_1 döldü $AABbDd$ olan bir canlının kendileştirilmesi ile oluşan F_2 dölündeki genotip ve fenotip çeşidi sayısı kaçtır?

	<u>Genotip Çeşidi</u>	<u>Fenotip Çeşidi</u>
A)	81	16
B)	27	8
C)	9	6
D)	9	4
E)	3	1

9. İnsanlarda altı parmaklık genin çekinkin aleli ile ortaya çıkan bir özellikir.

Buna göre altı parmaklı bir çocuğun ebeveynlerinin genotipi aşağıda verilenlerden hangisi olamaz?

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
A)	AA	aa
B)	Aa	aa
C)	aa	Aa
D)	Aa	Aa
E)	aa	aa

10. Tavuk ve horozlarda Gülibiklilik (G) balta ibikiliğe (g), Uzun bacak (U) kısa bacaklılığı (u) baskındır.

- I. Gülibik-kısa bacaklı tavuk
II. Gülibik-uzun bacaklı horoz
III. Balta ibik-kısa bacaklı horoz
IV. Balta ibik-uzun bacaklı tavuk

Buna göre verilen fenotiplerden hangisinin genotipi kesin olarak bilinemez?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

11. Bezelyelerde mor çiçek (M) beyaz çiçek (m) üzerine baskındır.

Buna göre,

- I. $MM \times mm$
II. $Mm \times Mm$
III. $mm \times Mm$
IV. $MM \times Mm$

verilen çaprazlamaların hangilerinde beyaz çiçekli bezelyeler olusmaz?

- A) I ve II B) I ve IV C) I, II ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

Mendel İlkeleri ve Uygulamaları

1. Dünyada ve ülkemizde en sık görülen Akdeniz anemisi olarak da bilinen Talasemi, kemik iliğinde kırmızı kan hücreleri olan eritrositlerde oksijen taşıyan hemoglobin maddesinin yapımıyla ilgili genlerde bozukluk ya da yetersizlik sonucu oluşan kalitsal bir hastalıktır. Hastalığa çekinik bir alel neden olur. Genotipi heterozigot olan bireyler hastalığa neden olan aleli taşımalarına rağmen sağlıklı kan hücrelerine sahiptir.

Talasemi hastalığı bakımından taşıyıcı olan ebeveynlerin doğacak çocukların hasta olma olasılığı kaçtır?

- A) %0 B) %25 C) %50 D) %75 E) %100

2. Kalıtılan bir özellikten sorumlu iki alelin gamet oluşumu sırasında birbirinden ayrılmış farklı gametlere gitmesine “ayırılma kuralı” denir.

Buna göre $PpRrSsVv$ genotipli bireyin oluşturacağı gametler düşünülürse aşağıda verilenlerden hangisi bu kurala uygun olmaz?

- A) $pRsv$ B) $PRsv$ C) $PRSV$
D) $prsv$ E) $PrSsV$

3. Küçük yaştan itibaren doğa bilimlerine ilgi duyan Mendel, *Pisum* cinsi bezelyeler ile yaptığı çalışmalarla bezelyelerin yedi özelliğini nesiller boyunca takip etmiş, bu özelliklerden baskın olanları büyük harf, çekinik olanları ise küçük harf ile göstermiştir. Baskın ve çekinik özellikle alellerin gametlere dağılımının eşit olduğunu, oluşan gametlerde ise her alel çiftinden yalnızca birinin bulunabileceğini tespit etmiştir. Farklı özelliklere sahip bezelyeler çaprazlandığında oluşan bireylerin birbirine benzendiğini, çaprazlama sonuçlarının daha önceki hesaplamalar ile uyumlu olmasını ise gametlerin rastgele birleşmesi ile açıklamıştır. Mendel'in elde ettiği sonuçlara “Mendel İlkeleri” olarak özetlenmiştir.

Mendel İlkeleri ile ilgili verilenlere göre aşağıdakilerden hangisi bu ilkeler içinde değildir?

- A) Dominantlık yasası
B) Bağımsız dağılım ilkesi
C) Eş baskınlık ilkesi
D) Ayrılma ilkesi
E) Benzerlik yasası

4. Genotipleri bilinmeyen düzgün tohumlu iki bezelye çaprazlanmış ve çaprazlama sonucu oluşan bezelyelerin genotip çeşidi 2, genotip oranı ise 1:1 olarak tespit edilmiştir.

Buna göre,

- I. Çaprazlama sonucu oluşan bezelyelerin tamamı düzgün tohumludur.
II. Çaprazlama sonucunda buruşuk tohumlu bezelye ile düzgün tohumlu bezelyelerin olasma olasılığı aynıdır.
III. Çaprazlanan bezelyelerden biri homozigot diğeri ise heterozigot genotiplidir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

(Bezelyelerde düzgün tohum, buruşuk tohuma baskındır.)

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

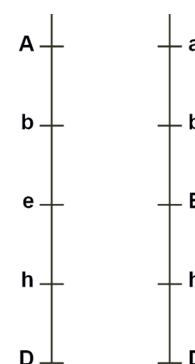
5. Bazı kalitsal kavramların tanımları verilmiştir.

Canlılar arasında çeşitlilik gösteren, dolden döle aktarılabilen ve bireylerin sahip olduğu niteliklerin her birine karakter denir.

Alellerin farklı olması durumu heterozigotluk adını alır.

Heterozigot durumda bile etkisini gösteren alele dominant denir.

Biri anneden diğerine babadan gelen kromozomların üzerinde bulunan genler şekilde gösterilmiştir.

Buna göre bu canının şekilde gösterilen kromozomlarının daki karakter, heterozigot ve baskın alel sayıları sırasıyla hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 10 - 3 - 5 B) 5 - 3 - 3
C) 10 - 2 - 2 D) 10 - 5 - 3
E) 5 - 2 - 4

6. Bağımsız genlere sahip bireylerin oluşturacağı gamet çeşidi sayısı 2^n formülü ile hesaplanır. Buradaki "n" heterozigot karakter sayısıdır.

Buna göre,

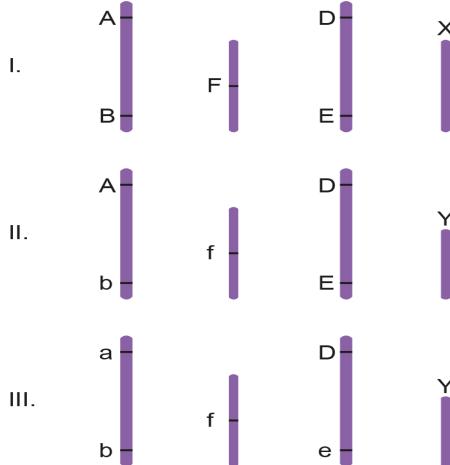
- I. $AABbDdEe$
- II. $AABBDDEE$
- III. $aaBBddEE$

genotipli bireylerin oluşturacağı gamet çeşidi sayısının büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) I - II - III
- B) I - III - II
- C) II - I - III
- D) III - I - II
- E) III - II - I

7. Genotipi $AaBbDDEeFfXY$ olan canlinin AB ve DE genleri bağlı genlerdir.

Bu canlinin oluşturabileceği,

gametlerin meydana gelebilme olasılığına göre sırası çoktan aza doğru nasıl olmalıdır?

(Krossing over gerçekleşmediği varsayılacaktır.)

- A) I > II=III
- B) I > II > III
- C) III > II > I
- D) I = III > II
- E) I = II = III

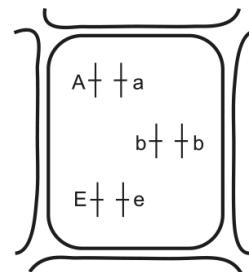
8. Domates bitkisinde kırmızı meye (A) sarı meveye (a) baskındır. Tüysüzlük (T) tüylülüğe (t) baskındır.

$\text{♀}\backslash\text{♂}$	AT	At	aT	at
AT		I		
At			II	
aT	III			IV
at				V

Buna göre verilen Punnett karesinde numaralı bireylerin fenotipi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlışdır?

- A) I → Kırmızı - tüylü
- B) II → Kırmızı - tüysüz
- C) III → Kırmızı - tüysüz
- D) IV → Sarı - tüysüz
- E) V → Sarı - tüylü

9. Aşağıda bir hücrenin genotipi gösterilmiştir.

Buna göre görsel incelemde verilen açıklamalardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Üreme hücresidir.
- B) Fenotip AbE'dir.
- C) İki kromozomludur.
- D) Tüm özellikleri homozigottur.
- E) İki tane çekinkik alel taşıır.

10. $AaGgDdBBTtEeX^R X^r$ genotipli bireyde AGD genleri bağlı olup diğerleri bağımsızdır.

Bu bireyin, bu karakterler açısından oluşturabileceği en az gamet çeşidi sayısının, en çok gamet çeşidi sayısına oranı nedir?

- A) 1/8
- B) 1/4
- C) 1/3
- D) 1/2
- E) 1

Mendel İlkeleri ve Uygulamaları

1. Yumurta ve sperm, aktarılacak her karakter için genin sadece bir alelini taşıır. Çünkü bir karakterin ortaya çıkmasından sorumlu olan iki alel, mayoz sırasında birbirinden ayrılır ve bu durum "Mendel'in Ayrılma İlkesi" olarak bilinir. Sperm ve yumurta döllenme sırasında sahip oldukları bu alellerini yavrulara aktarır. Böylece yavrular her bir karakter için çift alele sahip olmuş olur.

AabbDDEe genotipine sahip olduğu varsayılan bir canlıının yavrularının genotipinin,

- I. AAabbddee
 - II. AaBbDdEe
 - III. aaBBDDDEE
 - IV. AabbDDEE
- verilenlerden hangileri gibi olması beklenmez?**
- A) I ve II
 - B) I ve III
 - C) III ve IV
 - D) I, III ve IV
 - E) II, III ve IV

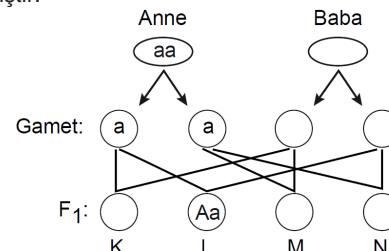
2. İnsanda kahverengi göz, mavi göz rengine baskındır. Homozigot kahverengi gözlü bir erkekle fenotipi bilinmeyen bir kadının evliliğinden, kahverengi gözlü çocuk dünyaya geliyor.

	Genotip	Fenotip
I.	AA	Kahverengi
II.	Aa	Kahverengi
III.	aa	Mavi

Buna göre annenin fenotipi ve genotipi verilenlerden hangileri olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. İnsanda kıvırcık saç geni (A), düz saç geni (a) üzerine baskındır. Bir çiftin saç şekillerine göre çaprazlanması şekilde gösterilmiştir.

Buna göre,

- I. Anne düz saçlı, baba kıvırcık saçlıdır.
- II. K, M ve N kesinlikle düz saç alelini taşır.
- III. Babanın genotipi Aa olduğunda M veya N genotipli bireyin oluşma ihtimali aynıdır.
- IV. Bu çiftin çocukların yüzde yüz kıvırcık saçlı olma ihtimali yoktur.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) III ve IV
- C) I, II ve III
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

4. Mendel'in kalıtım çalışmaları aşağıda özetlenmiştir:

Mendel başlangıçta bal arıları ile çalışmıştır. Çok çalışkan olan bir bal arısı türüyle çok uysal olan başka bir bal arısı türünü çaprazlamış fakat hedeflediği uysal ve çalışkan bal arısı ırkını elde edememiştir. Daha sonra hasenküpesi, aslanağı, bakla, akşamsefasi, menekşe ve mısır gibi pek çok bitki türü üzerinde melezleme çalışmaları yapmıştır ancak beklediği sonucu yine elde edememiştir. Bu başarısız denemelerden sonra sadece iki farklı şekli olan bezelye özelliklerini çaprazlamaya karar vermiştir. Bu çaprazlamalar sonucunda elde ettiği fenotipleri gruplandırarak istatistikler ortaya çıkarmış ve bu istatistikleri değerlendirderek ayırmış oranlarını belirlemiştir.

Mendel'in yaptığı çalışmalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılmaz?

- A) Mendel'in çalışmalarını yürütebilmesi için daha az fenotipe sahip bir canlı türü gereklidir.
- B) Kalıtım çalışmalarında üremeyi takip edebilmek için hayvan yerine bitki kullanmak daha kolaydır.
- C) Mendel bezelyeden önce başka bitkiler ile çalışmış ancak bu bitkilerde çok fazla fenotip olması sonuç almasına engel olmuştur.
- D) Mendel birçok özelliği çaprazlamadan karmaşık olmasından dolayı istediği sonuçları elde edememiştir.
- E) Mendel'in çıkardığı sonuçlar ilk çalıştığı bitki ve hayvanlar için geçerli değildir.

5. Bir genin birbirinden farklı iki alele sahip olma durumuna heterozigotluk denir. İki karakter bakımından heterozigot olan bireye dihibrit, bu bireylerin çaprazlanmasına ise dihibrit çaprazlama denir.

Genotipi $RrBb$ olan dihibrit iki bireyin çaprazlanması Punnett karesinde verilmiştir.

		Spermler			
		RB	rB	Rb	rb
Yumurtalar	RB	X			
	rB				
	Rb				
	rb				Y

Bu çaprazlamaya göre X ve Y ile gösterilen genotipli yavruların oluşma ihtimali sırasıyla nasıl olmalıdır?

- A) 1/16, 1/16 B) 1/16, 3/16 C) 3/16, 3/16
D) 9/16, 3/16 E) 3/16, 9/16
6. Homozigot olduğunda hayvanın doğmadan ölümüne yol açan çekinik bir alelin vücut kromozomları ile kalıtıldığı bilinmektedir.

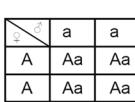
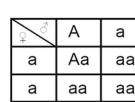
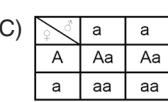
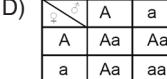
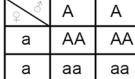
Buna göre bu karakter için heterozigot dişi ve erkekten, kendileri ile aynı genotipe sahip yavruların doğma ihtimali kaçtır?

- A) 1 B) 1/2 C) 1/3 D) 2/3 E) 3/4
7. Monohibrit çaprazlamada oluşacak fenotip çeşitleri ve oranları belirlemeye, Punnett karesi yönteminden faydalansılır. Punnett karesi,

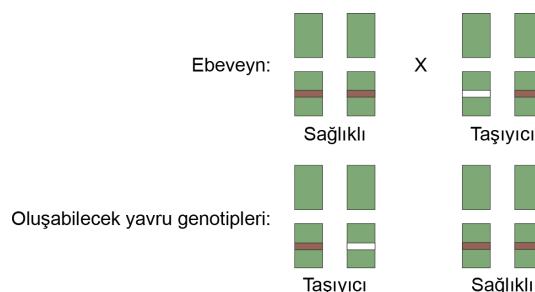
- Genotipi verilen ebeveynlerden olası oluşabilecek gametler belirlenir.
- Dişi bireyden oluşan gametler sütuna, erkek bireyden oluşan gametler ise satırda yazılır.
- Satır ve sütuna yerleştirilen gametler yan yana aynı kareye yazılarak oluşturulur.

Heterozigot kahverengi gözlü bir dişi ile mavi gözlü bir erkeğin çaprazlanması sonucu oluşacak Punnett karesi aşağıdakilerden hangisidir?

(İnsanlarda kahverengi göz rengi aleli (A), mavi göz rengi aleline (a) baskındır.)

- A) B) C)
D) E)

8. Albinoluk bakımından taşıyıcı olan bir kişi ile taşıyıcı olmayan sağlıklı bir kişi evlenirse doğacak her bir çocuğun %50 taşıyıcı, %50 sağlıklı olma olasılığı vardır.

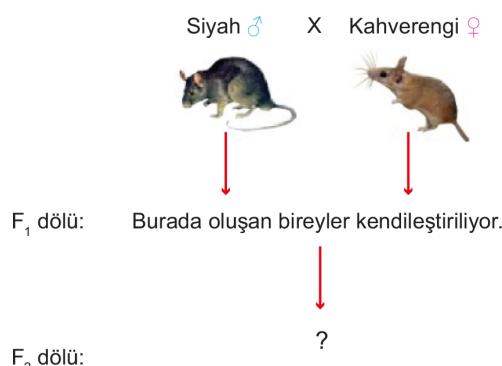
Buna göre,

- Albinoluk vücut kromozomlarında bulunan çekinik bir alel ile aktarılır.
- İki taşıyıcının evlenmesi sonucunda her bir çocuk için %25 oranında albino doğma ihtimali vardır.
- Hastalığın görülme sıklığının dişi ve erkek bireylerde farklı olması beklenir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

9. Farelerde siyah tüy aleli kahverengi tüy aleline baskındır. Homozigot siyah bir erkek fare ile kahverengi bir dişi fare çaprazlanıyor.

F₁ döldünde oluşan bireyler kendileştirildiğinde F₂ döldünde oluşabilecek farelerin genotip ve fenotip ayrışım oranı aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

Genotip oranı	Fenotip oranı
A) 9 : 3 : 3 : 1	3 : 1
B) 1 : 1	1 : 2 : 1
C) 1 : 2 : 1	3 : 1
D) 1 : 2 : 1	1 : 2 : 1
E) 3 : 1	1 : 2 : 1

Eş Baskınlık - Çok Alellilik
Eşeye Bağlı Kalıtım

1. Bozuk dentin hastası bir kadın ile normal fenotipli bir erkeğin normal fenotipli kız çocuklarının olma ihtimali kaçtır?

(Bozuk dentin X kromozomuna bağlı baskın bir özelliktir.)

- A) 0 B) 1/2 C) 1/4 D) 3/4 E) 1

4. Aşağıda kan grupları ile ilgili bir tablo verilmiştir.

	Alyuvardaki Antijen	Plazmadaki Antikor
A	A	I
II.	-	Anti-A Anti-B
III.	-	Anti-Rh(D)

Yukarıdaki tabloda verilen I, II ve III numaralı boşluklara gelecek ifadeler aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A)	Anti-B	0	Rh(+)
B)	Anti-A	0	Rh(+)
C)	Anti-B	0	Rh(-)
D)	Anti-B	AB	Rh(-)
E)	Anti-A	AB	Rh(-)

5. İnsanda MN kan grubundan sorumlu genin alellerleri arasında eş baskınlık vardır.

- I. MM x MM
- II. NN x NN
- III. MN x MN
- IV. MN x MM
- V. NN x MN

Buna göre verilen çaprazlamaların hangilerinde eş baskın fenotipin görülmeye oranı %50 olur?

- A) I, II ve III
- B) II, III ve IV
- C) III, IV ve V
- D) II, III, IV ve V
- E) I, II, III, IV ve V

6. Sığırarda kırmızı kıl rengi beyaz kıl rengine eş baskındır. Heterozigot durumda sığırarda demirkırı renk görülür.

Demir kırmızı iki bireyin çaprazlaşmasından oluşabilecek renkler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Demir kırmızı - Beyaz
- B) Beyaz - Siyah
- C) Kırmızı - Demir kırmızı
- D) Kırmızı - Demir kırmızı - Beyaz
- E) Beyaz - Siyah - Demir kırmızı

2. X: Fenotipinde baskın özelliği gösteren genotipi bilinmeyen bireyin, genotipini öğrenmek amacıyla çekinik homozigot özelliği gösteren bireyle çaprazlanmasıdır.
Y: Bir karakterin kalitimından sorumlu iki alelin bir arada bulunduğu zaman her birinin etkisini fenotipte göstermesidir.
Z: Bir karakterin kalitimından sorumlu ikiden fazla sayıda alel olmasıdır.

Yukarıda verilen X, Y ve Z kavramları incelendiğinde seçeneklerden hangisi doğru olur?

<u>X</u>	<u>Y</u>	<u>Z</u>
A) Çok alellilik	Eş baskınlık	Kontrol çaprazlama
B) Kontrol çaprazlama	Eş baskınlık	Çok alellilik
C) Tam baskınlık	Eş baskınlık	Kontrol çaprazlama
D) Eş baskınlık	Kontrol çaprazlama	Çok alellilik
E) Kontrol çaprazlama	Çok alellilik	Tam baskınlık

3. Farelerde kürk rengi çok alellilik ile kalıtılan bir karakterdir. Alellerin baskınlık ilişkisi ise şu şekildedir,
 K (Siyah) > K_b (beyaz) > K_g (Gri) > K_a (Albino)

Buna göre bu farelerde gözlenebilecek fenotip sayısı (X) ve genotip sayısı (Y) aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	<u>X</u>	<u>Y</u>
A)	4	10
B)	6	10
C)	4	27
D)	4	18
E)	6	20

7. Kan grupları ve kalıtımı ile ilgili olarak aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) ABO kan grubu sistemi alyuvar zarında bulunan antijene göre belirlenir.
- B) ABO kan grubu sistemi açısından bir bireyin genotipinde üç farklı alel bulunabilir.
- C) Rh pozitif fenotipinde olan bireyler homozigot ya da heterozigot genotipe sahip olabilir.
- D) Rh negatif kan grubu bir anne, Rh pozitif kan grubu bir bebeğe gebe kalırsa anne ve bebek arasında Rh uyumlulığı gelişebilir.
- E) ABO kan grubu sistemi açısından alyuvar zarında antijen taşımayan bireyler, O kan grubuna sahip olur.

8. Homozigot ARh+ bir bireyin aşağıda verilen hangi kan grubu genotipine sahip çocuğu olamaz?

- A) AO Rr
- B) AO RR
- C) AB Rr
- D) AA Rr
- E) AB rr

9. Eş baskınlık ile ilgili olarak aşağıda verilen açıklamalarдан hangisi yanlıştır?

- A) Özelliklerin belirlenmesinde tür içinde ikiden fazla alel çeşidinin etkili olması durumudur.
- B) İnsanda A ve B抗jenlerini belirleyen aleller arasında eş baskınlık söz konusudur.
- C) Bu aleller bakımından heterozigot olan iki bireyin çaprazlanması sonucunda genotip ve fenotip ayrışım oranı eşit çıkar.
- D) Aleller arasında baskınlık veya çekinkilik söz konusu değildir.
- E) Heterozigot durumda olan iki alelin etkisini fenotipte birlikte göstermesi durumudur.

10. Kısıtlı renk körlüğü ve kan grubu özellikleri bakımından fenotipi normal görüslü, A Rh (+) olan bir kadının genotipi,

- I. $X^R X^R AORR$
 - II. $X^R X^A ARr$
 - III. $X^R X^A BRr$
 - IV. $X^X AARr$
- yukarıda verilenlerden hangisi gibi olamaz?
- A) I ve II
 - B) II ve III
 - C) III ve IV
 - D) I, III ve IV
 - E) II, III ve IV

11. İnsan popülasyonlarında,

- I. X'e bağlı dominant
- II. otozomal resesif
- III. otozomal dominant
- IV. X'e bağlı çekinkik

yukarıda verilen kalıtsal yollarla ortaya çıkan özelliklerden hangilerinin kadınlarda erkeklerle göre daha yüksek oranda ortaya çıkması beklenir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız IV
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) I, II ve III

12. Hemofili özelliğini taşıyan heterozigot A Rh(+) bir baba ile hemofili taşıyıcı O Rh (-) bir annenin; hemofili, O Rh (-) bir kız çocukların olma ihtimali kaçtır?

- A) 1/2
- B) 1/4
- C) 1/8
- D) 1/16
- E) 1/32

13. Aşağıda fenotipi verilen bireylerden hangisi hemofili taşıyıcı ve A kan grubu bir anne ile, hemofili olmayan B kan grubu bir babanın çocuğu olamaz?

- A) Sağlıklı AB kan grubu erkek çocuk
- B) Taşıyıcı O kan grubu kız çocuk
- C) Taşıyıcı A kan grubu kız çocuk
- D) Hemofili hastası B kan grubu kız çocuk
- E) Hemofili hastası O kan grubu erkek çocuk

Eş Baskınlık - Çok Alellilik
Eşeye Bağlı Kalıtım

1. Kan gruplarını alyuvar zarları üzerinde bulunan antijen adı verilen proteinler belirler.
2. Kan plazmasındaki antijenlere karşı bağışıklık sistemi tarafından üretilen proteinlere antikor denilmektedir.

Verilen bilgilere göre,

- I. A Rh (+) kan grubu bireyin alyuvarlarında B ve Rh antijeni, kan plazmasında A antikoru bulunur.
- II. O Rh (-) kan grubuna sahip bireyde hiç antijen bulunmazken kan plazmasında 3 farklı antikor bulunabilir.
- III. AB Rh (+) kan grubundan bir kişinin alyuvarları A, B antjeni bulundururken plazmasında R antikoru bulunur.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

2. Bazı hastalık genlerinin gonozomlarda taşınmasına eşeye bağlı kalıtım denir. Gonozomlar, X ve Y olmak üzere iki çeşit olup dişilerde XX ve erkeklerde XY şeklinde bulunur. Gonozomal taşınan hastalıkların bazıları X kromozomunun özel bölgesinde bazıları Y kromozomunun özel bölgesinde bazıları ise X ve Y kromozomlarının ortak bölgesinde bulunmaktadır.

Buna göre,

- I. Y kromozому üzerinde bulunan bir genin oluşturduğu hastalık dişilerde görülebilir.
- II. Y kromozomunda taşınan bazı genler sadece erkeklerde bulunur.
- III. İnsanlarda bir genin etkin olabilmesi için kesinlikle diploit durumda olması gereklidir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

3. Labrador cinsi köpeklerin kürk renkleri verilmiştir.

Labrador cinsi köpeklerde kürk renginin oluşmasında iki çift gen etkilidir ($B-b$, $E-e$). B ve E alelinin ikisine birden sahip olan bireyler siyah, bb taşıyan ve en az bir tane E geni bulunduran köpekler kahverengi olurken ee taşıyan tüm köpekler sarı kürklü olmaktadır.

Buna göre B ve E için heterozigot siyah labrador ile Bb genlerine sahip sarı labradorun kahverengi kürklü yavru sahibi olma ihtimali kaçtır?

- A) 0
- B) 1/4
- C) 1/8
- D) 3/8
- E) 1/16

4. Aynı karaktere etki eden iki farklı alelin fenotipte etkisini göstermesi sonucu eş baskınlık oluşur.

Eş baskın olarak aktarılan bir özelliği fenotipinde gösteren bir birey, homozigot özellikteki birey ile çaprazlanması sonucu oluşacak bireylerin her iki alele de sahip olma olasılığı kaçtır?

- A) 1/4
- B) 1/2
- C) 2/3
- D) 3/4
- E) 1

5. Aşağıdaki taloda bazı bireylerden alınan kan örnekleri üzerine damlatılan serumların gerçekleştirdiği çökelme durumları verilmiştir.

	Anti A	Anti B	Anti D
Tarık	+	-	-
Kerem	+	+	-
Berk	-	-	+
Nur	+	+	-
Merve	-	+	+
Yasemin	-	+	-
+ çökelme olur - çökelme olmaz			

Buna göre verilen bireylerin hangilerinin evlenmesi sonucu kan (Rh) uyuşmazlığı görülebilir?

- A) Yasemin - Kerem
- B) Merve - Tarık
- C) Yasemin - Tarık
- D) Merve - Berk
- E) Nur - Berk

6. X kromozomuna bağlı baskın alellerin belirlediği özellikler ile ilgili olarak,

- Toplumda dişi bireylerde görülme olasılığı daha yüksektir.
- Erkek bireylere anneden aktarılır.
- Baskın aleli taşıyan erkek bireyin tüm kız çocukları baskın özellikte olur.

verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III

7. İnsan popülasyonlarında hemofili özelliği açısından dişi ve erkek bireylerin genotip-fenotip çeşitlerini gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Eşey	Genotip	Fenotip
Dişi	$X^H X^H$	Sağlıklı
	$X^H X^h$	Taşıyıcı
	$X^h X^h$	Hemofili
Erkek	$X^H Y$	Sağlıklı
	$X^h Y$	Hemofili

Buna göre,

- Popülasyonlarda hemofili erkek sayısı hemofili dişi sayılarından fazladır.
- Hemofili olan erkek birey özelliğin ortaya çıkmasında rol oynayan aleli erkek çocuklarına aktarır.
- Hastalığa neden olan alel resesiftir.

verilen açıklamalardan hangileri yanlışdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III

8. Hemofili hastası olan bir kız çocuğu ve ailesi ile ilgili olarak,

- Annesi hemofilidir.
- Anne tarafından dedesi normaldir.
- Babası hemofilidir.
- Baba tarafından dedesi hemofilidir.

yukarıda verilen çıkışmlardan hangilerinin doğruluğu kesin değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve IV

9. Kısımlı renk körlüğü bakımından taşıyıcı olan Sibel Hanım'ın kısmi renk köru olan Sena adında bir kız çocuğu olduğuna göre aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yansızdır?

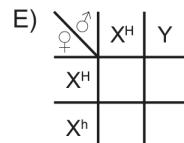
- A) Sibel'in kısmi renk köru erkek çocuğu olma ihtimali yoktur.
 B) Sena'nın babası kesinlikle renk kördür.
 C) Sena'nın normal görüşü erkek kardeşi olma ihtimali 1/4'tür.
 D) Sena'nın babaannesi kısmi renk körlüğü alelini genotipinde bulundurur.
 E) Sibel'in babasının genotipi bu özellik açısından kesin olarak belirlenemez.

10. Kısımlı renk köru bir erkek ile normal görüşlü bir kadının üç çocuğundan bir kız ve bir erkek çocuğu kısmi renk köru, diğer çocukları ise normal görüşlündür.

Buna göre anne ve babanın bu özellik bakımından genotipleri nasıl olmalıdır?

	Anne	Baba
A)	$X^R X^r$	$X^R Y$
B)	$X^R X^r$	$X^r Y$
C)	$X^R X^R$	$X^r Y$
D)	$X^R X^r$	$X^R Y$
E)	$X^r X^r$	$X^r Y$

11. Hemofili özelliği bakımından taşıyıcı bir anne ile sağlam bir babanın çocukların genotipini bulmak için oluşturacak Punnett karesi aşağıdakilerden hangisidir?

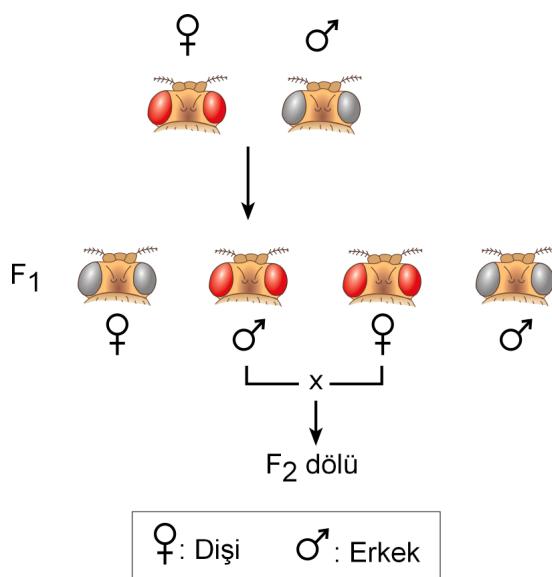

Eş Baskınlık - Çok Alellilik
Eşeye Bağlı Kalıtım

2018 TYT

- Meyve sineklerinde eşey kromozomları dişilerde XX, erkeklerde XY'dir. Göz renginden sorumlu gen, X kromozomu üzerinde yer alır. Kırmızı göz renginden sorumlu alel (R), beyaz göz renginden sorumlu alele (r) baskındır.
 - Laboratuvara yapılan bir deneyde kırmızı gözlü bir dişi, beyaz gözlü bir erkekle çaprazlanarak F_1 dölü (kırmızı gözlü erkek ve dişi, beyaz gözlü erkek ve dişi bireyler) elde edilmiştir.
 - Deneyin ikinci aşamasında ise F_1 dölünden alınan kırmızı gözlü erkek ve dişi birey çaprazlanarak F_2 dölü elde edilmiştir.

Bu deneye göre,

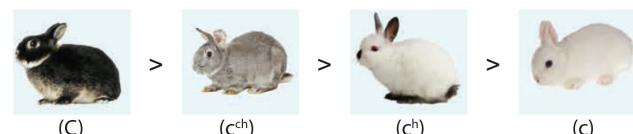
- F_1 dölündeki beyaz gözlü erkek ve dişi bireylerin oranı yaklaşık olarak birbirine eşittir.
- F_2 dölünde beyaz gözlü bireylerin ortaya çıkması beklenmez.
- F_2 dölünde göz rengi fenotipinin cinsiyetler arasında dağılım oranı bakımından farklılığın olması beklenir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

- Bir türde, bir özellik ile ilgili olarak ikiden fazla gen çeşidinin bulunmasına çok alellilik denir. Diploit bireyler bu alellerden sadece ikisini taşıyabilir ve aleller arasındaki baskınlık durumuna göre farklı fenotipler görülebilir. Örneğin, tavşanlarda post renklerini belirleyen aleller ve bu aleller arasındaki baskınlık ilişkisi aşağıda gösterildiği gibidir.

Alellerin Baskınlık İlişkisi

Post renkleri

Koyu Gri (C)
Chinchilla (c^h)
Kısıtlı noktalı (c^l)
Albino (c)

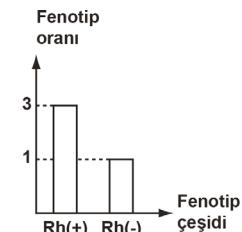
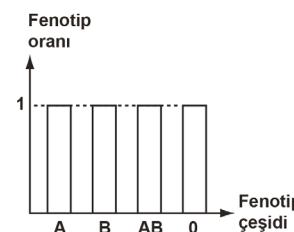
Bu bilgiler kullanılarak,

- Bu özellik bakımından kaç farklı homozigot bulunur?
- Chinchilla tavşan kaç farklı genotipte olabilir?
- Ebeveynlerinden biri kısıtlı noktalı diğeri albino olduğunda doğacak yavru hangi fenotipte olur?
- Ebeveynlerinden biri homozigot koyu gri olduğunda doğacak yavru hangi fenotipte olur?

sorularından hangilerine kesin cevap verilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve IV
- E) I, II, III ve IV

- ABO ve Rh sistemi bakımından genotipi bilinmeyen iki bireyin çaprazlanmasıyla oluşabilecek fenotip çeşidinin oranları grafiklerde gösterilmiştir.

Grafiklere göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışdır?

- A) Annenin genotipi A0 Rh(-)'dır.
- B) Çaprazlama sonucu oluşan fenotip çeşidi 8'dir.
- C) 0 Rh(+) erkek çocuğu doğma olasılığı 3/32'dir.
- D) Çaprazlama sonucu oluşan genotip çeşidi 12'dir.
- E) A Rh(-) bir çocuğun doğma olasılığı 1/16'dır.

4. AB0 kan gruplarının kalıtımı aşağıda verildiği gibidir.
- A ve B aleleri çekinik gen olan O üzerine baskındır.
 - AA ya da AO genotipi kan grubu A, BB ya da BO genotipi ise B kan grubudur.
 - Homozigot OO genotipi kan grubu O'dır.
 - AB genotipi kan grubu AB'dır.

Bir hastanede aynı zamanda doğum yapan Duygu, Zeynep ve Seval kız bebek, Nilüfer ise erkek bebek dünyaya getiriyor. Birbirine karışan bebeklerin kimselere ait olduğunu belirlemek için kan grubu tayini yapılıyor. Doğan bebeklerin ve 4 ailenin kan grupları aşağıda verildiği gibidir.

1.bebek kız: 0	2.bebek kız: AB
3.bebek erkek: A	4.bebek kız: B
X ailesi	Y ailesi
Duygu: B	Nilüfer: AB
Çağrı: B	Sercan: 0
Z ailesi	T ailesi
Zeynep: B	Seval: 0
Osman: A	Mahmut: AB

Buna göre,

- X ailesinin bebeğinin kan grubu O'dır.
- Y ailesinin bebeğinin kan grubu A'dır.
- Z ailesinin bebeğinin kan grubu kesinlikle AB'dır.
- T ailesinin bebeğinin 3. ve 4. bebek olma olasılığı vardır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve IV C) I, II ve III
 D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

5. Farklı canlı türlerinde, belirli bir karakter üzerine etki eden genin alellerini arasındaki baskınlık-çekiniklik durumu ile ilgili aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Canlı türleri	Alel çeşit sayısı	Alellerin baskınlık-çekiniklik durumu
K	3	$K_1 > K_2 > K_3$
L	3	$L_1 > L_2 = L_3$
M	4	$M_1 > M_2 > M_3 > M_4$
N	4	$N_1 > N_2 = N_3 > N_4$

Tablo incelendiğinde,

- L ve M türlerinde ilgili karakterlere yönelik aynı sayıda fenotip çeşitliliği gözlenir.
- İlgili karakterlerde fenotipik çeşitliliğin en fazla görüldüğü canlı türü M'dir.
- K türünde ilgili özellik için ortaya çıkan fenotip ve genotip çeşit sayıları birbirine eşittir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) II ve III

6. Bütün tavukların başında etli yapıda olan tarak (ibik) bulunmaktadır.

Tarak şekilleri ve genotipleri aşağıda gösterilmiştir.

Tekli rrpp Bezelye rrP- Gül R-pp Ceviz R-P-

Ebeveynlerin genotipleri aşağıdakilerden hangisi gibi olursa dört tarak formuna sahip yavrular oluşabilir?

- A) RrPP x rrpp
 B) Rrpp x rrrp
 C) RRpp x RrPp
 D) Rrpp x rrPp
 E) RRPp x RrPP

7. **Kısmi renk körü bir anne ile normal görüşlü bir babanın çocukları ile ilgili seçeneklerden hangisi söylenebilir?**

(Kısmi renk körlüğü X'e bağlı çekiniktir.)

- A) Tüm çocuklar sağlamdır.
 B) Kız çocukların yarısı taşıyıcıdır.
 C) Erkek çocukların tamamı taşıyıcıdır.
 D) Kız çocukların tamamı renk körür.
 E) Erkek çocukların tamamı renk körür.

8. **Y kromozomunun homolog olmayan bölgesinde taşınan alellerin belirlediği özellikler ile ilgili olarak,**

- Sadece erkek bireylerde ortaya çıkar.
 - Babadan tüm çocuklara aktarılır.
 - Baskın özelliklerin ortaya çıkma olasılığı daha yüksektir.
- verilen açıklamalardan hangileri yanlışdır ?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) I ve III E) II ve III

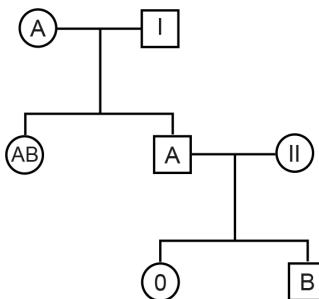
9. **Kız kardeşi hemofili hastası olan sağlam fenotipli bir kadın ile bu özellik bakımından sağlam fenotipli erkeğin evliliğinden doğacak çocukların hemofili hastası olma olasılığı kaçtır?**

(Hemofili X kromozomu üzerinden çekinik olarak aktarılır.)

- A) 0 B) %25 C) %50 D) %75 E) %100

1. Bir ailenin kan gruplarıyla ilgili soyağacı şeması verilmiştir.

Soyağacında I ve II ile gösterilen bireylerin aynı kan grubuna sahip olma ihtimali aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 1/4
- B) 1/3
- C) 1/2
- D) 2/3
- E) 1

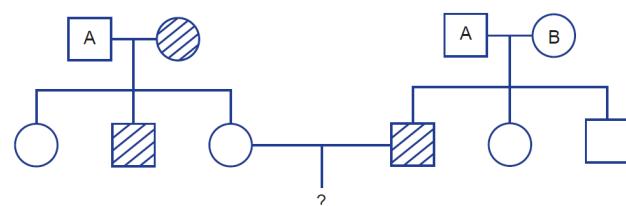
2. Aşağıda biyolojik çeşitlilik ile ilgili bazı tanımlar verilmiştir.
- I. İki ayrı DNA molekülünün birleşerek yeni DNA molekülü oluşması sonucu oluşan kalıtsal çeşitlilik.
 - II. Çeşitli nedenlerle DNA'nın yapısının değişmesidir.
 - III. Genlerin ya da DNA'nın canlılarda kalıtsal değişiklikler meydana getirmesidir.
- Buna göre, belirtilen tanımlara karşılık gelen kavramlar seçeneklerin hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?**
I	II	III
A) Mutasyon	Mutagen	Genetik varyasyon
B) Genetik varyasyon	Mutagen	Kross over
C) Rekombinasyon	Mutasyon	Mutagen
D) Rekombinasyon	Mutasyon	Genetik varyasyon
E) Mutasyon	Kross over	Genetik varyasyon

3. Homolog kromozomlarla ilgili,

I. Birbirlerinin tipatıp aynı olmaları
II. Aralarında krossing over yapabilmeleri
III. Mayoz bölünmede bağımsız ve rastgele ayrılımları
durumlarından hangileri canlılarda genetik çeşitliliği artırıcı yönde değerlendirilemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

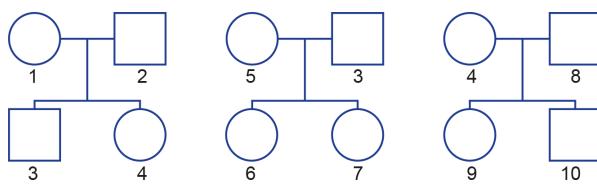
4. Soyağacında çekinkin kan grubuna sahip bireyler tarali olarak gösterilmiştir.

Buna göre "?" ile gösterilen bireyin kan grubu ile ilgili,

- I. Genotipi OO olma ihtimali yoktur.
 - II. A kan grublu kız çocuğu olma ihtimali %25'tir.
 - III. Genotipinde O aleli, %100 bulunur.
- İfadelerinden hangileri doğrudur?**
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) Yalnız III
 - D) II ve III
 - E) I, II ve III

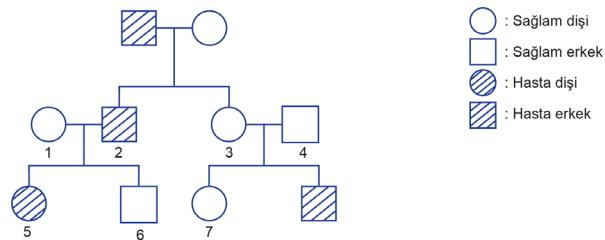
5. Soyağaçları verilen üç aileye ait bireyler numaralandırılmıştır.

Buna göre, numaralı bireylerden hangileri arasındaki genetik benzerlik en uzaktır?

- A) 1 ve 9
- B) 5 ve 4
- C) 4 ve 7
- D) 3 ve 10
- E) 8 ve 9

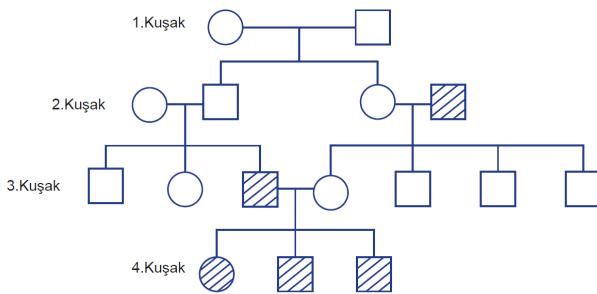
7. Y kromozomunun X ile homolog olmayan bir kısmında taşınan hastalığın kalıtımı soyağacında gösterilmiştir.

Buna göre numaralandırılmış bireylerden hangilerinin gösteriminde yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1 ve 4
- B) 2 ve 6
- C) 1, 3 ve 5
- D) 3, 5 ve 7
- E) 4, 5 ve 6

6. Herhangi bir otozomal hastalığın kalıtımı soyağacında taralı olarak gösterilmiştir.

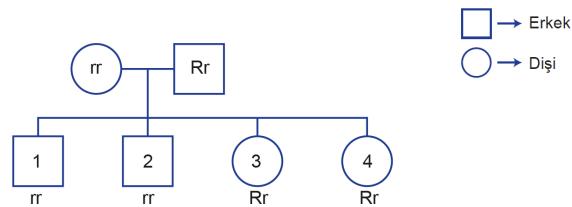

Soyağacı ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Akraba evlilikleri, otozomal resesif hastalıkların görülme sıklığını artırır.
- B) Hastalık aleli aileye 2. kuşakta katılan erkek ile gelmiştir.
- C) Bu gen 1. kuşakta bulunan ebeveynlerde gizli durumdadır.
- D) 3. kuşakta her iki eşte de genler arasındaki benzerlik arttığı için hasta çocuk ihtimali de artar.
- E) 4. kuşakta dünyaya gelebilecek her çocukta hasta olma ihtimali % 50'dir.

8. Yenidoğanda sarılık ve kansızlıkla sonuçlanan Rh faktörüne bağlı Rh uyuşmazlığı sadece Rh- anne ile Rh+ babanın, Rh+ kan grubuna sahip fetüs olduğunda ortaya çıkar ve kalıcı beyin hasarı görülebilir. İlk hamileliğinde Rh- annenin kanında antikor üretimi yeni gerçekleştiği için bebek, antikorlardan etkilenmeden dünyaya gelebilir.

Bir ailenin Rh faktörüne bağlı genotipleri soyağacında verilmiştir.

Buna göre,

- I. 1 ve 2. çocuklarda kan uyuşmazlığı görülmez.
- II. 3. çocuk kan uyuşmazlığından etkilenir.
- III. Babanın genotipi RR olduğunda Rh uyuşmazlığı görülmeye olasılığı daha fazladır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

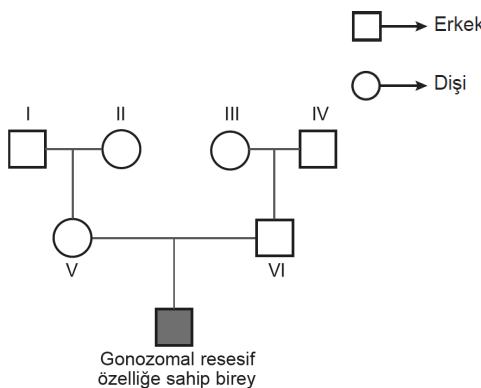
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve II

Soyağaçları -
Genetik Varyasyonlar ve Biyolojik Çeşitlilik

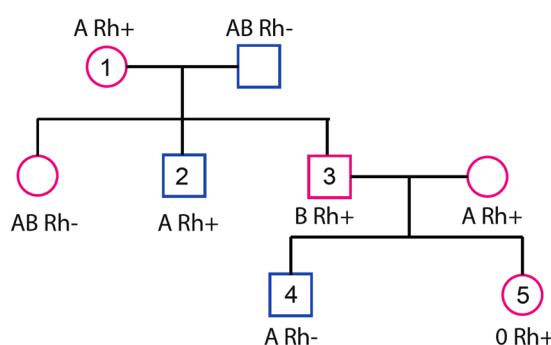
1. Soyağacında gonozomal resesif bir özelliğe ait kalıtım verilmiştir. Bu özelliği taşıyan birey gri renkle gösterilmiştir.

Buna göre hangi bireylerin genotipi kesin olarak belirlenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve IV
D) II ve V E) V ve VI

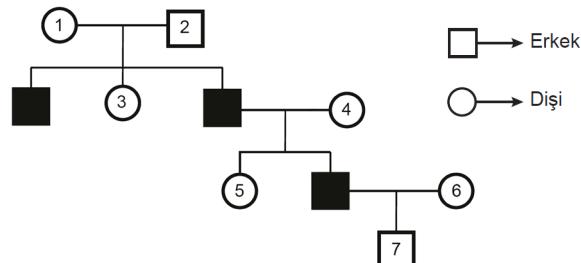
2. Soyağacında bireylerin kan grubu fenotipleri verilmiştir.

Buna göre numaralandırılmış bireylerden hangilerinin genotipi tam olarak belirlenemez?

- A) 1 ve 2
B) 1 ve 4
C) 2 ve 3
D) 2 ve 5
E) 1, 3 ve 5

3. Şekildeki soyağacında, otozomal resesif bir alelin etkisini fenotiplerinde gösteren bireyler koyu renkte gösterilmiştir.

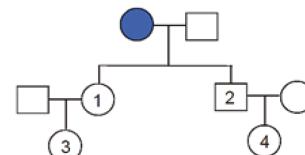
Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) 3 ve 6 numaralı bireyler kesinlikle heterozigottur.
B) 4 numaralı bireyde çekinkik alel bulunmaz.
C) 5 ve 7 numaralı bireyler kesinlikle heterozigottur.
D) 1 ve 2 numaralı bireylerde çekinkik alele rastlanmaz.
E) 7 numaralı birey çekinkik aleli annesinden almıştır.

4. **Mutasyonlarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?**

- A) Canlılığın çevreye uyum yeteneğini artırabilir.
B) Gerçekleşen bütün mutasyonlar gelecek nesillere aktarılmalıdır.
C) Aşırı sıcaklık mutasyon nedeni olamaz.
D) Kromozom yapısı ve kromozom sayısı değişiklikleri şeklinde mutasyon çeşitleri vardır.
E) Biyolojik çeşitliliğin oluşmasında başlıca nedenlerden biri de mutasyonlardır.

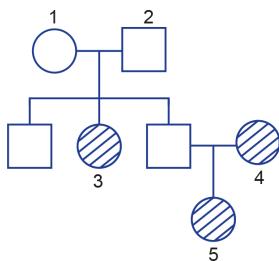
5. Soyağacında mavi renk ile gösterilen bireyin gamet hücrelerine ait mitokondrilerde mutasyon gerçekleşmiştir.

Soyağacında numaralı bireylerden hangilerinde mutant genleri taşıyan mitokondrilere rastlanmaz?

- A) Yalnız 2 B) Yalnız 4 C) 1 ve 2
D) 1 ve 3 E) 1, 2 ve 3

6. Hemofili X kromozomu üzerinde çekinik alel ile taşınan bir hastalıktır.

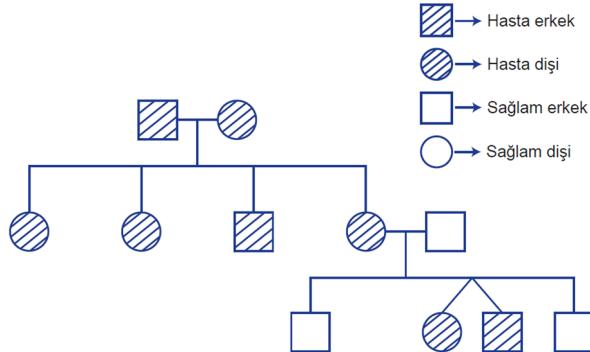

○ : Sağlam dişi
□ : Sağlam erkek
▨ : Hemofili dişi
▨ : Hemofili erkek

Bazı bireylerinde hemofili hastalığı görülen soyağacında, 1 ve 2 numaralı bireylerin hemofili aleli taşımadığı bilindiğine göre bireylerden hangilerinin hemofili hastası olması mutasyonu düşündürmektedir?

- A) Yalnız 3
- B) Yalnız 4
- C) Yalnız 5
- D) 3 ve 5
- E) 3, 4 ve 5

7. Von Willebrand hastalığı, hemofiliye göre daha yaygın ve daha hafif seyreden otozomal dominant bir kanama bozukluğudur. Bu hastalığın görüldüğü bir ailedeki soyağacı verilmiştir.

▨ → Hasta erkek
▨ → Hasta dişi
□ → Sağlam erkek
○ → Sağlam dişi

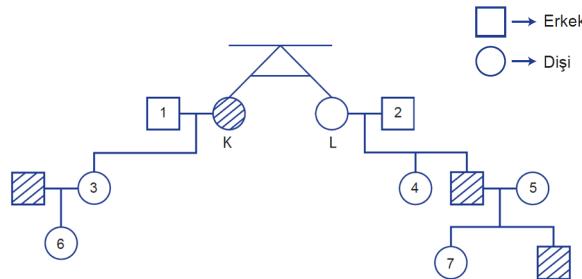
Buna göre,

- I. Karakter her kuşakta ortaya çıkmıştır.
- II. Hasta çocuğun anne veya babası mutlaka bu karakteri bulundurur.
- III. Karakterin erkek ya da kız çocuğuna geçme olasılığı aynıdır.
- IV. Karakteri heterozygot taşıyan kişi, %50 ihtimalle çocuklarına bu karakteri aktarır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

8. Soyağacı X kromozomu üzerinden çekinik alel ile aktarılan bir özelliği ifade edip taralı gösterilen bireyler bu özelliği fenotipine yansımaktadır. (K ve L bireyleri tek yumurta ikizidir.)

□ → Erkek
○ → Dişi

Buna göre,

- I. Soyağacında sadece 4. bireyin genotipinin homozigot ya da heterozygot olduğu belirlenemez.
- II. Bu özelliğin K bireyinde mutasyon sonucuoluştugu kesindir.
- III. 7 numaralı bireyin erkek kardeşine bu özellik babasından geçmiştir.

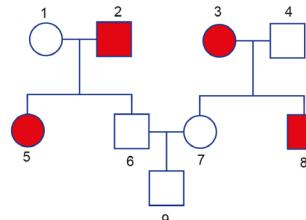
İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

9. *Drosophila* cinsi sineklerde göz rengi aleli eşey kromozomlarına bağlı taşınmaktadır. Erkeklerde tek alel ile kontrol edilen karakter çekinik olursa beyaz, baskın olursa kırmızı gözü olmaktadır.

○ BEYAZ GÖZLÜ DİŞİ SINEK
□ BEYAZ GÖZLÜ ERKEK SINEK

● KIRMIZI GÖZLÜ DİŞİ SINEK
■ KIRMIZI GÖZLÜ ERKEK SINEK

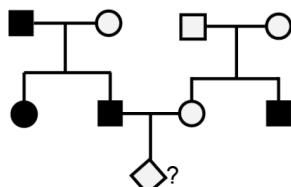
Soyağacında verilen bu özellik ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenenemez?

- (Mutasyon gerçekleşmediği varsayılmalıdır.)
- A) 8. kırmızı göz alelini sadece 3 numaralı sinekten almıştır.
 - B) 6 ve 7 numaralı sineklerin kırmızı gözü yavrusu oluşamaz.
 - C) 9 numaralı sinekte bulunan çekinik alelin kaynağı 4 numaralı sinek olabilir.
 - D) 1 numaralı sineğin genotipi X^aX^a 'dır.
 - E) 2 ve 8 numaralı sineklerin genotipi X^aY 'dır.

2019 TYT

1. Renk körlüğü X kromozomu üzerindeki çekinik bir alel tarafından kalıtılan bir hastalıktır.

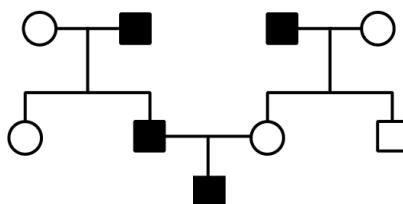
◻ Sağlıklı erkek ◻ Sağlıklı dişi
◼ Hasta erkek ● Hasta dişi

Yukarıdaki soyağacında "?" ile gösterilen bireyin renk körü olma olasılığı kaçtır?

- A) 1 B) 3/4 C) 1/2 D) 1/4 E) 1/8

2020 TYT

2. Popülasyonda görülmeye sıklığı yüksek olan kalıtsal bir hastalığın kalıtım şeklini belirlemek isteyen bir araştırmacı, bu hastalığın görüldüğü bir ailenin soyağacını aşağıdaki gibi çiziyor.

◻ Sağlıklı dişi ◻ Sağlıklı erkek
● Hasta dişi ■ Hasta erkek

Bu hastalığın kalıtım şekliyle ilgili,

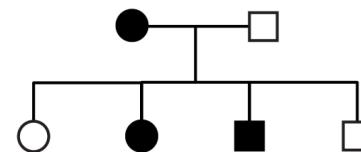
- I. Hastalığın sadece erkek bireylerde ortaya çıkması, Y'ye bağlı çekinik alel ile kalıtıldığına işaret etmektedir.
- II. Bu hastalık kesinlikle otozomal baskın alel ile kalıtılmaktadır.
- III. Soyağacında hasta dişi birey bulunmamasına karşın bu hastalığa X'e bağlı çekinik alel yol açıyor olabilir.

yorumlarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

2021 TYT

3. Aşağıdaki soyağacında bir özelliğin bir ailedeki kalıtımı verilmiştir.

◻ Özelliği göstermeyen erkek ○ Özelliği göstermeyen dişi
■ Özelliği gösteren erkek ● Özelliği gösteren dişi

Buna göre bu özelliğin kalıtımı ile ilgili,

- I. X kromozomundaki baskın bir alel ile kalıtılıyor olabilir.
- II. X kromozomundaki çekinik bir alel ile kalıtılıyor olabilir.
- III. Otozomal baskın olarak kalıtılıyor olabilir.
- IV. Otozomal çekinik olarak kalıtılıyor olabilir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) II ve IV
D) I, III ve IV
E) II, III ve IV

4. Y kromozomunda meydana gelen bir mutasyon, popülasyon içinde yer alan dişi bireylerde fenotipte birinci nesilde görülmeli,

I. mutasyonun, X kromozomuna homolog bölgesinde gerçekleşmesi

II. X ve Y kromozomları arasında parça değişiminin gerçekleşmesi

III. mutasyonun dominant özellikte olması

durumlarından hangileri ile açıklanabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5. Tek yumurta ikizleri bir yumurta ve spermin birleşmesi sonucunda oluşan zigotun, ilk hücre bölünmesinin ardından iki ayrı zigot gibi davranarak, kendi içinde anne karnında gelişmeye devam etmesiyle oluşur. Tek yumurta ikizlerinin cinsiyetleri, kan grupları gibi kalitsal özellikleri aynıdır. Dış görünüşleri çok benzerdir.

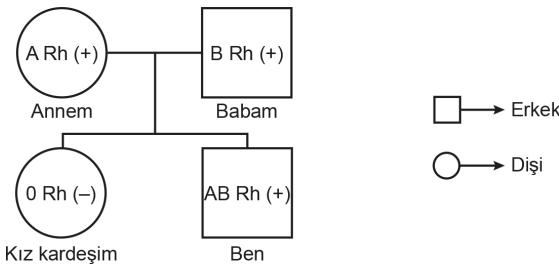
Buna göre insan popülasyonlarında tek yumurta ikizliliği oranının zamanla artmasıyla popülasyonun geleceği ile ilgili,

- I. Biyolojik çeşitlilik olumsuz etkilenir.
 - II. Genetik varyasyon azalır.
 - III. Doğal seçim mekanizmasına olumlu olarak yansır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) Yalnız III
 - D) I ve II
 - E) I, II ve III

6. Aile fertlerinin kan gruplarını merak eden Ali elde ettiği bilgileri kullanarak aşağıdaki soy ağacını oluşturuyor.

Soyağacında aile bireylerinin her birinin birbirinden farklı kan grubuna sahip olduğunu gören Ali, bu durumla ilgili olarak,

- I. "A" ve "B" özellikleri bana anne ve babamdan geçen özelilikler olduğuna göre sahip olduğum özelliğin yarısını anımdan diğer yarısını babamdan alırım.
 - II. Kız kardeşimin kan grubu annem ve babamdan farklı olduğuna göre "O" özelliği ailemde gizli kalan ve kardeşimde ortaya çıkan bir özelliktir.
 - III. Rh (-) özelliği sadece kız kardeşimde olan ve "O" özelliği gibi gizli kalan bir özelliktir.

oluşturduğu çıkarımlardan hangilerinin doğru olduğu söylenebilir?

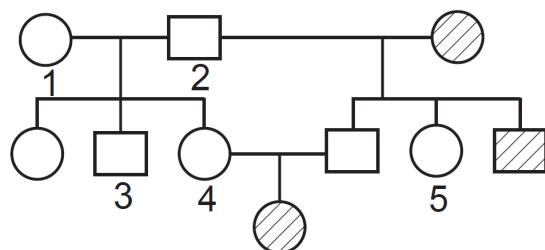
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Bir genin farklı alellerini birlikte bulunduğu fenotipi belirleyen alel baskın, diğeri ise çekinik olarak adlandırılır. Baskın ve çekinik alellerinin oluşturabileceği genotip ve fenotip çeşitleri tabloda verilmiştir.

Genotip	Fenotip
AA	Baskın Özellik
Aa	Baskın Özellik
aa	Çekinik Özellik

Fenotipi çekinik olan bireyin genotipi kesin olarak bilinir ancak tablodan da anlaşıldığı gibi fenotipi baskın olan bireyin genotipi için iki olasılık vardır. Baskın bireyin genotipini belirlemek için çekinik bireyle yapılan çaprazlamaya "Kontrol çaprazlama" denir. Örneğin bir köpek türünde siyah kürkü olma, kahverengi kürkü olmaya baskındır.

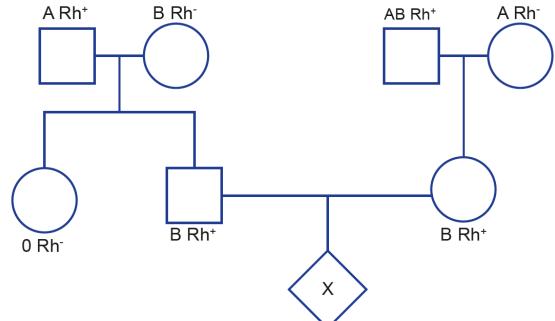
Soyağacında içi taralı bireyler kahverengi kürke sahip olduğuna göre,

yukarıdaki numaralı bireylerden hangileri için kontrol çaprazlama yapılmasına gerek yoktur?

- A) 1 ve 2
 - B) 1 ve 3
 - C) 2 ve 3
 - D) 2, 4 ve 5
 - E) 3, 4 ve 5

- 8.** Bir aileye ait kan grubu fenotipleri soyağacı üzerinde verilmiştir.

Buna göre, soyağacında "X" ile gösterilen bireyin kan grubu genotipinin homozigot B Rh+ olma ihtimali nedir?

- A) $\frac{1}{2}$ B) $\frac{1}{4}$ C) $\frac{3}{4}$
D) $\frac{3}{8}$ E) $\frac{1}{16}$

1. Canlılarda görülen beslenme şekillerinden biri olan ototrof beslenme, fotoototrof ve kemoototrof olarak ikiye ayrılır.

Ototrof beslenen canlılar için,

- I. CO₂ özümlemesi yapma
- II. inorganik maddeden organik madde sentezi yapma
- III. yapılarında klorofil bulundurma
- IV. atmosfer oksijene katkı sağlama

Verilenlerden hangileri ortaktır?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız IV
- C) I ve II
- D) I, II ve IV
- E) I, III ve IV

2. Ayırtıcı canlıların tümünde,

- I. heterotrof beslenme
- II. ökaryot hücre yapısına sahip olma
- III. organik maddeden enerji üretme
- IV. hücre dışına sindirim enzimi salgılama

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri ortaktır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve IV
- E) I, III ve IV

3. Aşağıdakilerden hangisi ekosistemin abiyotik faktörlerindendir?

- A) Ağaç
- B) Kaplumbağa
- C) Toprak
- D) Ayırtıcı
- E) Koyun

4. Avlanmanın serbest olduğu dönemde balıkçıların Karadeniz'den avladıkları tonlarca hamsi balığı ekolojide hangi topluluğa karşılık gelir?

- A) Tür
- B) Popülasyon
- C) Komünite
- D) Habitat
- E) Ekolojik niş

5. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde ekosistemin biyotik ve abiyotik faktörleri ile ilgili örnekler yanlış verilmiştir?

	Biyotik	Abiyotik
A)	Toprak	Ayırtıcılar
B)	Tüketiciler	Sıcaklık
C)	Üreticiler	pH
D)	Ayırtıcılar	Su
E)	Ayırtıcılar	İşik

6. Aynı ekosistemde yaşayan bir komünitedeki tüm canlılar da aşağıda verilenlerden hangisi ortaktır?

- A) Karbondioksit özümlemesi
- B) İnorganik madde oksitlemesi
- C) Oksijenli solunum ile ATP sentezi
- D) Hücre dışı sindirim yapma
- E) Defosforilasyon

7. Böcekçil bitki ve çam aacı için,

- I. Kloroplast organeli bulundurmak.
- II. Hücre dışı sindirim yapmak.
- III. Hem ototrof hem heterotrof beslenmek.

Verilenlerden hangileri ortaktır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

8. Mantarlar ve böcekçil bitkiler,

- I. fotosentez yapma
- II. dışarıdan organik besin alma
- III. protein sentezleme
- IV. topraktan su ve mineral alma

olaylarından hangilerini ortak olarak gerçekleştirir?

- A) I ve II B) I ve IV C) I, III ve IV
 D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

9. Aynı ekosistemde bulunan,

- I. kedi
- II. fare
- III. insan
- IV. bira mayası
- V. kene

canlılardan heterotrof ve ototrof beslenenler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	<u>Heterotrof</u>	<u>Ototrof</u>
A)	II - III	V
B)	I - II - III	IV - V
C)	I - IV - V	II - III
D)	I - II - III - V	IV
E)	I - II - III - IV - V	-

10. Böcekçil bitkiler,

- I. kükürt
- II. azot
- III. su
- IV. fosfor

maddelerinin hangileri bakımından fakir topraklarda yaşarlar?

- A) Yalnız II B) II ve III C) II, III ve IV
 D) I, III ve IV E) I, II, III ve IV

11. Ototrof beslenen canlılarla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlışdır?

- A) Mantarlar ototrof canlıların en önemli grubudur.
- B) Heterotrof canlıların doğrudan ya da dolaylı besin kaynağıdır.
- C) İnorganik maddelerden organik madde sentezlerler.
- D) Ekosistemdeki toplam biyokütlesi en fazla olan gruptur.
- E) Karbon ve oksijenin atmosferdeki değişiminde etkilidirler.

12. Ekolojik birimlerden üç tanesini temsil eden E, H ve M arasındaki bazı ilişkiler verilmiştir. Aynı zamanda M'nin aynı tür canlılardanoluştuğu bilinmektedir.

- Birey çeşit sayısı : H > E > M
- Rastgele seçilen iki bireyin genetik benzerliği : M > E > H
- Toplam aktif gen çeşit sayısı: H > E > M

Bu bilgilere göre,

- I. E'de yer alan türlerin çitleşmesiyle verimli döller oluşur.
 II. M komünite, E ekosistemdir.
 III. H ekosistem, E komünite, M popülasyondur.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve III E) I, II ve III

13. Canlılar ekolojik nişlerine göre üretici, tüketici ve ayırtıcı olarak gruplandırılır. Canlılarda gerçekleşen madde dönüşümü gösteren olaylar verilmiştir.

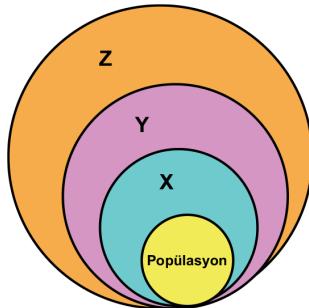
- I. İnorganik madde → Organik madde
 II. Organik madde → İnorganik madde
 III. Organik madde → Organik madde

Buna göre verilen dönüşüm olaylarının canlıların ekolojik nişlerine göre sınıflandırılması aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	<u>Üretici</u>	<u>Tüketici</u>	<u>Ayırtıcı</u>
A)	I	I ve II	I ve III
B)	II	III	I
C)	III	I	II
D)	III	II	I
E)	I, II ve III	II ve III	II ve III

1. Aşağıdaki şekilde ekolojik terimler büyülüük bakımından sıralanmıştır.

Buna göre,

- I. X, belirli bir bölgede yaşayan tüm popülasyonların oluşturduğu komünitedir.
- II. Y, belli bir bölgede yaşayan canlılar ve cansız çevreden oluşan biyosferdir.
- III. Z, yeryüzündeki canlıların yaşadığı tabaka olan ekosistemdir.

yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

2. Ekolojik birimlere ait bazı örnekler verilmiştir.

Popülasyon : Yozgat Çamlık Millî Parkı'nda yetişen Cehrilik lâleleri

Komünte : Yozgat Çamlık Millî Parkı'nda yetişen lâleler

Ekosistem : Yozgat Çamlık Millî Parkı

Buna göre,

- I. Belirli bir alanda yaşayan aynı tür canlıların oluşturduğu topluluğa popülasyon denir.
- II. Ekolojik organizasyon basamaklarının küçükten büyüğe doğru sıralanması; popülasyon, komünte, ekosistemdir.
- III. Komünte bir popülasyon içerirken ekosistem ise cansız çevreden oluşur.

İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Çevre şartlarındaki değişimler ekosistemlerin yapısını ve komünitelerin tür çeşitliliğini değiştirir.

Buna göre,

- I. Kimyasal atıklar
- II. Tarım ilaçları
- III. Çöpler
- IV. Asit yağmurları

maddelerinden hangileri toprak ve tatlı su kaynaklarındaki pH'sını değiştirerek canlıların yaşamını tehlkiye sokabilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve IV
- E) I, II, III ve IV

4. Ayırıştırıcılar ile ilgili,

- I. Organik atıkları hücre dışında sindirir.
- II. İşık enerjisi ile ATP sentezlerler.
- III. Yaşam için gerekli olan karbon, azot gibi elementlerin devamlılığını sağlar.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5. Belirli bir bölgede yaşayan aynı türde ait bireylerin oluşturduğu popülasyonlarla ilgili olarak,

- I. Bir popülasyonu oluşturan bireyler başka bir popülasyonla aynı bölgeyi paylaşabilir.
- II. Popülasyonlar her zaman geniş alanlara yayılmalıdır.
- III. Popülasyondaki tüm bireylerin genetik yapıları aynı olmak zorundadır.

Verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

6. Aynı ekosistemde etkileşim içinde bulunan bazı canlılarla ilgili bilgiler verilmiştir.

- X- Karbon kaynağı olarak CO_2 kullanır.
 Y- Besinlerini katı parçacıklar şeklinde alır.
 Z- Hücrelerinde klorofil sentezini sağlayan genlere sahiptir.
 T- Besin sentezi tepkimelerinde atmosfere O_2 verir.

Bu canlı grupları ile ilgili olarak,

- I. X ve T canlıları kemootrotrof beslenir.
 II. Y ile gösterilen canlılar etçil beslenir.
 III. Z ile gösterilen canlılar fotosentez yapar.

İfadelerinden hangileri kesinlikle doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve III E) I, II ve III

7. Bir ekosistemde canlıların üstlendiği görev “ekolojik niş” denir.

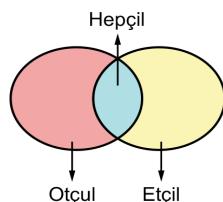
Bir canlıın ekolojik nişinin belirlenmesinde,

- I. inorganik maddeden organik madde sentezlemesi
 II. besinini büyük katı parçalar halinde alması
 III. solunumla enerji üretmesi

Verilenlerden hangilerini gerçekleştirmesi dikkate alınır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve III

8. Aşağıda beslenme şekilleri ile ilgili şema verilmiştir.

Uygun canlıların şemaya yerleştirilmesi istendiğinde seçeneklerden hangisi yanlış olur?

	Otçul	Etçil	Hepçil
A)	Keçi	Köpek	Maymun
B)	Koyun	At	Tilki
C)	Geyik	Kedi	İnsan
D)	Tavşan	Kurt	Ayı
E)	At	Kaplan	Karga

9. **Holozoik beslenen canlılar için aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışdır?**

- A) Besinlerini doğrudan üreticilerden karşılayanlara herbivor denir.
 B) Otçullarla beslenenlerin kesici dişleri gelişmiştir.
 C) Etçillerin bağırsaklarında selüloz sindiren bakteriler bulunur.
 D) Besinlerini büyük ve katı parçalar şeklinde alırlar.
 E) Kas, sinir ve sindirim sistemleri iyi gelişmiştir.

10. **Ayrıştırıcı canlıların etkinliklerinin azalması hâlinde aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi beklenemez?**

- A) Heterotrot canlı sayısının azalması
 B) Atmosferdeki oksijen miktarının artması
 C) Üretici canlı sayısının azalması
 D) Doğadaki organik atık birikiminin artması
 E) Doğadaki madde döngülerinin yavaşlaması

11. **Ekolojik organizasyon basamakları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?**

- A) Aynı türde ait canlıların belirli bir yaşam alanında oluşturduğu topluluk popülasyon olarak adlandırılır.
 B) Birden fazla popülasyondan oluşan topluluk komünite olarak adlandırılır.
 C) Bir organizmanın doğal olarak yaşayıp üreyebildiği yaşam alanı ekosistemdir.
 D) Dünyada canlıların yaşayabildiği tüm ekosistemler biyosfer olarak adlandırılır.
 E) Organizasyon basamakları küçükten büyüğe doğru; organizma-popülasyon-komünite-ekosistem-biyosfer şeklinde dir.

12. **Aşağıda verilen ekolojik birimlerden hangisi diğerlerini kapsar?**

- A) Komünite B) Ekosistem C) Biyosfer
 D) Popülasyon E) Biyom

1. Ekosistem ekolojisi ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.
- Komünite içerisinde birden fazla popülasyon bulunabilir.
 - Bir popülasyonda birden fazla tür bulunamaz.
 - Komüniteler arası bölgeler ekoton olarak bilinir.
 - Ekosistemler arasında da ekotonlar olabilir.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Komünitelerde birden fazla tür bulunamaz.
- B) Ekotonların tür çeşitliliği yüksek olabilir.
- C) Popülasyon komüniteden küçüktür.
- D) Aynı tür canlıların oluşturduğu topluluğa popülasyon denir.
- E) Ekosistemlerde birden çok ekoton olabilir.

3. Bitkiler ekosistemin üretici basamağında yer almasına rağmen bazı türleri kök sistemine bazı türleri de klorofil ve kök sistemine sahip değildir.

Aşağıda K, L ve M bitkileri ile ilgili tablo verilmiştir.

Özellik	K	L	M
Karbondioksit özümleme	+	+	-
Dışarıdan organik besin alma	+	-	+
Köke sahip olma	+	-	-

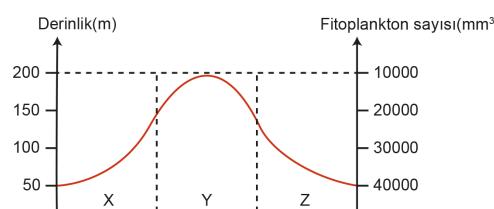
Tabloda belirtilen özellikler incelendiğinde,

- I. K bitkisi böcekçil bitkidir.
- II. M bitkisi heterofrot beslenir.
- III. L bitkisi K ve M'den daha gelişmiştir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

2. Bir tuzlu su ekosistemindeki fitoplanktonların derinliğe bağlı olarak meydana gelen sayısal değişimi grafikte verilmiştir.

Buna göre,

- I. Derinlik artışı X bölgesindeki birey sayısını azaltmıştır.
 - II. Y bölgesi bireyler için en uygun derinlik aralığına sahiptir.
 - III. Z bölgesinde derinliğin azalması birey sayısını artırmıştır.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

4. İşık, ekosistemde canlıları etkileyen abiyotik faktörlerdendir. **Buna göre ışık ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi söylenemez?**

- A) Güneş ışığının fazla olması, çöl ortamında yaşayan bitkilerde; gövdede su depolama, yaprak yüzeyinin dar olması ve gelişmiş kök sistemine sahip olma gibi özelliklerin ortayamasına neden olmuştur.
- B) İşık alma süresi; bazı hayvanların üreme zamanının birçok bitkinin ise çiçeklenme zamanının belirlenmesinde etkili olur.
- C) Güneş ışığının çok fazla geldiği bölgelerdeki canlıların DNA'larının zarar görmesi her zaman biyolojik çeşitliliği artırır.
- D) Fotosentez yapan canlılar, fotosentez sırasında enerji kaynağı olarak Güneş ışığından yararlanır.
- E) Bazı bitki türleri, yoğun ışık alan bölgelere uyum sağlarken bazıları daha az ışık alan bölgelere uyum sağlamakdadır.

5. Kurbağalar metamorfoz (başkalaşım) geçiren omurgalı hayvanlardır ve metamorfoz süresini genetik faktörün yanı sıra birçok çevresel faktör de etkileyebilir. Uludağ Üniversitesi Herpetoloji alanında çalışan Enis Beyin, bu bilgilerden yola çıkarak yaptığı çalışmaların verileri aşağıdaki gibiidir.

Kurbağa türü	<i>Pelophylax ridibundus</i> (Ova kurbağası)
Yaşadığı yer	Uludağ'daki Karagöl
Yaşadığı yerin coğrafi özellikleri	Otlar ile çevrili su kenarı
Rakım ve suyun yıllık ortalama sıcaklığı	2270 metre / 8-10 °C
Metamorfoz süresi	10-12 ay

Kurbağa türü	<i>Pelophylax ridibundus</i> (Ova kurbağası)
Yaşadığı yer	Uluabat Gölü
Yaşadığı yerin coğrafi özellikleri	Ağaçlar ve sazlıklar ile çevrili su kenarı
Rakım ve suyun yıllık ortalama sıcaklığı	8 metre / 18-20 °C
Metamorfoz süresi	6-6.5 ay

Araştırmacı Enis Bey, elde ettiği çalışma verilerine göre aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşabilir?

- A) Kurbağaların gelişiminde çevresel faktörlerden çok genetik faktörler etkilidir.
- B) Metamorfoz sürelerinin birbirinden farklı olması genetik faktör ile açıklanır.
- C) Yükseklik farkının, metamorfoz süresi üzerine bir etkisi yoktur.
- D) Suyun sıcaklığı, metamorfoz süresini belirleyen önemli çevresel faktörlerden biridir.
- E) Uluabat Gölü'ndeki kurbağa, Karagöl'deki kurbağadan daha geç ergin hale ulaşır.

6.

Elysia chlorotica (elizya kılıçotika) deniz salyangozu, beslendiği deniz yosununun plastitlerini sindirdiğen vücutuna alır. Deniz yosununun diğer kısımlarını sindirerek besin sağlar. Salyangoz, aldığı plastitlerin faaliyetinden de besin sağlayabilmektedir.

Yukarıda verilen bilgilere göre bu canlı türü ile ilgili olarak,

- I. Işık enerjisinden yararlanamaz.
- II. Işık, su ve CO₂ bulunan ortamlarda diğer hayvanlardan daha uzun süre yaşamını sürdürür.
- III. Hücre dışı sindirim gerçekleştiremez.

İfadelerinden hangileri söylenebilir?

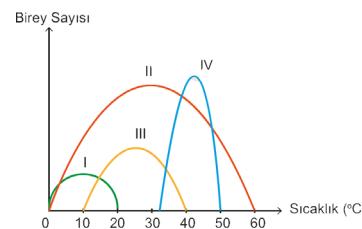
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

7. Organik besin ihtiyacını diğer canlıları tüketerek sağlayan canlı türü ---- grubuna aittir. Bu gruptaki canlılar, kendi besinlerini kendileri üretemez. Ölü bitki ve hayvanların organik maddelerini inorganik maddelere dönüştürerek madde döngülerinin devamını sağlayan canlılar ---- grubuna aittir. Inorganik maddeleri kullanarak organik madde sentezleyen canlılar ---- grubuna aittir. Bu gruptaki canlılar ---- ve ---- olayları ile organik madde sentezini gerçekleştirir.

Yukarıda verilen paragrafta boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır ?

- A) Fotosentez
- B) Ayırıştırıcılar
- C) Üreticiler
- D) Çürüme
- E) Tüketiciler

8. Farklı sıcaklıklarda yaşamaya uyum sağlamış dört farklı bakteri türünün ortam sıcaklığına bağlı birey sayısını gösteren grafik verilmiştir.

Grafiğe göre ortam sıcaklığına toleransı en düşük olan canlı, hangi canlı türleri ile aynı yaşam alanını paylaşabilir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

9. **Abiyotik faktörlerden olan sıcaklığın, ekosistemde değişmesi canlılarda,**

- I. göç etme
- II. kiş uykusu
- III. aktif hareket

davranışlarının hangilerinin ortayamasına neden olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

10. Bir ekosistemde orman diplerinde yaşayan ayırıştırıcılar ağaçlardan düşen yaprakları ve ölü hayvan atıklarını hücre dışı sindirim yaparak ayırtır.

Buna göre ayırtma işlemi sırasında,

- I. kitin
- II. selüloz
- III. glikojen
- IV. nişasta

verilen polisakkartitlerden hangilerinin hidroliz edilmesi beklenir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

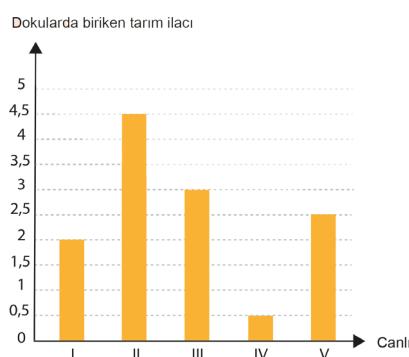

1. Güneş enerjisinin besinlerin yapısındaki kimyasal bağ enerjisine dönüşerek üreticilerden tüketicilere doğru aktarılmasına besin zinciri denir. Besin zincirleri birbirinden kesin sınırlarla ayrılmış dizilimler değildir, tersine birbirile de değişik derecelerde bağlantı hâlindedir. Besin zincirlerinin bu şekilde birbirile bağlantılı olması sonucunda besin ağı ortaya çıkar. Yeryüzünde bulunan canlılar, beslenme durumlarına göre bir piramit üzerine yerleştirildiğinde ise besin piramidi oluşur.

Buna göre besin zinciri, besin ağı ve besin piramidi ile ilgili olarak aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlışır?

- A) Bir canlı aynı anda birden fazla beslenme düzeyinde yer alabilir.
- B) Piramitte canlıların oluşturduğu beslenme basamaklarından her birine trofik düzey denir.
- C) Besin piramidinin her bir basamağında yer alan toplam canlı ağırlığına biyokütle denir.
- D) Piramitte bir üst basamağa doğru aktarılan enerji azalırken canlı vücutlarında zehirli madde birikimi artar.
- E) Ayırtıcı canlılar piramidin en üst basamağında bulunur.

2. Bir ekosistemde birlikte bulunan beş canlıının dokularında biriken tarım ilaçı miktarları grafikte verilmiştir.

Buna göre IV numaralı canlı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Ot
- B) Tırtıl
- C) Kurbağa
- D) Yılan
- E) Baykuş

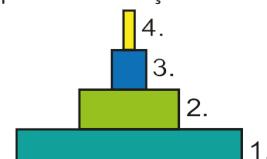
3.

Hayvansal plankton sayısının azaldığı bir tuzlu su ekosisteminde aşağıdakilerden hangisinin meydana gelmesi beklenmez?

- A) Küçük balık sayısı azalır.
- B) Otrotrof canlı sayısı artar.
- C) Bitkisel planktonlar azalır.
- D) Ton balıkları olumsuz etkilenir.
- E) İnsanların tüketebileceğini balık miktarı azalabilir.

4. Aşağıda dört trofik düzeyden oluşan bir çayır ekosisteme ait biyokütle piramidi verilmiştir.

Bu biyokütle piramidi ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yanlışır?

- A) 1. trofik düzeyde otrotrof canlılar yer alır.
- B) 2. trofik düzeyde otçul organizmalar bulunur.
- C) 3. trofik düzeyde ikincil tüketici organizmalar yer alır.
- D) 4. trofik düzeydeki organizmaların sayıca azalması 1. trofik düzeydeki canlıların sayısını etkilemez.
- E) Bu ekosistem için çizilecek enerji piramidi de biyokütle piramidine benzer şekilde olacaktır.

5. **Hayvanlar tarafından tüketilen su,**

- I. terleme
- II. solunum
- III. fotosentez

olaylarından hangileri ile tekrar atmosfere geri döner?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve II

6. Bazı bakteriler topraktaki zararlı olan amonyağı yararlı azot tuzlarına dönüştürür. Bu sırada açığa çıkan kimyasal enerjiyi kullanarak kendi besinlerini sentezler.

Bu bakteriler için,

- Kemosentez yapmaktadır.
- Prokaryot hücre yapısına sahiptir.
- Azotun tekrardan atmosfere dönmeyi sağlar.

Özelliklerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

7. Su döngüsünün şeması verilmiştir.

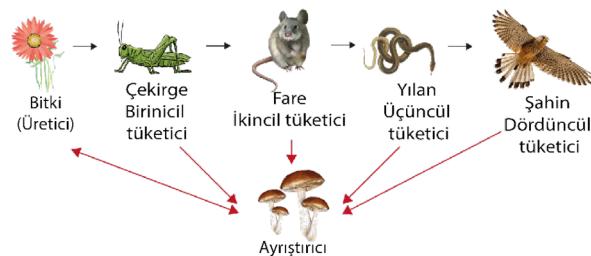
Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Su döngüsü suyun yeryüzü ile atmosfer arasındaki hareketidir.
B) Su buhari atmosferde yoğunlaşarak kar, yağmur vb. yağışlar şeklinde yeryüzüne ulaşır.
C) Yeryüzüne yağış şeklinde düşen su, koşullara göre farklı yollar izler.
D) Bitkilerin aldığı su, terleme olayı ile tekrar atmosfere verilir.
E) Bulutların oluşmasında sadece buharlaşma olayı etkilidir.

8. Ekosistemlerdeki su döngüsü ile ilgili hangisi doğru değildir?

- A) Su buhari yoğunlaşarak bulutları oluşturur.
B) Bitkiler terleme ile su döngüsüne katılır.
C) Toprağa sızan su, yeraltı sularının oluşmasını sağlar.
D) Suya karışan ağır metaller buharlaşma ile atmosfere verilir.
E) Atmosferdeki su buhari yağmur, kar ve dolu şeklinde toprağa iner.

9. Şekilde bir besin zinciri verilmiştir.

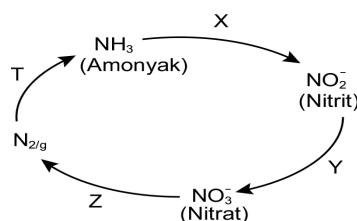
Buna göre fare sayısının azalması ile hangi canlıının sayılarında azalma beklenmez?

- A) Bitki B) Çekirge C) Şahin
D) Mantar E) Yılan

10. Bir göl ekosistemine karbonu işaretlenmiş CO_2 verildiğinde, işaretli karbon aşağıdakilerde bulunan moleküllerden hangisinin yapısında gözlemlenmez?

- A) Otçul balıkların glikojen
B) Fitoplanktondaki protein
C) Su bitkisindeki glikoz
D) Etçil balıkların kemiklerindeki mineral
E) Zooplanktondaki nükleotit

11. Biyosferdeki azot döngüsünün bazı basamaklarında gerçekleşen dönüşüm olayları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Buna göre,

- X ve Y olaylarına nitrifikasyon denir.
 - Z ve T olaylarını gerçekleştiren canlılar kemootrotrof beslenir.
 - Z olayı denitrifikasyondur.
 - T olayı azot bağlayan bakteriler tarafından gerçekleştirilir.
- açıklamalarından hangileri doğrudur?**

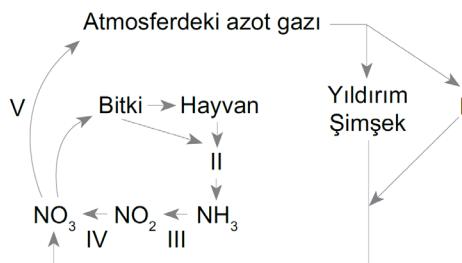
- A) Yalnız II B) I ve III C) II ve IV
D) I, III ve IV E) I, II, III ve IV

**Ekosistemde Madde ve Enerji Akışı -
Madde Döngüleri**

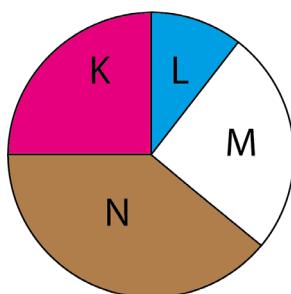
1. Aşağıda azot döngüsü şematize edilmiş ve bazı canlılar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Buna göre numaralandırılmış olayları gerçekleştiren canlılar ile ilgili seçeneklerden hangisi ortak olabilir?

- A) Fotosentez yapma
- B) Prokaryot hücre yapısına sahip olma
- C) Heterotrof beslenme
- D) Çok hücreli olma
- E) Atmosferik azota aynı yönlü etki etme

2. Canlıların beslenme ilişkilerine bağlı olarak besin piramitleri oluşturulur. Aşağıdaki grafik belirli bir alanda yaşayan ve besin piramิตinde yer alan canlıların sayılarına göre oluşturulmuştur.

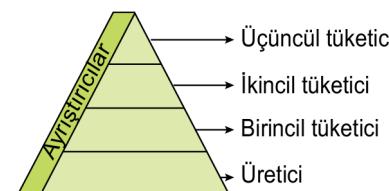
Buna göre,

- I. K canlısı 3. dereceden tüketicidir.
- II. L canlısı 4. trofik düzeydedir.
- III. N canlısı ototrof canlıdır.
- IV. M canlısı 2. trofik düzeydedir.

Verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

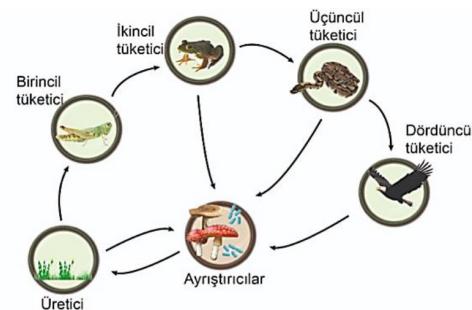
- 3.

Yukarıda verilen besin piramidinde trofik basamaklarda son tüketiciden üretici organizmaya doğru gidildikçe toplam biyokütleye ve canlı sayılarındaki değişim aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

<u>Toplam Biyokütleye</u>	<u>Canlı Sayısı</u>
A) Azalır	Azalır
B) Artar	Artar
C) Değişmez	Değişmez
D) Azalır	Artar
E) Artar	Azalır

4. Aşağıda karasal bir ekosistemdeki besin zinciri örneği verilmiştir.

Bu besin zinciri ile ilgili olarak,

- I. Kurbağa basamağının biyokütlesi çekirge basamağının biyokütlesinden fazladır.
- II. Ayrıştırıcı canlılar her trofik düzede bulunur.
- III. Biyolojik birikimin en fazla olduğu canlı kartaldır.
- IV. Yılanların sayıca azalması çekirge ve kartal sayısının azalmasına neden olur.

Yukarıda verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

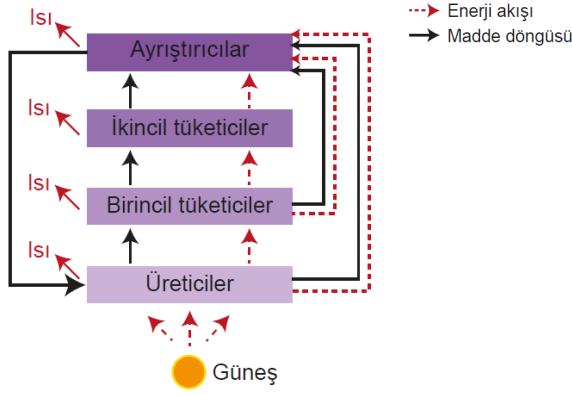
5. Bir besin zincirinde,

- D canlısının C canlısı ile beslendiği
- C canlısının A canlısıyla beslendiği
- A canlısının karbondioksit özümlemesi yaptığı
- E canlısının hem A hem de D canlısıyla beslendiği gözlenmiştir.

Bu canlılarla ilişkili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) A canlısı kesinlikle topraktan nitrat tuzu alır.
- B) C canlısının artışı D canlısını olumsuz etkiler.
- C) C canlısı 2. trofik düzeydedir.
- D) E canlısı toksin oranı en düşük olandır.
- E) D canlısı holozoik olmayabilir.

6. Ekosistemdeki madde ve enerji akışı şematize edilmiştir.

Şema ile ilgili olarak,

- I. Enerji ve madde akışı geri dönüşü olmaksızın tek yönlü gerçekleşir.
- II. Ekosistemin bir basamağından diğer basamağına aktarılan enerji miktarı her basamakta aynıdır.
- III. Ayrıtıcıcılar ekosistemdeki bütün basamaktaki canlılar ile etkileşim hâlindedir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

7. Hayatın sürekliliğini sağlayan bir madde döngüsünde bazı bakteriler ve mantarların görev alması sonucu toprakta oluşan nitrat veya amonyum iyonları bitki kökleriyle alınarak azotlu organik bileşiklere çevrilir. Topraktaki nitrat tuzunun fazlası atmosfere azot gazı şeklinde döner ve yıldırım şimşek gibi atmosferik olaylar sayesinde tekrar toprağa geçer.

Bu döngü ile ilgili,

- I. Bitkiler azotu doğrudan atmosferden alıp kullanamazlar.
- II. Toprağın azot tuzlarını artıran ve azaltan olaylar gerçekleşir.
- III. Prokaryot ve ökaryot canlılar sayesinde dönüşüm tepkimeleri gerçekleşir.

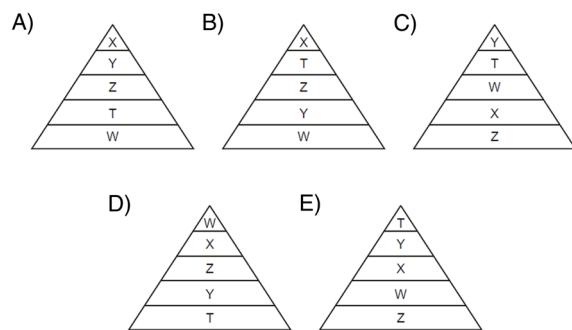
İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

8. Aynı ekosistemde bulunan ve kendi aralarında bir besin zinciri oluşturan X, Y, Z, T ve W canlılarının vücutlarındaki biyolojik birikim (zehir) miktarı tabloda verilmiştir.

Canlı	Biyolojik birikim miktarı (ppm)
X	1,04
Y	4,83
Z	0,025
T	124
W	0,123

Bu canlıların besin piramidindeki sıralanışı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

**Ekosistemde Madde ve Enerji Akışı -
Madde Döngüleri**

2019 TYT

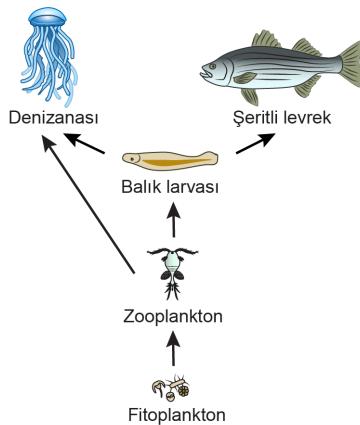
1. Canlıların yedikleri besinlerle aldığıları bazı zehirli maddeler, vücutta parçalanmaz ve değişik dokularda birikir. Alt trofik basamaklarda biriken bu maddeler besin zinciri yoluyla üst basamaklara aktarılır ve üst trofik basamaklarda daha yoğun hâle gelir. Bu olaya biyolojik birikim denir.

Buna göre, bir göl ekosistemine karışan bir zehirli madde'nin aynı besin zincirinde yer alan aşağıdaki canlılardan hangisinin dokusunda biyolojik birikim daha fazla olur?

- A) Fitoplankton
- B) Zooplankton
- C) Herbivor balık
- D) Omnivor balık
- E) Balık kartalı

2021 TYT

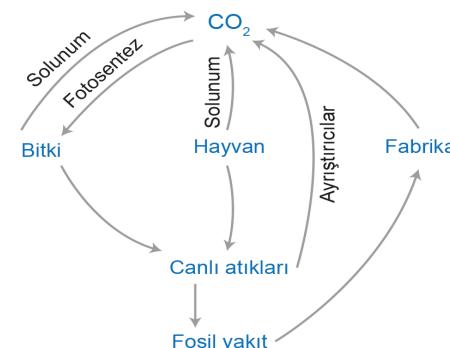
2. Aşağıdaki şekilde bir denizel ekosistemde görülen küçük bir besin ağı verilmiştir.

Şekildeki besin ağı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlışdır?

- A) Şeritli levrek, üçüncü tüketici basamağında yer alır.
- B) Bu besin ağında birden fazla besin zinciri yer almaktadır.
- C) Zooplanktonlar birincil tüketicidir.
- D) Denizanası, balık larvaları ile beslendiğinde ikincil tüketici olur.
- E) Bu besin ağında dört trofik düzey yer alır.

3. Doğal bir ekosistemde gerçekleşen, karbon döngüsünün şeması şekilde gösterilmiştir.

Bu döngü sırasında gerçekleşen olaylar ile ilgili,

- I. Atmosferdeki CO₂ fotosentez olayı ile canlıların yapısındaki organik bileşiklere katılır.
- II. Ayırışıcı faaliyetleri azalırsa atmosferdeki CO₂ miktarı artar.
- III. Fosillerin yanması ve solunum olayları atmosferdeki CO₂ miktarını artırır.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

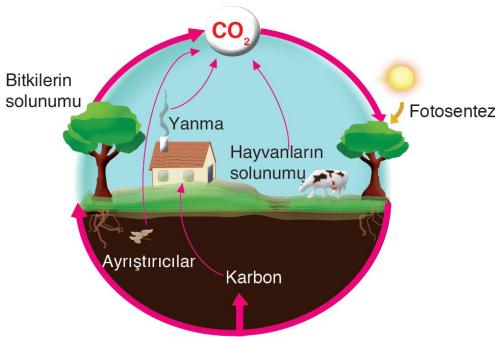
4. Azot döngüsüyle ilgili olarak,

- I. Denitrifikasyon topraktaki azot tuzlarının miktarını artırır.
- II. Nitrifikasiyonda görev alan canlılar prokaryottur ve azotu bitkilerin kullanabileceği forma dönüştürür.
- III. Toprağın azot bakımından zenginleşmesinde sadece biyotik yollar etkilidir.
- IV. Baklagiller kök nodüllerinde yaşayan bakteriler sayesinde azot bakımından fakir topraklarda yaşayabilir.
- V. Sucul ekosistemlerde biyolojik yolla azotun tespiti siyanobakteriler ile gerçekleşir.

yukarıda verilen açıklamalardan hangileri söylenemez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) I, II ve V
- E) III, IV ve V

5. Karbon döngüsüne ait görsel incelendiğinde,

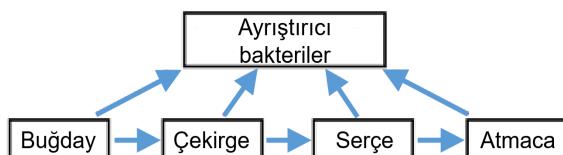

- I. Döngüde gerçekleşen temel olaylar; solunum, fotosentez, yanma ve ayırtmadır.
- II. Fotosentez atmosferdeki karbondioksitin, canlı yapısındaki karbonlu organik bileşiklere dönüşmesini sağlar.
- III. Fosil yakıtların tüketiminin artması atmosfere karbon salınımı azaltır.

yukarıda verilen açıklamalardan hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. Aşağıda verilen besin zinciri ile ilgili olarak,

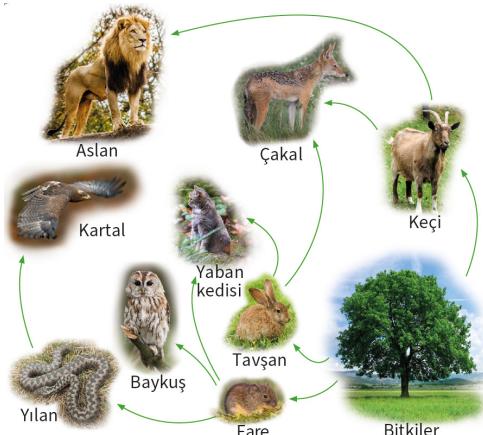

- I. Serçe sayısı azalırsa buğday ve atmaca sayısı da azalır.
- II. Çekirge birinci trofik düzeyde bulunur.
- III. Ayırıştırıcılar hem ototrof hem heterotrof beslenir.
- IV. Buğday sayısının azalması tüm trofik düzeylerdeki canlı sayısını etkiler.

verilen açıklamalardan hangileri kesinlikle yanlışır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

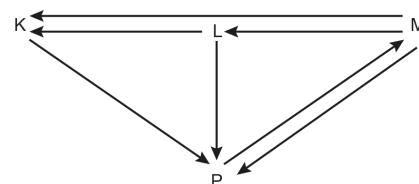
7. Karasal bir ekosistemdeki besin ağı aşağıda gösterilmiştir.

Bu besin ağı incelendiğinde verilen ifadelerden hangisi söylenenemez?

- A) Yedi besin zincirinden oluşur.
- B) Fare ile beslenen üç farklı avcı vardır.
- C) Aslan kartal ile beslenmektedir.
- D) Tavşan iki besin zincirinde yer alır.
- E) Çakal ve aslan üçüncü trofik düzeyde bulunur.

8. Bir ekosistemde yaşayan K, L, M ve P canlıları arasındaki besin ve enerji akışı gösterilmiştir.

K, L, M ve P canlılarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) P canlıları, organik atıkları inorganik maddelere parçalar.
- B) K canlılarının sindirim kanalında selülozu sindirebilen tek hücreli canlılar yaşar.
- C) M canlıları, ışık enerjisini kimyasal bağ enerjisine çevirir.
- D) L canlılarının sindirim kanalı, K canlılarına göre daha uzundur.
- E) K canlılarının vücutlarındaki biyolojik birikim, M canlılarına göre fazladır.

- 1. Aşağıda verilen kirlilik çeşitlerinden hangisi su kirliliği sonucu oluşur?**

- A) Sera etkisi ve küresel ısınma
- B) Karbon ayak izi
- C) Asit yağmurları
- D) Ozon tabakasının incelmesi
- E) Ötrophikasyon

- 2. Ötrophikasyon, özellikle göl ve nehir gibi su kaynaklarında yoğun azot ve fosfor gibi minerallerin artmasına bağlı olarak suyun organik maddelerce zenginleşmesidir. Aslında ötrophikasyon olayı, bir gölün yaşam süresi boyunca doğal olarak gerçekleşen ancak çok yavaş bir süreçtir. Yapay ötrophikasyon ise yavaş işleyen bu süreci hızlandırmaktadır. Ötrophikasyonun istenmeyen birçok yan etkisi vardır. Mineral zenginliğinden dolayı suda siyanobakteriler ve algler hızla çoğalır. Suyun ışık geçirgenliği azalır.**

Buna bağlı olarak,

- I. balıklar ve diğer tüketici canlılar ölürlü.
- II. ayırtıcı canlıların sayısı artar.
- III. göldeki oksijen oranı azalır.

yukarıda verilen olayların gerçekleşme sırası nasıl olmalıdır?

- A) I-II-III
- B) II-III-I
- C) III-II-I
- D) I-III-II
- E) II-I-III

- 3. Ekosistem dengesinin korunmasında,**

- I. yaprak dökümü
- II. sera etkisi
- III. asit yağmurları

olaylarının hangilerinin artması olumsuz bir etkiye neden olmaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

- 4. Bir ekosistemde,**

- Ağaçların kesilmesi
- Suların kirletilmesi
- Kimyasalların kullanılması

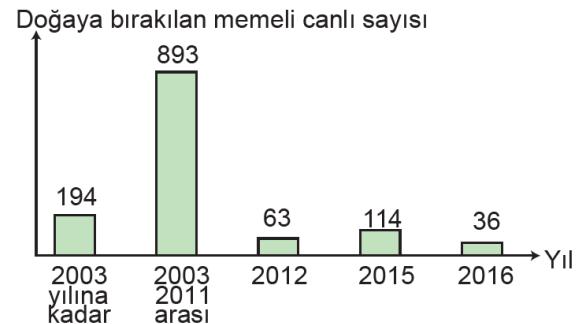
gibi durumlara bağlı olarak ekosistem dengesi bozulur.

Buna göre, ekosistem dengesinin bozulmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi en fazladır?

- A) Depremler
- B) Küresel ısınma
- C) İnsanlar
- D) Doğal yangınlar
- E) Volkanik patlamalar

- 5. Ülkemizde biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürekliliğinin sağlanması için popülasyon büyülüüğü azalan pek çok canlı türü koruma alanlarında çoğaltılarak doğaya bırakılmıştır.**

2003 öncesi ile 2003-2016 yılları arasında doğaya bırakılan memeli canlı sayısı grafikte verilmiştir.

Buna göre,

- I. Ülkemizde çoğaltılan canlı çeşidi memeler ile sınırlı kalmıştır.
 - II. 2003-2011 yılları arasında doğaya bırakılan memeli sayısı artmıştır.
 - III. 2016 yılında koruma altına alınan tür çeşidi azalmıştır.
- İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. İnsanlığın kullanımına sunulan doğal kaynaklar petrol, doğal gaz ve kömür gibi yenilenemez enerji kaynakları ile jeotermal, güneş ve rüzgar enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından oluşur.

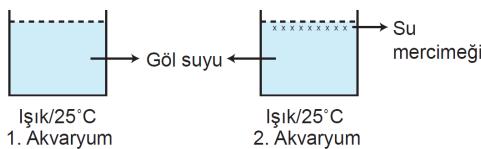
Bu kaynakların kullanımı, sürekliliği ve gelecek nesillere aktarılabilir olması,

- yenilenemez enerji tüketimi kullanımının azaltılmasına yönelik politikalar oluşturulması
- toplumlarda enerji tüketimini azaltmaya yönelik farkındalık oluşturulması
- yenilenebilir enerji çeşitliliğinin artırılması ve kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik projeler oluşturulması

verilenlerden hangilerinin gerçekleştirilemesi ile sağlanabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Çevre kirliliğinin azaltılması ve doğanın korunması ile ilgili bir proje hazırlayan Duygu, su mercimeği (*Lemna minor*) bitkisinin sudaki ağır metalleri azalttığını öğrenir. Araştırmaları sonucunda elde ettiği bilgileri kullanarak şekildeki deneyi tasarlar.

1 ay sonra her iki akvaryumdan aldığı suları analiz ettirir ve tablodaki sonuçlara ulaşır.

Mineraller	1. Akvaryum	2. Akvaryum
Pb	43	32
Hg	13	6
Fe	110	37
Mg	118	12

Duygu'nun elde ettiği bu sonuçlarla ilgili olarak,

- Su mercimeği sudaki Pb ve Hg miktarını azaltmıştır.
- Miktarı en fazla oranda azalan Mg'dır.
- Su mercimeği sudaki tüm minerallerin miktarını azaltmıştır.

ifadelerinden hangilerinin doğruluğu kesin olarak söylenil?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

8. Afrika boababı (*Adansonia digitata*) Afrika'nın en uzun yaşayan, sembolik ağaçları arasında ilk sırada yer alır. Afrika'da geniş bir alanda yayılış gösteren bu tür, son yıllarda sayılarının azalmasıyla dünya gündemine girdi. Dünyamız için son derece önemli olan bu türlerin nesillerinin tükenmesinin nedeni tam anlaşılması da küresel iklim değişikliği en büyük neden olarak tahmin ediliyor. 2005-2017 yılları arasında yaşları 1100 ile 2500 olan on üç boabab ağaçından dokuzunun yok olduğu belirlendi. Yok olan ağaçların tümü Afrika'nın güney tarafında bulunuyordu ve son yıllarda kuraklık ve sıcaklık artışı o bölgede daha fazla gerçekleşti.

Aşağıda verilen nedenlerden hangisi Afrika boabablarının nesillerinin tükenmesi ile ilişkilendirilemez?

- Nüfus artışına bağlı sanayileşme faaliyetlerinin artması
- Uluslararası ticaret ve ulaşım gibi insan aktivitelerinin artması
- Gelişmiş ülkelerde sanayi faaliyetleri sonucu CO₂ salımının artması
- Afrika'nın sıcaklığı ve doğal koşullarına bağlı tarımsal üretimin artması
- Küresel iklim değişikliği sorunlarının ormanların tahrifatına bağlı artması

9. Aşağıdakilerden hangisi insan etkisiyle biyolojik çeşitliliği tehdit eden olaylardan değildir?

- Hızlı kentleşme
- Meralardaki aşırı otlatma
- Baraj yapımı çalışmaları
- Madenlerin aşırı kullanımı
- Gen bankalarının oluşturulması

10. Dünya genelinde doğal ortamların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliği açısından en büyük tehlike kentleşmedir.

Bu durum,

- doğal yaşam alanlarının düzeninin bozulmasına
- nüfusun artması ile doğal kaynakların tükenmesine
- nüfus artışının yeni iş imkanları sağlama

olaylarından hangilerine neden olmaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

1. Ses kirliliği işitme sağlığını çok etkileyen psikolojik olumsuzlukları beraberinde getiren önemli çevre sorunlarından biridir. Tren, uçak, trafikte klakson sesleri ses kirliliğini artıran etmenlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi ses kirliliğinin kaynağına yönelik önlemlerden biri değildir?

- A) Kişi ve kurumlar bilgilendirilmeli
 - B) Araç egzozlarına gerekirse susturucular takılmalı
 - C) Evlerde çift camlar kullanılmalı
 - D) Gerekmediği takdirde özel araçlar kullanılmamalı
 - E) Yüksek sesle müzik dinlenmemeli
2. Sucul ekosistemlerde ötrophikasyona neden olan fosfat içeriği yüksek temizlik malzemelerinin ve naylon poşetlerin aşırı kullanımı çevre kirliliğine neden olur. Kirlenen çevreden kaynaklı sera gazlarının salınımı küresel ısınmayı da beraberinde getirir. Ülkemizde 1 Ocak 2019 itibarıyle naylon poşet kullanımının ücretlendirilmesi, çevre kirliliğini önleme adına güzel bir uygulama olmuştur.

Buna göre,

- I. Kirleticilerin bilinçsiz kullanımı ile dünya küresel ölçekte ısınmaktadır.
- II. Ülkemizde naylon poşet kullanımının ücretlendirilmesi dünyada tek örnektir.
- III. Akarsu ve göllerdeki yaşam niteliği ve kalitesi bu sistemlere giren besin maddeleri ile yakından ilgilidir.

İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Çeşitli nedenlerle atmosferde oranı artan karbondioksit, metan, su buharı ve diğer gazlar atmosferin daha fazla ısı tutmasına neden olur. Bu durum sera etkisi olarak tanımlanır.

Aşağıdaki olaylardan hangisi sera etkisi ve onun sonucu olarak ortaya çıkan küresel ısınmanın dünyamız üzerindeki etkilerinden biri değildir?

- A) Karasal alanların daralması
- B) Canlıların habitatlarının ve besin zincirinin zarar görmesi
- C) Yağışların ve doğal afetlerin artması
- D) Yer altı su kaynaklarının azalması
- E) Dünya üzerinde yaşayan tür sayısının artması

4. **Ekosistemlerde,**

- I. hava,
- II. su,
- III. toprak,
- IV. ses

kirliliklerinden hangileri sonucunda biyolojik birikim meydana gelir?

- A) I ve III
- B) II ve IV
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

5. Geçtiğimiz yıllarda Atatürk Barajı yüzeyinin yeşil renge bürünmesi olayından sonra uzman kişilerin yaptığı incelemeler sonucunda yeşil renk oluşumuna su içerisinde oluşan alg patlamalarının neden olduğu belirtilmiştir. Atatürk Barajı üzerinde bulunan atık su arıtma tesisinin zaman zaman bakıma alınması, şehir merkezindeki kanalizasyon hattının tam olarak arıtma tesinine alınamayıp bu bölgeye boşaltılması ve yakın köylerdeki tarım alanlarında azot ve fosfat içerikli gübrelerin kullanılması sonucu bu gübrelerin yağmur suları ile baraja karışması bu olayın nedenleri olarak açıklanmıştır.

Buna göre,

- I. İnsan faaliyetleri barajda alglerin gelişmesini sağlayan besin maddelerinin artmasına neden olur.
- II. Ötrophikasyon sebebiyle baraj yüzeyi yeşil renge bürünmüştür.
- III. Azot ve fosfor miktarının artışı algleri olumsuz etkiler.
- IV. Kirletilmemiş sularda azot ve fosfor, alg gelişimi için sınırlayıcıdır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve IV
- E) II, III ve IV

6. Atmosferdeki karbondioksit miktarı son on yıldır her yıl yaklaşık %1 oranında artarken Nature Climate Change dergisinde yayınlanan araştırmaya göre yeni tip koronavirüs salgını nedeniyle yaşanan karantina sürecinde günlük karbondioksit salınımı %17 oranında azalarak 2016'daki seviyeye gerilemiştir.

Buna göre karantina sürecinde,

- I. birçok fabrikanın çalışmaya ara vermesi
- II. kara ve deniz ulaşımında kullanılan araç sayısının azalması
- III. alışverişlerde plastik poşet kullanılması

olaylarından hangileri küresel karbondioksit salınımının azalmasına neden olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. 1949 yılından itibaren Peru'nun Conete Ovası'nda pamuk üretimi artırmak için tarım zararlılarına karşı zirai ilaçlar uygulanmıştır. Yapılan bu kimyasal uygulamadan sonra pamuk üretimi yıldan yıla artmıştır. Hatta kolay ilaçlama yapabilmek için ovadaki ağaçlar ve çalılar kesilmiştir. Ancak 1955 yılından sonra pamuk kurtlarının hızla çoğalması pamuk üretiminin ciddi miktarda azalmasına neden olmuştur.

Peru'da yaşanan bu ekolojik sorun ile ilgili,

- I. Pamuk kurtlarıyla beslenen böceklerin besin zincirinden çıkışması ekolojik dengeyi bozmuştur.
- II. Ağaç ve çalıların kesilmesiyle yararlı böceklerin ve kuşların yaşadıkları ve üredikleri yerler ortadan kaldırılmıştır.
- III. Zirai ilaca dayanıklı olan ve hayatı kalan pamuk kurtları doğal düşmanları da ortadan kalktığı için hızla artmıştır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

8. **Aşağıdakilerden hangisi ekosistemin sürdürülebilirliğini tehlkiye sokan nedenlerden biri değildir?**

- A) Kirlilik artışı
B) Geri dönüşüm
C) İklim değişiklikleri
D) Düzensiz kentleşme
E) Sanayileşme

9. Atmosferde sera gazlarının artmasına bağlı olarak güneşten gelen ışınların bir kısmı uzay boşluğuna geri yansıyamadığından atmosfer ve okyanusların sıcaklığı artar. Dünyanın en büyük sorunlarından olan bu olaya küresel ısınma denir.

Buna göre,

- I. yeryüzündeki bitki örtüsünün artışı
- II. yanardağların patlaması ile bazı gazların açığa çıkması
- III. fosil yakıt kullanımının artması
- IV. fabrika bacalarındaki zehirli gazların filtre edilmeden atmosfere salınması

etmenlerinden hangileri küresel ısınmaya sebep olur?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

10. **Doğal bir ekosistemin sürdürülebilirliğinin sağlanması için,**

- I. yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı
- II. otlak ve meraların korunması için yasaların çıkarılması
- III. fosil yakıtların kullanımının artması

uygulamalarından hangileri gerçekleştirilmelidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. **Gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve doğal kaynakların tükenmesini önleyerek ekolojik dengenin korunması adına yapılan çalışmalara ne ad verilir?**

- A) Sürdürülebilirlik B) Ekolojik denge
C) Doğal yaşam D) Organik tarım
E) Biyolojik birikim

12. Aşağıdaki tabloda çevre sorunlarından ortaya çıkan kirlilik çeşitleri ve bu kirlilik çeşitlerinin neden olduğu hastalıklar eşleştirilmiştir.

	Kirlilik Çeşidi	Sağlık Sorunu
I.	Su	Sıtma
II.	Hava	Astım
III.	Ses	Genetik şifrenin bozulması
IV.	Radyasyon	Stres
V.	Toprak	Biyolojik birikim

Buna göre, eşleştirmelerinden hangileri yer değiştirirse tablo doğru olarak düzenlenmiş olur?

- A) I ve II B) II ve IV C) III ve IV
D) IV ve V E) V ve I

2020 TYT

1. Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğinin yüksek olmasının nedeni;

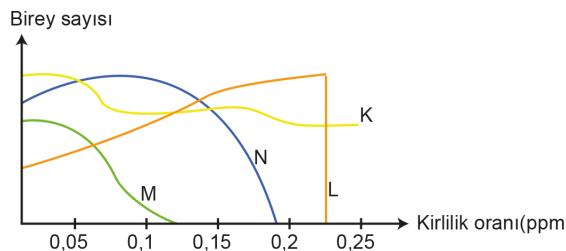
- I. Üç kıta arasında bazı canlıların geçiş yolları üzerinde bulunması,
- II. birbirine çok yakın bölgelerinde farklı iklim tiplerinin görülmesi,
- III. farklı yeryüzü şekillerine sahip olması

özelliklerinden hangileri olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Canlıların değişen çevre koşullarına karşı gösterdiği maksimum dirence tolerans (hoşgörü) denir. Bazı canlılarda tolerans değerleri yüksek iken bazılarda ise çok düşük düzeydedir. Çok düşük tolerans değerlerine sahip olan canlı türleri çevre koşullarındaki ani değişimlerin tespit edilmesinde kullanılabılır.

Bir göl ekosisteminde yaşayan dört farklı türün göl suyundaki kirlilik seviyesine göre birey sayılarındaki değişim grafiği gösterilmiştir.

Buna göre, göl ekosistemindeki canlılardan toleransı en yüksek ve en düşük olan tür birlikte aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) K-L
- B) K-M
- C) L-N
- D) M-N
- E) L-M

3. "Kelaynak" dünyada sadece Fas ve Şanlıurfa'da neslini devam ettirmeye çalışan bir kuş türüdür. Kelaynaklar çoğunlukla çekirge, karınca gibi eklembacaklılarla beslenir. Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde 1950'li yıllarda çekirge istilasına karşı yoğun böcek öldürücü ilaçlar ile tarım ilaçlarının aşırı kullanımı sonucunda kelaynak sayısı çok hızlı bir şekilde azalmıştır. Hayatta kalmayı başaran dişiler ise uzun süre yumurta üretmemiştir. Hatta sayıları 1986 yılında 5 çifte kadar düşmüştür. Hayatta kalan bireylerin neslini devam ettirebilmesi için kurulan kelaynak üretme istasyonunda 2018 yılı itibarıyle sayıları 250'ye kadar yükselmiştir.

Buna göre,

- I. Kelaynakların besin kaynağının azalması, neslinin yok olma tehlikesiyle karşıyamasına neden olmuştur.
- II. Kimyasal ilaçlar kelaynakların üreme fizyolojisini etkilememiştir.
- III. İnsan faaliyeti ile ekosistemde meydana gelen bir değişiklik sistemde yer alan birçok canlıyı etkilemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

4. Evsel atıklardaki azotlu ve fosforlu bileşiklerin arıtılmadan akarsular ile göllere ulaşması durumunda uygun sıcaklığın olduğu mevsimlerde algler aşırı çoğalar ve göl yüzeyinde renk değişimine neden olur. Bu olaya ötrofikasyon denir. Ötrofikasyon olayı gerçekleşmiş bir göl şekilde gösterilmiştir.

Buna göre,

- I. göl ekosisteminin olumsuz etkilenmesi
- II. göl suyunda çözünmüş oksijenin azalması
- III. gölde kokuşmanın artması

durumlardan hangileri gözlenir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Küresel iklim değişikliğinin dünya üzerindeki yaşam formları ve habitatlar üzerindeki etkilerinin tartışıldığı bir sınıfta öğrencilerin çok yönlü düşünmelerini hedefleyen bir öğretmen aşağıda özetlenen tekniği kullanmıştır.

Seçilecek Şapkalar

Beyaz şapka → Nesnel sayılarla ifade eden

Yeşil şapka → Yaratıcı, özgün

Sarı şapka → İyimser, avantaj gören

Siyah şapka → Karamsar, eleştirel

Kırmızı şapka → Duygusal, öznel

Mavi şapka → Değerlendiren, karar veren

6. Bütün organik bileşiklerin yapısında karbon (C) atomu bulunur. Yeryüzünde karbon döngüsü CO_2 ve CO gibi gazlar üzerinden gerçekleşir. Oksijenli solunum ve etil alkol fermantasyonu yapan canlılar atmosfere CO_2 verirken su yosunları ve kara bitkileri besin üretmek için atmosferdeki CO_2 'i kullanır. Atmosferde %3 oranında CO_2 bulunur. Kömür, doğal gaz, fosil yakıtların kullanımı, hücresel solunum, yanardağlar ve orman yangınları gibi etmenler atmosferin CO_2 oranını artırır ve yeryüzünün ısınmasına neden olur. Bu duruma sera etkisi denir.

Sera etkisini azaltmayı amaçlayan öğrenci aşağıda verilen projelerden hangisini seçerse daha etkili bir yol izlemiş olur?

- A) Dizel ve benzinli tüm araçları elektrikli araçlarla değiştirmek
- B) Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ve su ekosisteminin devamlılığını sağlamak
- C) Fabrikalarda ve motorlu araçlarda gerekli filtrelerin kullanılmasını zorunlu kılmak
- D) Elverişli olan tüm bölgeleri ağaçlandırmak
- E) Kişisel araçların yerine toplu taşıma araçlarını kullanmak

Buna göre,

Ayça : Atmosferdeki CO_2 yoğunluğu 385 ppm değerini aşmıştır.

Ömer : Mısırdan daha iyi ürün veren buğday ve soya fasulyesi CO_2 bakımından zenginleşmiş çevrelere ekilebilir.

Nilüfer : En fazla ağaçlandırma yapan 20 ülkenin ödüllendirilmesi kampanyası başlatılarak sera gazlarının oluşması azaltılabilir.

Ozan : Atmosferdeki CO_2 konsantrasyonunun nasıl kararlı olacağı konusunda küresel bir uzlaşmaya varılamamaktadır.

İfadelerini kullanan öğrenciler hangi renk şapkaları takmalıdır?

7. Biyolojik çeşitlilik biyosferde bulunan canlı formlarının çeşitliliği olarak tanımlanabilir. Türe ait genetik çeşitlilik de biyolojik çeşitliliğin içerisinde incelenir. Endemik türler de bu çeşitlilikler için çok önemlidir. Belirli bir alanda yetişen endemik bitkilerin çoğu ilaç, gıda, kozmetik alanlarında ham madde kaynağı olarak kullanılmaktadır. Hatta bu bitkilerden elde edilen bazı uçucu yağılar ihrac edilerek ülke ekonomisine katkı sağlanır.

Buna göre,

- I. Biyolojik çeşitlilik tür çeşitliliği ile doğru orantılıdır.
- II. Endemik türler geniş coğrafi alanlarda dağılış gösterir.
- III. Doğal yaşam alanlarının zarar görmesi ülke ekonomisini olumsuz etkiler.

İfadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

	<u>Ayça</u>	<u>Ömer</u>	<u>Nilüfer</u>	<u>Ozan</u>
A)	Mavi	Yeşil	Kırmızı	Beyaz
B)	Yeşil	Sarı	Siyah	Mavi
C)	Mavi	Kırmızı	Sarı	Kırmızı
D)	Beyaz	Sarı	Yeşil	Siyah
E)	Beyaz	Yeşil	Mavi	Sarı

BİYOLOJİ CEVAP ANAHTARI

CANLILARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ - İNORGANİK BİLEŞİKLER

1. ADIM	1-E 11-A	2-C 12-B	3-D	4-C	5-C	6-D	7-C	8-B	9-E	10-C
2. ADIM	1-A 11-D	2-E 12-A	3-D	4-C	5-E	6-B	7-A	8-C	9-E	10-D
3. ADIM	1-D	2-B	3-E	4-A	5-C	6-D	7-D	8-B	9-D	10-B

KARBONHİDRATLAR - LİPİTLER-PROTEİNLER

1. ADIM	1-D 11-A	2-E 12-D	3-D 13-E	4-C	5-E	6-D	7-D	8-C	9-E	10-E
2. ADIM	1-A	2-D	3-D	4-B	5-E	6-B	7-B	8-D	9-B	10-D
3. ADIM	1-D	2-C	3-B	4-E	5-D	6-C	7-E	8-D	9-E	

ENZİMLER-VİTAMİNLER - HORMONLAR

1. ADIM	1-C 11-E	2-A 12-B	3-D	4-B	5-C	6-A	7-D	8-A	9-E	10-B
2. ADIM	1-E	2-D	3-C	4-A	5-A	6-D	7-A	8-C	9-D	10-D
3. ADIM	1-B	2-C	3-B	4-D	5-E	6-B	7-C	8-D		

NÜKLEİK ASİTLER - ATP

1. ADIM	1-C 11-A	2-E 12-E	3-B 13-B	4-D	5-E	6-D	7-E	8-C	9-E	10-D
2. ADIM	1-D 11-D	2-E 12-A	3-C	4-D	5-A	6-D	7-B	8-E	9-C	10-D
3. ADIM	1-E	2-C	3-A	4-E	5-B	6-E	7-A	8-D	9-C	10-E

HÜCRENİN YAPISI VE KİSMLARI

1. ADIM	1-D	2-B	3-B	4-D	5-E	6-D	7-C	8-A	9-E	10-C
2. ADIM	1-D	2-A	3-C	4-A	5-E	6-D	7-E	8-C	9-B	10-E
3. ADIM	1-D	2-E	3-B	4-C	5-A	6-D	7-C	8-D	9-D	

HÜCRE ZARINDAN MADDE GEÇİŞLERİ - BİLİMSEL YÖNTEM

1. ADIM	1-D	2-E	3-E	4-D	5-E	6-A	7-B	8-A	9-E	10-C
2. ADIM	1-E	2-D	3-E	4-E	5-C	6-A	7-D	8-C	9-B	
3. ADIM	1-C	2-B	3-C	4-D	5-B	6-A	7-D	8-B		

CANLILARIN SINİFLANDIRILMASI - CANLI ÂLEMLERİ VE ÖZELLİKLERİ

1. ADIM	1-A	2-C	3-B	4-E	5-C	6-B	7-E	8-C	9-C	10-B
2. ADIM	1-B	2-B	3-C	4-C	5-D	6-B	7-B	8-E		
3. ADIM	1-E	2-E	3-C	4-B	5-B	6-C	7-A	8-B	9-A	10-A

MİTOZ VE EŞEYSİZ ÜREME

1. ADIM	1-A	2-B	3-A	4-E	5-B	6-C	7-E	8-E	9-B	
2. ADIM	1-D	2-B	3-B	4-A	5-D	6-D	7-C	8-C	9-A	
3. ADIM	1-E	2-C	3-E	4-D	5-E	6-C	7-C	8-E		

MAYOZ VE EŞEYLİ ÜREME

1. ADIM	1-C 11-D	2-D 12-C	3-A 13-E	4-E	5-E	6-C	7-D	8-A	9-E	10-B
2. ADIM	1-D	2-E	3-E	4-A	5-A	6-C	7-A	8-C	9-B	10-E
3. ADIM	1-E	2-C	3-D	4-D	5-D	6-E	7-C	8-C		

BİYOLOJİ CEVAP ANAHTARI

MENDEL İLKELERİ VE UYGULAMALARI

1. ADIM	1-C 11-B	2-E	3-D	4-E	5-C	6-E	7-E	8-D	9-A	10-D
2. ADIM	1-B	2-E	3-C	4-C	5-E	6-A	7-D	8-A	9-B	10-B
3. ADIM	1-B	2-E	3-C	4-E	5-A	6-D	7-C	8-C	9-C	

EŞ BASKINLIK - ÇOK ALELLİLİK - EŞYEYE BAĞLI KALITİM

1. ADIM	1-C 11-A	2-B 12-D	3-A 13-D	4-C	5-C	6-D	7-B	8-B	9-A	10-C
2. ADIM	1-B 11-E	2-D	3-C	4-B	5-E	6-E	7-B	8-E	9-A	10-B
3. ADIM	1-D	2-D	3-A	4-C	5-A	6-D	7-E	8-E	9-B	

SOYAĞÇLARI - GENETİK VARYASYONLAR VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

1. ADIM	1-E	2-D	3-A	4-D	5-B	6-B	7-E	8-C		
2. ADIM	1-B	2-D	3-C	4-C	5-B	6-D	7-E	8-A	9-E	
3. ADIM	1-D	2-C	3-D	4-E	5-D	6-E	7-D	8-E		

EKOSİSTEMİN CANLI VE CANSIZ BİLEŞENLERİ - CANLILARDAKİ BESLENME ŞEKİLLERİ

1. ADIM	1-C 11-A	2-E 12-C	3-C 13-E	4-B	5-A	6-E	7-A	8-D	9-E	10-A
2. ADIM	1-A 11-C	2-C 12-C	3-E	4-D	5-A	6-C	7-C	8-B	9-C	10-B
3. ADIM	1-A	2-D	3-C	4-C	5-D	6-B	7-D	8-C	9-E	10-E

EKOSİSTEMDE MADDE VE ENERJİ AKIŞI - MADDE DÖNGÜLERİ

1. ADIM	1-E 11-D	2-A	3-C	4-D	5-C	6-C	7-E	8-D	9-B	10-D
2. ADIM	1-B	2-E	3-B	4-D	5-C	6-C	7-E	8-E		
3. ADIM	1-E	2-D	3-C	4-B	5-D	6-C	7-C	8-B		

GÜNCEL ÇEVRE SORUNLARI - BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKİN KORUNMASI

1. ADIM	1-E	2-B	3-A	4-C	5-B	6-E	7-C	8-D	9-E	10-D
2. ADIM	1-C 11-A	2-C 12-C	3-E	4-C	5-D	6-C	7-E	8-B	9-D	10-C
3. ADIM	1-E	2-B	3-E	4-E	5-D	6-B	7-C			